

377 0114076

๑ 5330

๕.3

การสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปริญญาพันธ์
ของ
วิชกร มาลาวิทยา

19 พ.ย. 2534

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

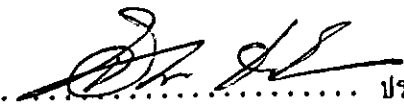
กันยายน 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

174377

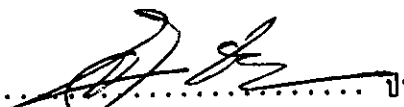
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญาณพันธะฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

..... ประธาน
(รศ. ส่วน ลายยศ)

..... กรรมการ
(รศ. ดร. ล. วาสนา ประवालนฤกษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ. ส่วน ลายยศ)

..... กรรมการ
(รศ. ดร. ล. วาสนา ประवालนฤกษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. จรินทร์ ประสงค์ลม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญาณพันธะฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่ 31 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือให้แนวคิด ข้อเสนอแนะเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รศ.ล้วน สาวยศ รศ.ดร. ส.วาสนา ประवालพฤษ์ และ รศ. บังอร ภวภิรมย์ขวัญ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. จรินทร์ ประสงค์ลัม ทักกรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณพระศรีธีรพงศ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราภัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและตรวจสอบแบบทดสอบในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิภา ภัทรมัย อาจารย์จรัญ คำยัง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ตลอดจนคณะครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณณัฐิต รอดแก้ว คุณธีรนุช โมลิสกุลมงคล คุณอุษา วีระลัย คุณจินตน์ ฝ่องสันเทียะ คุณยอดวิทย์ เครือวรรณ ตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับคุณมุกดา จันทร์ทอง ที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา พี่ ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทั้งหมด ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความเมตตาและเป็นกำลังใจสนับสนุนการศึกษาตลอดมา

วิษุกร มาลาวิทยา

กันยายน 2533

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายของคณธรรมและจริยธรรม	8
ลักษณะทางจริยธรรม	10
ทฤษฎีตามแนวทางพุทธศาสตร์	13
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม	17
ความหมายและองค์ประกอบของเวสารัชชกรณธรรม	22
การวัดคณธรรมจริยธรรม	30
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
ประชากร	38
กลุ่มตัวอย่าง	38
วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรม	41
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	45
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
วิธีจัดกระทำข้อมูล	50

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น	54
ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1	55
ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2	63
ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3	71
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	88
กลุ่มตัวอย่าง	88
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	88
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	102
ประวัติย่อของผู้วิจัย	144

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เหตุผลเชิงจริยธรรมหกชั้น ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทาง จริยธรรมของโคลเบอร์ก	20
2 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบแต่ละครั้ง ..	39
3 ค่าสถิติพื้นฐานและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากการสอบครั้งที่ 1	55
4 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศรัทธา จากการสอบครั้งที่ 1	56
5 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศีล จากการทดสอบครั้งที่ 1	57
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านนาหุ้จจะ จากการทดสอบครั้งที่ 1	59
7 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ จากการทดสอบครั้งที่ 1	60
8 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านปัญญา จากการทดสอบครั้งที่ 1	61
9 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากการทดสอบครั้งที่ 2 ...	63
10 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศรัทธา จากการทดสอบครั้งที่ 2	64
11 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศีล จากการทดสอบครั้งที่ 2	65
12 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านนาหุ้จจะ จากการทดสอบครั้งที่ 2	66
13 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ จากการทดสอบครั้งที่ 2	67
14 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านปัญญา จากการทดสอบครั้งที่ 2	68

ตาราง	หน้า
15 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรม จากการทดสอบครั้งที่ 2	69
16 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรม จากการทดสอบครั้งที่ 2	70
17 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากการทดสอบครั้งที่ 3 ...	71
18 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศรัทธา จากการทดสอบครั้งที่ 3	72
19 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศีล จากการทดสอบครั้งที่ 3	73
20 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านพหุสัจจะ จากการทดสอบครั้งที่ 3	74
21 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ จากการทดสอบครั้งที่ 3	76
22 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านปัญญา จากการทดสอบครั้งที่ 3	77
23 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรม จากการทดสอบครั้งที่ 3	78
24 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรม จากการทดสอบครั้งที่ 3	79
25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรมแต่ละด้าน และรวมฉบับ	80
26 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรมแยกแต่ละด้านสำหรับนักเรียนชาย	81
27 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรมแยกแต่ละด้านสำหรับนักเรียนหญิง	83
28 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรมแยกแต่ละด้านรวมทั้งสองเพศ ..	84
29 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิเศษกรรมรวมทั้งฉบับ แยกเป็นเพศชาย เพศหญิงและรวมทั้งสองเพศ	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงลำดับขั้นของปฏิจจสมุขบาท	15
2 แสดงลำดับขั้นในการสร้างแบบทดสอบ	41

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ ในการพัฒนาประเทศนั้นสังคมจะต้องพัฒนาตัวมนุษย์เสียก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งอื่นๆ การพัฒนามนุษย์นี้รวมไปถึงการพัฒนาตัวร่างกายและจิตใจทั้งนี้เพื่อให้มนุษย์มีคุณภาพของตนเป็นไปในทางที่ดีเหมาะสมถูกต้องกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการของประสบการณ์ที่บุคคลได้รับต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิต อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการเตรียมบุคคลเข้าสู่วงการอาชีพ ดังนั้นการจัดการศึกษาโดยทั่วไป จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ เช่นทางร่างกาย ทางปัญญาทางวิชาการด้านศิลปกรรม วัฒนธรรมและทางด้านอาชีพ (สาโรช บัณฑิต. 2523 : 31) นอกจากนั้นพฤติกรรมทางศาสนาก็เป็นองค์ประกอบที่สามารถกำหนดรูปแบบแนวทางการแสดงออกต่างๆ ของมนุษย์ได้ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่กล้าแสดงออกในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อถือ ความศรัทธา ค่านิยมต่างๆ อันเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ยึดถือปฏิบัติในสังคม

ความเลื่อมโทรมทางด้านศิลปกรรมที่เราทราบกันทุกวันนี้ทางลือมวลชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปล้น ทำร้ายร่างกาย มั่วเมออบายมุข การคดโกง ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมที่ต้องรีบแก้ไขถ้าปล่อยทิ้งไว้ประเทศก็จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากคนไทยขาดคุณธรรมจริยธรรมโดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียนเพื่อจะเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ที่จะบริหารประเทศต่อไป ดังนั้นจะต้องมีการพัฒนาระดับจริยธรรมของเยาวชนซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศจะเห็นได้จากการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาวที่มุ่งหวังให้หน่วยงานองค์การต่างๆ ของรัฐและของเอกชนรวมทั้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาเยาวชนพร้อมร่วมนกันแก้ปัญหาต่างๆ ให้ครอบคลุมทั่วถึง (สัมพันธ์ ทองสมัคร. 2527:30-31)

ด้วยความตระหนักในข้อเท็จจริงดังกล่าวหน่วยงานต่างๆ จึงแลเห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการพัฒนาจริยธรรมในบุคคลควบคู่กันไปกับการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ดังที่แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2525-2529 ได้ระบุไว้ว่าการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นนั้นจะต้องกระทำพร้อมๆ กันไปทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การพัฒนาดังกล่าวจะประสบความสำเร็จเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในชาติเป็นสำคัญ (แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน 5 ปี พ.ศ. 2525-2529)

แผนการศึกษาแห่งชาติ น.ศ. 2520 ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของคนไทยที่มีความจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน 10 ประการดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม
3. ความขยัน ประหยัดและยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. ความรู้จักคิดริเริ่ม วิจัยและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. ความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความรักและเทิดทูนชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
7. มีความเป็นผู้มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. ความสามารถในการพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. ความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ
10. ความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญและสามัคคี (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. 2524:28)

นอกจากนี้จริยศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. 2524:28) มีจุดมุ่งหมายให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังนี้

1. มีคุณสมบัติที่ต้องการเน้น เช่น ความเสียสละ ความมีวินัยในตนเองความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน การรู้จักคิด วิจัยและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ฯลฯ
2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น มีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวมทั้งทางกายและจิตใจ รู้กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน มีความรู้และทักษะในการหาการใช้และซ่อมทรัพย์ ฯลฯ
3. มีชีวิตที่สงบสุข เช่น รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ๆ เข้าใจและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือและนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ฯลฯ
4. เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ เช่น เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้คุณค่า ชื่นชมและรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ฯลฯ

การนำหลักธรรมในพระพุทธรศาสนามาเป็นเนื้อหาในหลักสูตรเพื่อที่จะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งงาม เช่น วิชาจริยศึกษาในชั้นประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2528:189) ได้กำหนดคุณธรรม

ไว้ 30 ข้อ เพื่อให้ครูได้ปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามวัยและความสามารถโดยใช้เวลา 6 ปี ในทางพุทธศาสนามีหลักธรรมหลายประการที่นำมาใช้เป็นหลักในการทำสิ่งที่ดีที่ถูกต้อง โดยเฉพาะเวลาวัชรกธรรมเป็นธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญ ความกล้าหาญของมนุษย์เรานั้นมีทั้งกล้าในทางที่ดีและกล้าในทางที่ไม่ดี ถ้าหากคนเรามีความกล้าหาญในทางที่ไม่ดี กล้าทำความชั่วร้ายต่างๆ กล้าอย่างบ้าบิ่นไม่คิดก่อนทำ ความกล้าเช่นนี้เป็นความกล้าในทางที่เสียและไม่จัดเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม การที่บุคคลใดจะเกิดความกล้าหาญหรือเวลาวัชรกธรรมได้นั้นจะต้องประกอบด้วยหลักธรรม 5 ประการด้วยกันคือ

1. ศรัทธา เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ
2. ศีล ความประพฤติสุจริต มีระเบียบวินัย
3. นาหุลัจจะ ความเป็นผู้ศึกษามาก
4. วิริยารัมภะ ปรารถนาความเพียร
5. ปัญญา รอบรู้สิ่งที่ควรรู้

(ลวดี สุวรรณวัฒน์ และ คนอื่นๆ. 2531 : 75-76)

เราทราบแล้วว่าธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญคือ เวลาวัชรกธรรม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ดีที่ควรมีไว้ประจำใจ แต่เมื่อนึกถึงความกล้าหาญเรามักมุ่งไปถึงความกล้าหาญอย่างนักรบที่ยอมเสียสละชีวิตเข้าช่วงชิงเอาชัยชนะจากสมรภูมิผู้แสดงความกล้าหาญยอมได้รับการยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษ วีรสตรี แต่แท้จริงแล้วคุณธรรมด้านความกล้าหาญนี้ยังแสดงออกได้ในรูปแบบต่างๆ ในชีวิตประจำวันของเราที่ไม่ใช่นักรบได้อีกมากมายควรจะได้รับ การอบรมสั่งสอนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลและเยาวชนได้ตระหนักไว้อยู่เสมอ ความกล้าหาญในการเข้าสนามรบแห่งชีวิตนั้นจะต้องแสดงออกในลักษณะของหัวใจกล้าคือการต่อสู้กับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและการงานรวมทั้งการดำเนินชีวิตของเรา ฉะนั้นเมื่อบุคคลใดมีความกล้าหาญแล้วก็จะยอมเกิดประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติ ทำให้ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ อย่างถูกต้องมีเหตุผลและสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่กีดขวางในการทำงานจนประสบผลสำเร็จดังนั้นจึงควรปลูกฝัง เวลาวัชรกธรรมให้เกิดขึ้นแก่ชนทุกวัยในสังคมและนักเรียนเมื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแล้วจะต้องมีการตรวจสอบ แต่ในปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบเวลาวัชรกธรรมยังไม่มีผู้ใดสร้างขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบทดสอบวัด เวลาวัชรกธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อใช้ตรวจสอบว่านักเรียนมี เวลาวัชรกธรรมมากน้อยเพียงใดและเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้ให้นักเรียนได้อย่างถูกต้องอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรธรรมที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนนจากผลการสอบวัดเวลาวัชกรธรรมที่สร้างขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ได้แบบทดสอบวัดเวลาวัชกรธรรมที่มีคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ครูประจำชั้น ครูแนะแนวและผู้ปกครองที่จะนำแบบทดสอบนี้ไปใช้ตรวจสอบว่านักเรียนแต่ละคนมีเวลาวัชกรธรรมมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ปลุกฝังและพัฒนานักเรียนได้ถูกต้องตามความมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 25,843 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,246 คน ซึ่งสุ่มมาโดยวิธี Multistage Random Sampling .
3. แบบทดสอบที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรธรรม ชนิดกำหนดสถานการณ์ในแต่ละสถานการณ์จะมีข้อย่อยให้นักเรียนตอบ 3-5 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกตอบ 3 ตัวเลือก ซึ่งยึดตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจท์ โคลเบอร์ก และเพค (Piaget , Kohlberg and Peck)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เวลาวัชกรธรรม หมายถึง ธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญ ผู้มีคุณธรรมนี้จะเป็นผู้กล้าหาญในสังคมในการทำความดีเพราะ เชื่อความบริสุทธิ์ใจของตนมั่นใจในคุณงามความดี มีสติปัญญาไตร่ตรองวิธีริ้ว ทำให้เกิดความภูมิใจไม่ท้อทวัน

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะวัดเวลาวัชกรณธรรมภายในขอบข่ายที่กระทรวงศึกษาธิการ
ต้องการปลูกฝังและพัฒนาสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521

1.1 ศรัทธา หมายถึง ความมั่นใจอันเกิดจากความเชื่ออย่างแน่วแน่ เชื่อ
ในสิ่งที่ควรเชื่อ เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วจนกล้าทำความดี

ตัวอย่างพฤติกรรม

1.1.1 ให้ความเคารพรักใคร่และเชื่อถือผู้ไม่ผิดศีลธรรม

1.1.2 รู้จักศึกษาความดีของธรรมะเพิ่มขึ้นทุกวัน

1.1.3 ยินดีกับความสำเร็จของบุคคลอื่น

1.1.4 การกระทำกรรมดีที่ให้คุณทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่น

1.1.5 มีแรงกระตุ้นให้มีกำลังใจในการทำความดีดังที่ศาสนาหรือ

มหานุรุษได้ทำไว้แล้ว

1.2 ศิล หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อความคุ้มครองตนเองให้อยู่ในความถูกต้องทางกา
วจา เป็นการรักษากายวาจาให้เรียบร้อย

ตัวอย่างพฤติกรรม

1.2.1 ไม่พูดเท็จ ไม่พูดล่อลึง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ

1.2.2 ไม่ประทุษร้ายต่อชีวิต ต่อร่างกายของสิ่งมีชีวิต

1.2.3 ไม่ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น

1.2.4 ไม่ประทุษร้ายต่อของรักของผู้อื่น

1.2.5 ไม่เอาโรคเอาเปรียบผู้อื่น

1.2.6 คบคนดี

1.2.7 ไม่ประพฤตินิดในกาม

1.2.8 ไม่หมกมุ่นกับสิ่งเสียด

1.3 พาหุสัจจะ หมายถึง ความเป็นผู้ศึกษามาก มีความรู้มาก ความรู้ที่ทำให้
เกิดความกล้า มีความมั่นใจและอยู่ในที่ใดสังคมใดก็ไม่ประมาทไม่สะทกสะท้านเพราะมั่นใจใน
การศึกษาของตน

ตัวอย่างพฤติกรรม

1.3.1 เอาใจใส่ต่อการศึกษา

1.3.2 รู้จักอ่านค้นคว้าวิชาการอยู่เสมอ

1.3.3 ไม่ประมาท ไม่สะทกสะท้านต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

1.3.4 กล้าตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง

1.3.5 กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะมั่นใจในความริษของตน

1.4 วิริยารัมภะ หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ
ในงานที่กระทำด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่และขุดลาคห

ตัวอย่างพฤติกรรม

1.4.1 ตั้งใจมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.4.2 กระตือรือร้นทำงานที่นำผลประโยชน์มาสู่ส่วนรวม

1.4.3 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

1.4.4 รู้จักสร้างสรรค้งงานอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

1.5 ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ในการรักษาตนและคนอื่นให้มีความสุข รู้จัก
บาปบุญคุณโทษ รู้จักสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เป็นการควบคุมความคิดเห็นให้
ถูกต้องไม่นำชีวิตไปสู่ทางแห่งความเห็นผิดอันเป็นผลต่อการดำรงชีวิตอยู่ในชีวิตปัจจุบัน

ตัวอย่างพฤติกรรม

1.5.1 ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ

1.5.2 ไม่คิดทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนโดยเจตนา

1.5.3 ไม่หมกมุ่นในสิ่งที่เป็นอบายมุข

1.5.4 ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานะของตนได้ถูกต้อง

1.5.5 เคารพเชื่อฟังและตอบแทนบุญคุณบิดามารดาและผู้มีพระคุณ

2. แบบทดสอบวัดเวลาวิรัชกรณธรรม หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัด
เวลาวิรัชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรูปแบบสถานการณ์สมมติ

3. คุณภาพของแบบทดสอบ หมายถึง คุณภาพของแบบทดสอบด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 อำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบ หมายถึง
คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถจำแนกหรือแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มต่างๆ กันในเรื่อง
เวลาวิรัชกรณธรรม ซึ่งอาศัยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t -test

3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติ
ของแบบทดสอบที่สามารถวัดเวลาวิรัชกรณธรรมของนักเรียนได้คงที่แน่นอนซึ่งคำนวณค่า
ความเชื่อมั่นโดยวิธีหาลัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient)

3.3 ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบ หมายถึง คุณสมบัติ
ของแบบทดสอบที่สามารถวัดเวลาวิรัชกรณธรรมได้ตรงตามที่นิยามไว้ในการศึกษาครั้งนี้
หาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบโดยวิธีต่อไปนี้

3.3.1 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดเวลาวัชกรณธรรมได้ตรงในแต่ละด้าน ซึ่งหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3.3.2 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) หมายถึงคุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามสภาพที่เป็นจริงของผู้ตอบหาได้โดยนำคะแนนที่ผู้ตอบทำได้จากแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรมไปหาความสัมพันธ์กับคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบโดยครุร่วมกับนักเรียนอีก 4 คน

3.3.3 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะนิสัย (Traits) ของเวลาวัชกรณธรรม หาได้โดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) แล้วใช้ t-test ในการตรวจสอบ

4. เกณฑ์ปกติ (Norms) หมายถึง สภาพปานกลางหรือคุณลักษณะโดยทั่วไป จากผลการสอบของผู้สอบว่ามีปกติวิสัยเป็นเช่นไร ตัวเลขของเกณฑ์ปกติในการวิจัยจะบอกให้ทราบถึงระดับของเวลาวัชกรณธรรมว่าอยู่ในระดับสูง-ต่ำเพียงใดโดยแสดงลงในตารางซึ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนดิบกับคะแนนมาตรฐาน ที-ปกติ (Normalized T-Score) ที่แปลงมาจากคะแนนดิบ

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทหรือปริญญาเอกทางด้านการศึกษาหรือด้านจิตวิทยา ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี และพระภิกษุชั้นเปรียญซึ่งเคร่งครัดในธรรมวินัยและการปฏิบัติ จำนวน 5 ท่าน

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

พระศรีธีรพงศ์ รองอธิการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์

รศ. ล้วน สายยศ ภาคพื้นฐานการศึกษา มศว ประสานมิตร

รศ. บังอร ภวภิรมย์ขันธ์ ภาคพื้นฐานการศึกษา มศว ประสานมิตร

อาจารย์วิภา ภัทรมัย กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

อาจารย์จรัส คำยัง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการสร้างแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรม เพื่อให้ได้แนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม ลักษณะทางจริยธรรม ทฤษฎีแนวพุทธศาสตร์ ทฤษฎีแนวพุทธธรรม การวัดคุณธรรมจริยธรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกันมาก หลายคนเข้าใจว่าเป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน บางคนก็ใช้ควบคู่กันไป แต่ถ้าพิจารณาให้ละเอียดจะพบว่าคำทั้งสองมีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งมีนักการศึกษานักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายไว้มากมาย เช่น

คำว่าคุณธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Virtue เป็นคำที่มีความหมายกว้าง มีนักปรัชญา นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของคำว่า คุณธรรมไว้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้ พจนานุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English. 1978 : 1226) ให้ความหมายคุณธรรมไว้ 2 ประการคือ คุณธรรม หมายถึงความดี ความสง่าและความมีคุณค่าของอุปนิสัยซึ่งแสดงออกโดยการประพฤติที่ถูกต้อง และอีกความหมายหนึ่งคือ คุณภาพที่ดีของอุปนิสัยของการประพฤติ สำหรับเพลโต (Plato) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง การกระทำซึ่งเกิดจากความเข้าใจในหลักแห่งคุณธรรมนั้น คุณธรรมทางสังคมคือการกระทำอันถูกต้องที่มาจากพื้นฐานอย่างอื่นๆ เช่น ขนบธรรมเนียม นิสัย ประเพณี ความรู้สึกในทางที่ดี ความโอ้อ้อมอารี ความดีตามสัญชาตญาณ (ปรีชา ช้างขวัญอิน. 2514:123) ไตตัส (Titus. 1936 :200) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นลักษณะที่ดีของอุปนิสัยเป็นคุณภาพหรือนิสัยของมนุษย์ซึ่งคนทั่วไปชมเชยและเห็นคุณค่า เป็นการจัดระเบียบจนเป็นนิสัยของแรงกระตุ้นทางจิตใจ เป็นเจตคติหรือรูปแบบการแสดงออกซึ่งคุณความดีทางศีลธรรม ซึ่งคล้ายกับความหมายของ กู้ด (Good. 1973:641) ให้ความหมายคุณธรรมไว้ 2 ประการคือ คุณธรรมหมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ได้กระทำจนเคยชิน ส่วนอีกความหมายหนึ่งกล่าวว่า หมายถึงคุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

สำหรับในประเทศไทยมีผู้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้หลายท่าน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525:87) ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดี ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2526:23) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คือ สิ่งที่สังคมเห็นว่าดีงาม และ สหิณ ชาญญาณภาพ (2524:16) กล่าวว่าคุณธรรมแปลว่าธรรมที่เป็นคุณหรือธรรมคือ ความดี หมายถึง คุณสมบัติทางกาย วาจาใจๆ ก็ตามที่เป็นคุณไม่เป็นโทษเป็นฝ่ายดีไม่ใช่ฝ่ายชั่ว ทางด้านศาสนา พระราชวรมณี (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์. 2527:34) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรมคือธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพเกื้อกูล สำหรับพระวรศักดิ์ วรธน โม (2522:36) ได้กล่าวว่า คุณธรรมคือ มนุษยธรรม ธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีสัมมาคารวะ เสียสละ ให้อภัย มีความกตัญญูกตเวที มีศีล สมาธิ ปัญญา จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดจึงพอสรุปได้ว่า

คุณธรรม คือ ความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่ดีงามของบุคคลที่รู้ว่าสิ่งใดดีชั่ว สิ่งใดควรประพฤติหรือละเว้น เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

คำว่าจริยธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Morality พจนานุกรมของลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English. 1978:707) ให้ความหมายจริยธรรมว่า เป็นความถูกต้องหรือความบริสุทธิ์ของพฤติกรรมของการกระทำสิ่งหนึ่งๆ สำหรับเพียเจต์ (Piaget. 1960:1) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นลักษณะของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือ การจัดเตรียมทางสังคมความสัมพันธ์ในรูปของการกระทำร่วมกัน และสิทธิ ซึ่งสอดคล้องกับโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976:6) ที่กล่าวว่าจริยธรรมไม่ได้หมายถึงการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องดีงาม แต่เป็นสิ่งที่บุคคลพึงกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ขัดแย้งและตัดสินใจโดยหลักความยุติธรรม ส่วนไอแซนส์ (Eysenck) ให้ความหมายของจริยธรรมหรือมโนธรรมว่าเป็นผลสะท้อนจากการวางเงื่อนไข เช่นการหลีกเลี่ยงการกระทำเนื่องจากความวิตกกังวลว่าจะได้รับการลงโทษจากสังคม ทศวรรษนี้ใกล้เคียงกันกับที่ เบอร์กอวิตซ์ (Berkowitz) กล่าวไว้ว่า จริยธรรมเป็นการประเมินการกระทำอันเป็นความเชื่อของสมาชิกในสังคมที่กำหนดว่าถูกต้อง (Lickona. 1976:1-4)

ส่วนในประเทศไทย มีผู้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้หลายท่าน เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525:214) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า ธรรมเป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรมหรือกฎศีลธรรมซึ่งสอดคล้องกับ สหิณ ชาญญาณภาพ (2524:55) กล่าวถึงจริยธรรมว่า หมายถึงธรรมที่ควรประพฤติ ซึ่งได้แก่พฤติกรรม

หรือการกระทำทางกาย วาจา ใจ อันตั้งงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ ดวงเดือน พันธุมนาวัน (2524:2) ได้กล่าวว่าจริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง ซึ่งหมายถึงลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์มีขอบเขตรวมทั้งพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ซึ่งลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่งคือลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมเป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจำกัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมผู้ที่มิมีจริยธรรมสูงจะต้องเป็นผู้มีพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน ทางด้านศาสนาพระพุทธศาสนา ภิกษุ (2505: 187-188) ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรมแปลตามตัวอักษรณะว่า ธรรมควรประพฤติ จร แปลว่าประพฤติ อธิ มีความหมายว่า ควร จริย แปลว่า ควรประพฤติ จริยธรรม แปลว่า สิ่งที่ควรประพฤติ ตัวแทนของจริยธรรมเรียกว่า มรรค มีองค์แปด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชวรมณีได้อธิบายว่า จริยธรรมมาจากคำว่าพรหมจรรย์ซึ่งในทางพุทธศาสนาหมายถึงมรรค คือ วิถีปฏิบัติในทางสายกลาง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ บางครั้งก็เรียกว่าไตรสิกขา คือการศึกษา 3 ประการ อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา จริยธรรม คือพรหมจรรย์มรรคและไตรสิกขา ทั้งหมดนี้เป็นทางปฏิบัติเพื่อนำมนุษย์ไปสู่จุดมุ่งหมายของชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2525:7) จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดจึงพอสรุปได้ว่า

จริยธรรม คือ หลักการหรือแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งงามถูกต้องเหมาะสมเพื่อความสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม

จากความหมายของคำทั้งสองนี้ คณะธรรม จริยธรรม คือ ลักษณะที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลเป็นการกระทำด้วยความคิดและจิตใจอันบริสุทธิ์กับลักษณะที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในสังคม เน้นถึงความประพฤติอันเป็นที่ต้องการของสังคม

ลักษณะทางจริยธรรม

ลักษณะของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ได้มีผู้กล่าวถึงในลักษณะต่างๆ กัน ดังนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวัน (2524 : 2-4) ได้แบ่งลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมเป็น 4 ประการ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึงการมีความรู้ไว้ในสังคมของตนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำและการกระทำชนิดใดเลวควรงดเว้นลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมหรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมนั้นขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและพัฒนาการทางสติปัญญาของคนด้วย ความรู้

เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดและโดย เฉพาะ ช่วงอายุ 2 ถึง 10 ปี จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นการพิเศษ

2. ทักษะเชิงจริยธรรม คือความรู้ลึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิง จริยธรรมต่างๆว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เนื่องจาก ทักษะเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วน มากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นแต่บุคคลบางคนในสถานการณ์ปกติอาจมีทัศนคติแตกต่างกัน ไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ที่ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิง จริยธรรมของบุคคล เพราะทัศนคตินี้รวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้นๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่สำคัญจะใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่า การใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ทัศนคติเชิง จริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่งยังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ พฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่ เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมจะทำให้ทราบว่าบุคคล ผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอและบุคคลที่มีการ กระทำเหมือนกันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำและท้ายสุดระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม คือ เพียเจต์และโคลเบอร์ก (Piaget, 1939 & Kohlberg, 1969) ได้ใช้การอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการ ทางจริยธรรมของบุคคลนั้นนอกจากนี้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการ ทางด้านอื่นๆของบุคคลด้วยโดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ อีกประการหนึ่ง โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 : 394-395) และนักวิจัยอื่นๆพบว่าการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของบุคคลนั้นด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือ ดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การให้ทาน การเสียสละ เพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกจำนวนหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เข้าชวนใจหรือในสภาพที่ยั่วให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อ ประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ที่ยั่ว เช่น การโกงสิ่งของ เงินทองหรือคะแนน การลักขโมยและการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมที่ เกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริย

ธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนาพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลเท่านั้น

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธมนาวิน ได้แบ่งลักษณะทางจริยธรรมออกเป็น 2 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหาของจริยธรรม คือสิ่งที่สังคมหรือหมู่เหล่าอบรมสั่งสอนลูกหลานของตนว่าทำสิ่งนั้นดี ทำสิ่งนี้ไม่ดีซึ่งจะปรากฏในรูปของการให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ทำแล้วผู้ทำจะได้รับการสรรเสริญและส่งเสริมจากสังคมและพฤติกรรมที่ทำแล้วจะถูกลงโทษ เป็นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา ทางกฎหมายและระเบียบประเพณีของหมู่เหล่าอาจอยู่ในรูปของคำนิยามของสังคมหรือทัศนคติของบุคคลและในรูปของบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับคุณธรรมและทฤษฎีธรรมต่างๆ เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความก้าวร้าว สันติสุข อิทธิบาทสี่ ฯลฯ ด้านเนื้อหาทางสังคมนี้แต่ละสังคมอาจแตกต่างกันได้มากสิ่งที่สังคมหนึ่งว่าดีควรทำอีกสังคมหนึ่งอาจไม่สนับสนุนเพราะเห็นเป็นสิ่งไม่สำคัญหรือน่ารังเกียจ

2. ด้านโครงสร้างของจริยธรรม ได้มีการสร้างหลักหรือจัดตั้งจริยธรรมเป็นประเภทต่างๆ หลักหรือประเภทที่ใช้นี้จะแสดงถึงความเจริญทางจริยธรรมเป็นขั้นๆ ไปตั้งแต่ขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด การนิจารณาจริยธรรมทางด้านโครงสร้างนี้ยึดเหตุจูงใจในการเลือกกระทำเป็นสำคัญและเกิดจากการนิจารณาว่าการรู้การคิดของมนุษย์นั้น มีโครงสร้างเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์ กล่าวคือมีผู้คาดว่าจริยธรรมของบุคคลนั้นมีบางส่วนที่ขึ้นอยู่กับความรู้การคิดของบุคคล ดังนั้นจริยธรรมทางด้านนี้จึงมีโครงสร้างด้วย เพียเจต์เป็นผู้ริเริ่มความคิดนี้และโคลเบอร์กได้ขยายความคิดนี้ออกไปจาก 3 ถึง 6 ชั้นและครอบคลุมการบรรลุพัฒนาการทางจิตใจที่สูงกว่า ลักษณะทางด้านโครงสร้างของจริยธรรมนี้คือการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม (Lickona, 1979:18)

ส่วน ลาโรช บัควี (2522:18) กล่าวว่า จริยธรรมมีโครงสร้างสำคัญอย่างน้อย

2 ข้อคือ

1. ศิลธรรม (Moral Value) สิ่งที่ดีเว้น สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ
2. คุณธรรม (Ethical Value) สิ่งที่ดีควรปฏิบัติ

สำหรับ เดอร์ไคม์ (Durkheim, 1973:6-8) ได้แบ่งส่วนประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ขั้นวินัย หมายถึง การจำกัดตนเองเพื่อให้เกิดความสงบ
2. ขั้นเห็นแก่สังคม หมายถึง การกระทำเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของหมู่คณะ
3. ขั้นความมีอิสระทางความคิดจริยธรรม หมายถึง การใช้เหตุผลในการเลือกกระทำจากการกระทำหลายๆ อย่าง ได้อย่างถูกต้อง

ทฤษฎีตามแนวพุทธศาสตร์

การศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ เป็นการศึกษาดั้งแต่โครงสร้างของชีวิตความเป็นไป และพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งจากโครงสร้างของชีวิตนั้นทางพุทธศาสตร์กล่าวว่ามีมนุษย์ประกอบด้วย รูปและนาม (พระเทพเวที. 2531) กล่าวไว้ดังนี้

1. รูป หมายถึง ร่างกายอันได้แก่ ศรีษะ ลำตัว แขนขา กระดูก สมอง หัวใจ ลำไส้ เลือด ฯลฯ
 2. นาม หมายถึง ส่วนที่เกี่ยวกับจิตใจ ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร และ วิญญาณ
 - 2.1 เวทนา หมายถึง ความรู้สึกต่างๆ ของเรา เช่น เมื่อมือของเราไปถูกไฟเข้ารู้สึกร้อนเจ็บปวดเป็นทุกข์เป็นต้นและบางครั้งเมื่อเราไปสัมผัสกับสิ่งบางอย่างเรารู้สึกว่าสบายและเป็นสุขแต่บางครั้งเมื่อไปสัมผัสกับสิ่งบางอย่างแล้วเรารู้สึกเฉยๆ ไม่สุขไม่ทุกข์ก็มี
 - 2.2 สัญญา หมายถึง การจำได้หมายรู้ เช่น เมื่อเราไปถูกไฟเข้าครั้งแรกนั้นเรารู้สึกร้อนถ้าถูกไฟเข้าอีกแม้เราจะหลับตาอยู่เราก็จะรู้ทันทีและจำได้ว่านั่นคือไฟเราเคยโดนมาแล้วมันร้อนและเจ็บปวดมาก
 - 2.3 สังขาร หมายถึง ความคิดหรือการคิด เช่น คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ คิดปรุงแต่ง คิดวางแผน ฯลฯ
 - 2.4 วิญญาณ หมายถึง การรู้หรือการเรียนรู้หรือความรู้ จากตัวอย่างเดิม เมื่อมือไปถูกไฟเข้า รู้สึกร้อนเจ็บปวด ทำให้เกิดความรู้หรือวิญญาณขึ้นว่าไฟมันร้อน นั่นคือ มนุษย์ประกอบด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รวม 5 ประการ เรียกว่า ใ้ญุขันธ์ ทั้ง 5 ประการนี้ย่อมแยกกันไม่ออกรวมอยู่ในกระบวนเดียวกันแต่ที่พูดแยกกันนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการอธิบายเท่านั้น
- แต่สิ่งสำคัญซึ่งที่จะต้องสังเกตไว้เกี่ยวกับมนุษย์นี้ก็คือการเกิดเวทนา (ความรู้สึก) ที่เป็นสุข ที่สบาย ที่สนุกแล้วก็มักจะเกิดความต้องการอีกอย่างไม่มีที่สิ้นสุดนั่นคือได้เกิดตัณหาหรือความโลภขึ้นมาั่นเอง ในทำนองเดียวกันเมื่อเกิดเวทนา (ความรู้สึก) ที่เป็นทุกข์ เจ็บปวด นำรำคาญ ฯลฯ เรามักจะผลักดันสิ่งที่มาสัมผัสตัวเรานั้นออกไป เราอาจโกรธ เกลียด

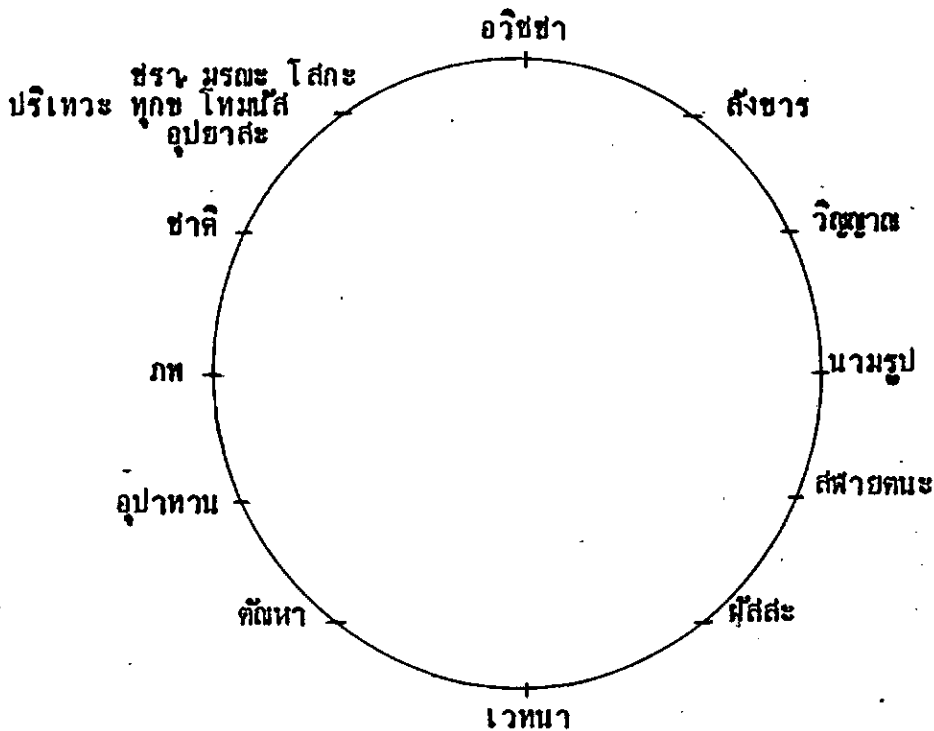
ขันดาลโทสะไม่มีที่สิ้นสุด นี่ก็เกิดโทสะหรือความโกรธขึ้นมาตัวเอง และเกิดเวทนาที่เฉยๆ
เฉยไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจก็จะไม่เกิดความรู้หรือปัญญาอื่นขึ้นมาเราก็จกลายเป็นคนโง่ คนไม่รู้ลึกซึ่ง
หลงผิดในเรื่องต่างๆ ได้ นี่ก็เกิดความหลงผิดขึ้นมาตัวเอง

จึงสรุปได้ว่า มนุษย์หรือขั้น 5 นั้น สร้างโลภะ (ความโลภ) โทสะ (ความโกรธ)
และโมหะ (ความหลงผิด) ให้เกิดแก่ตัวเองทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรงขึ้นแก่
มนุษย์และสังคมมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาจะต้องระลึกถึงเรื่องนี้อยู่
ตลอดเวลาและจะต้องพยายามแก้ไขให้ความโลภ โกรธ หลง นี้ได้เขายางลงให้มากที่สุดเท่าที่
จะทำได้

จากหลักพุทธธรรมที่กล่าว ได้ครอบคลุมหลักพุทธธรรมทั้งหมดซึ่งแสดงถึงการเกิดและ
การดับไปแห่งทุกข์ หลักแห่งเหตุและผลที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ชีวิตต้องดิ้นรน หมุนเวียนเปลี่ยนแปลง
อยู่เป็นนิจจนกลายเป็นวงจรชีวิตที่เกิดดับอยู่ไม่ขาดสาย คือวงจรแห่งปฏิจจสมุปบาท ที่อธิบาย
เหตุแห่งปัจจัยของ 12 องค์ธรรม ซึ่งบางทีเรียกว่า กวจักร์ แปลว่า การหมุนวนไปในภาวะ
ต่างๆ หรือในภพต่างๆ ปฏิจจสมุปบาท 12 เหตุแห่งปัจจัยนั้นในบาลีแสดงไว้ว่า

อวิชชาปุจฺจยา สงฺขารา	อวิชชาเป็นปัจจัยให้เกิดสังขาร
สงฺขารปุจฺจยา วิญฺญาณ	สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญฺญาณ
วิญฺญาณปุจฺจยา นามรูป	วิญฺญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป
นามรูปปุจฺจยา สฬายตน	นามรูปเป็นปัจจัยให้เกิดอายตนะ 6
สฬายตนปุจฺจยา ผลฺลส	อายตนะ 6 เป็นปัจจัยให้เกิดผัสสะ
ผลฺลสปุจฺจยา เวทนา	ผัสสะเป็นปัจจัยให้เกิดเวทนา
เวทนาปุจฺจยา ตณฺหา	เวทนาเป็นปัจจัยให้เกิดตัณหา
ตณฺหาปุจฺจยา อูปาทาน	ตัณหาเป็นปัจจัยให้เกิดอุปาทาน
อูปาทานปุจฺจยา ภโว	อุปาทานเป็นปัจจัยให้เกิดภพ
ภวปุจฺจยา ชาติ	ภพเป็นปัจจัยให้เกิดชาติ
ชาติปุจฺจยา ชรามรณ	ชาติเป็นปัจจัยให้เกิดชรามรณะ

องค์ประกอบทั้ง 12 หัวข้อนี้เป็นปัจจัยเนื่องอาศัย เป็นกระแสในรูปของวงเวียน
ไม่มีต้นไม่มีปลาย ดังนั้นอาจแสดงได้อีกรูปหนึ่ง คือ

ภาพประกอบ 1 แสดงลำดับขั้นของปัจจุสมุปบาท

1. อวิชชา (Ignorance, Lack of Knowledge) คือ ความไม่รู้ เป็นลักษณะที่เกิดปฏิบัติหรือตรงข้ามกับปัญญา เป็นภาวะแห่งโมหะ ทำให้เกิดความหลงผิด
2. สังขาร (Volitional Activities) คือ เจตนาในการกระทำซึ่งปรากฏหรือแสดงออกเป็น 3 ทาง คือ ทางกายเรียกว่ากายสังขาร ทางวาจาเรียกว่าวจีสังขาร ทางใจเรียกว่าจิตสังขาร เป็นกระบวนการความคิดที่เป็นไปตามความโน้มเอียง ความเคยชินและคุณสมบัติต่างๆ ของจิตที่ได้สั่งสมไว้
3. วิญญาณ (Consciousness) วิญญาณนี้มีลักษณะอาการคือ ความรับรู้ อารมณ์ เป็นกระบวนการทางจิตทั้งหมดที่มีการสืบต่อจากภาวะเก่าไปสู่ภาวะใหม่ได้ เช่น การได้ยิน ได้กลิ่น รู้รส รู้สัมผัส รู้อารมณ์ที่มีในใจ ตลอดจนสภาพพื้นเพของจิตใจในขณะนั้น
4. นามรูป (Animated Organism) คือ ความมีอยู่ของรูปธรรมและนามธรรมใน ความรับรู้ของบุคคลในภาวะที่ร่างกายและจิตใจทุกส่วนอยู่ในสภาพที่สอดคล้องและปฏิบัติหน้าที่ เพื่อตอบสนองในแนวทางของวิญญาณที่เกิดขึ้นนั้น
5. สฬายตนะ (The Six Sense - bases) คือ กระแสที่เป็นรากฐานของกระบวนการทางจิตอันมีนามรูปเป็นเหตุใกล้ให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด เวทนาต่างๆ เป็นภาวะที่อายตนะที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ

6. ผัสสะ (Contact) คือการเชื่อมต่อความรู้สึกกับโลกภายนอก การรับรู้อารมณ์หรือประสบการณ์ต่างๆ

7. เวทนา (Feeling) คือลักษณะทางอารมณ์ของเวทนาที่เกิดขึ้นนี้เองทำให้ชีวิตมีความสุขหรือความทุกข์ เกิดการยึดติดยึดถือในอารมณ์นั้นจนก่อตัวเป็นปัญหา

8. ตัณหา (Craving) คือความอยากทะยานร่ำรหาสิ่งอันวสขเวทนาหรือหนี่สิ่งทีก่อทุกข์เวทนา เช่น การอยากได้ อยากเอา อยากเป็น อยากหลีกเลี่ยง อยากให้ดับสขหรืออยากทำลาย การที่มีภาวะแห่งการยึดติดใจในภาวะทางอารมณ์ที่เรียกว่าตัณหานี้เองเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดการก่อตัวของอุปาทานขึ้น

9. อุปาทาน (Attachment, Clinging) คืออุปาทานเป็นความยึดติดยึดถือมั่นในเวทนาที่ชอยและช้ง รวมถึงเอาสิ่งต่างๆ และภาวะชีวิตที่อันวสเวทนานั้นมากผูกพันกับตัวการถือความสำคัญของภาวะหรือสิ่งต่างๆ ในแนวทางที่เสริมหรือสนองตัณหาของตนเป็นปัจจัยให้ชีวิตมีสภาพความเป็นไปต่างๆ

10. ภพ (Process of Becoming) คือกระบวนการพฤติกรรมทั้งหมดเพื่อสนองตัณหาอุปาทานนั้นและภาวะแห่งชีวิตสำหรับตัวตนหรือตัวตนที่จะมีจะเป็นในรูปใดรูปหนึ่งโดยสอดคล้องกับอุปาทานและกระบวนการพฤติกรรมนั้น

11. ชาติ (Birth) คือการเกิดการตระหนักในตัวตนว่าอยู่หรือไม่ได้อยู่ในภาวะชีวิตนั้นๆ มีหรือไม่ได้มีเป็นหรือไม่ได้เป็นอย่างนั้นๆ

12. ชรามณะ (Decay and Death) ได้แก่ความแก่ ความเสื่อมของขันธเป็นความสำนึกในการขาด พลาด หรือพรากแห่งตัวตนจากภาวะชีวิตอันนั้น ความรู้สึกที่ตนเองถูกคุกคามด้วยความสูญสิ้นสลายหรือพรัดพรากจากไป พรากจากการได้มี ได้เป็น จึงเกิดโศกปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส น่วงมาด้วยความรู้สึก คับแค้น ขัดข้อง ขุ่นมัวหดหู่ ซึมเซาไม่สมหวัง กระวนกระวายและทุกข์เวทนาต่างๆ ปฏิจจสมุปบาทจากหัวข้อที่ 3 ถึง 7 คือวิญญานถึงเวทนานี้ เป็นกระบวนการในช่วงวิบากหรือผลของกรรม โดยเฉพาะในข้อ 5 ถึง 7 ไม่เป็นขุเป็นบาป ไม่ดีไม่ชั่วในตัวของมันเอง แต่เป็นเหตุของความดีความชั่วของพฤติกรรมส่วนข้อ 9 ถึง 11 เป็นขั้นตอนสำคัญของปฏิจจสมุปบาทเพราะทำให้เกิดกรรมหรือพฤติกรรมต่างๆ และเมื่อวงจรปฏิจจสมุปบาทหมุนเวียนซ้ำแล้วซ้ำเล่าก็จะก่อให้เกิดนิสัยและลักษณะของบุคคลนั้นต่อไป

จากหลักธรรมที่กล่าวมานี้ เราสามารถนำเอาหลักของพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาบุคคลเพราะอริยธรรมชาติของมนุษย์ไว้ในทุกแห่งทุกมุมเป็นการแสดงโครงสร้างในการพัฒนาจิตใจและแสดงออกเป็นพฤติกรรมของบุคคลเน้นในทางดีและทางชั่วและผลของการกระทำจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์เอาหลักพุทธธรรมมาใช้ในการศึกษาและปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

นักจิตวิทยาที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมส่วนใหญ่ยอมรับว่าจริยธรรมของมนุษย์จะมีพัฒนาการขึ้นเป็นลำดับอย่างเห็นได้ชัดจากวัยทารกถึงวัยรุ่นใหญ่ แม้ว่ามนุษย์จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่แตกต่างกันแต่นักทฤษฎีทั้งหลายก็ยังเชื่อว่าการพัฒนานี้ในบุคคลต่างๆ กัน มีลำดับขั้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน (Key, 1970 : 30-31) นอกจากนี้นักค้นคว้าทางจริยธรรมส่วนมากยังลงความเห็นว่าเป็นต้นกำเนิดและแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนากฎจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้จากสังคมเป็นสำคัญแต่ก็มีความคิดที่แตกต่างกันออกไปอยู่มากเป็นเหตุให้เกิดทฤษฎีในด้านนี้มากมาย ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีต่างๆ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego or Conscience) จริยธรรมเกิดจากขบวนการบรรทัดฐานของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู ได้แก่การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กรับเอาบุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐานจริยธรรมในสังคม เมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมหากความต้องการของตนไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สำคัญต้องการก็จะเกิดความขัดแย้งกันขึ้นและถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง ไม่สบายใจ ซึ่งถือว่าเป็นการลงโทษตนเองต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วอีกโดยไม่ต้องการมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือเขามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีหรือมิมโนธรรมนั่นเอง (Freud, 1944:358)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีนี้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เกิดโดยนำเอาหลักการเสริมแรงและหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ โดยมีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Skinner, 1971: 101-128)

1. พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคมทั้งทางความประพฤติและอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2. แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรมทุกจุดมีรากฐานจากความ ต้องการของชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคมและการหลีกเลี่ยงการลงโทษ
3. พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม
4. พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจโดยมีสาเหตุ จากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก
5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใด ขึ้นกับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้ามและการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่น ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing agent)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory) แนวคิดของ นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เห็นว่าลักษณะของสติปัญญามีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยาในกลุ่มทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Kohlberg, 1976 :48)

1. การพัฒนาทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive) และมีองค์ประกอบทางการเลือกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 2. แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือแรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเอง หรือการเข้าใจ ตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-esteem or Self actualization)
 3. ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือพัฒนาการที่เป็นสากลมีขั้นตอน เหมือนกันทุกวัฒนธรรมเพราะในทุกวัฒนธรรมมีการปฏิสัมพันธ์กันในทุกสังคมมีการสวมบทบาท (Role-taking) และมีความขัดแย้งในสังคมซึ่งต้องการการบูรณาการทางจริยธรรม (Moral integration) เช่นเดียวกัน
 4. กฎและเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรมเกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดจากการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการ ภายในแต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น
 5. สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขต ทั่วๆ ไปของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญาและสังคมตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจาก ประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัย การลงโทษหรือรางวัล
- นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาในแนวทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา คือ เพียเจต์ (Jean Piaget) และ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

เพียเจท์ เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กและมีความคิดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น และได้แบ่งขั้นของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. 2520 : 40-41) คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (Sensorimotor Operation) พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ เด็กในวัยนี้ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียด แต่มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการทางกาย ซึ่งต้องการที่จะได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะ เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูดก็จะเริ่มรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น
2. ขั้นยึดคำสั่ง (Early Concrete Operation Thinking) พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2-6 ปี เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เขาต้องทำตาม
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (Late Concrete Operational Thinking) การพัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 8-10 ปี เพียเจท์ เชื่อว่าเกิดขึ้นจากพัฒนาการทางสติปัญญา และจากประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกับความเกรงอำนาจภายนอกจะเป็นหลักภายในจิตใจของเด็กเกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคลในช่วงอายุ 8-10 ปี เด็กที่อยู่ในสังคมปกติจะบรรลุถึง ขั้นที่สาม แต่ก็อาจมีเด็กบางคนพัฒนาช้ากว่านี้หรือบางครั้งพัฒนาการหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่สอง เนื่องจากมีการยับยั้งคั่งอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูหรือเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 32) ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวของ เพียเจท์ และพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้นมิได้บรรลุจุดสมบูรณ์เมื่อบุคคลอายุได้ 10 ปี แต่จะพัฒนาการไปอีกหลายขั้นจากอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี และเขาเชื่อว่าการวัดขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นจะต้องใช้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียวเท่านั้น

โคลเบอร์ก ได้แบ่งระดับของจริยธรรมออกเป็นสามระดับ ซึ่งทั้งสามระดับนั้นจัดเป็นขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมได้หกขั้น ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรมหกชั้น ซึ่งแบ่งเป็นสามระดับในทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้น 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7 ปี) ขั้น 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
ขั้น 3 หลักการทำตามที่มีผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) ขั้น 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
ขั้น 5 หลักการทำตามค่านิยมส่วนตัว (16 ปี ขึ้นไป) ขั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปี ขึ้นไป)

ระดับที่ 1 คือ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกสุดคือการมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่สอง คือ การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันฉันก็ต้องให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 คือ ระดับตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตนหรือทำตามกฎเกณฑ์และศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวเอเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ส่วนในขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 คือ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการนำมาคิดตรองซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใด

มากกว่ากัน ชั้นที่ 5 คือการเห็นความสำคัญของคนหม่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ ส่วนชั้นที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดแสดงทั้งการมีความรู้สึกนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตนและการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในชั้นปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า หิริ โอตตัปปะ ด้วยคือ ความละเอียดใจต่อการทำความชั่วและความกลัวบาป (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2524:29-30)

นอกจาก เพียเจท์และโคลเชอร์กแล้ว เพค (Peck. 1960: 98-150) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กไว้เป็นชั้นๆ ดังนี้

ชั้นที่ 1 ไม่มีจริยธรรมอะไรเลย ขาดความรู้ความสำนึกว่าสิ่งใดก็ตามที่ตัวเองกระทำลงไปนั้นมีผลดีหรือผลเสียต่อบุคคลอื่นอย่างไร ผู้ที่มีจริยธรรมอยู่ในขั้นนี้ได้แก่เด็กทารกในหมูนักเรียนอาจมีอยู่แต่ก็หาย

ชั้นที่ 2 เป็นการกระทำเพื่อตนเอง สนใจในเรื่องของตนเองว่าตนเองมีความต้องการอะไรบ้างและทำตามอารมณ์หรือความพอใจของตนเองฝ่ายเดียวตัวเองชอบอะไรก็ทำสิ่งนั้น ทำทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสิ่งที่ตนพอใจที่จะทำนั้นไม่เป็นที่พอใจของคนอื่น

ชั้นที่ 3 เป็นการกระทำตามเพื่อนฝูงหรือทำตามแบบแผนทั้งหมดที่เขาปฏิบัติกันอยู่ เพื่อนๆ ทำอะไรก็ทำตามเขาไปโดยไม่ไตร่ตรองว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งดีหรือเลวหรือเป็นผลเสียต่อบุคคลอื่นอย่างไร

ชั้นที่ 4 เป็นการกระทำตามระเบียบแต่ขาดความเข้าใจเรื่องเหตุผลต่อบุคคลอื่นอย่างไร

ชั้นที่ 5 เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลและลึกลับซับซ้อน ขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดเป็นการปฏิบัติที่เป็นผลดีที่สุดต่อทุกๆ คน ถึงแม้ว่าบางครั้งจะจำเป็นต้องละเมิดระเบียบแบบแผนหรือผิดแผนไปจากหลักการปฏิบัติของหมู่คณะไปบ้างก็ตาม

คณะกรรมการโครงการศึกษาจริยธรรมไทย ได้สรุปค่านิยมจริยธรรมตามแนวปรัชญาและวัฒนธรรมไทยออกเป็น 4 ระดับใหญ่ๆ เรียงจากต่ำไปหาสูง (สงบ ลักษณะ. 2524 : 33) คือ

ระดับ 1 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลประโยชน์ข้างประการของตนเองหรือเพื่ออิตตา

ระดับ 2 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผู้อื่นในสังคมแคบๆ เช่น ญาติพี่น้องเพื่อนสนิท

ระดับ 3 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ เช่น ชุมชน ประเทศชาติ หรือมนุษยชาติ

ระดับ 4 การกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อความถูกต้องดีงามอันเป็นอุดมคติ หรือ อุดมการณ์ในจิตใจที่เรียกว่าทำความดีเพราะอยากทำหรือทำความดีเพื่อความดี

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นการพัฒนาจริยธรรมมีลำดับขั้นพัฒนาการและการเกิดจริยธรรม จะต้องขึ้นอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อม

ความหมายและองค์ประกอบของเวลาวัชกรณธรรม

เวลาวัชกรณธรรม มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายหลายท่าน แต่ละท่านให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน เช่น กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 3) ให้ความหมายว่า เวลาวัชกรณธรรมมีความหมายตามตัวอักษรว่า หลักธรรมที่ทำความกล้าหาญคุณธรรมที่ทำให้เกิดความกล้ากล้า แยกศัพท์ได้ว่า เว + สารีชช + กรณ + ธรรม เว หมายถึง ปราศจาก สารีชช หมายถึง ความกลัว ความไม่องอาจ ความไม่ว่องไว กรณ หมายถึง กระทำ ธรรม หมายถึง หลักธรรมหรือคุณธรรม รวมความแล้วคือ ธรรมที่ทำให้คนปราศจากความกลัว ทำให้คนกล้ากล้า ทำให้คนอาจหาญว่องไว นี้เรียกได้ว่าความกล้าที่ชอบธรรม แนวการปฏิบัติเวลาวัชกรณธรรมมีดังนี้

1. ศรัทธา จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อคนเราเห็นความดีของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. ศีล จะเกิดขึ้นได้อยู่ที่ผู้ปฏิบัติเห็นคุณของความสะอาดทางกาย วาจาและเห็นความจำเป็นของการมีศีล
3. นาคหลังจะ ต้องมีการเอาใจใส่ต่อการศึกษาด้วยการเคารพในการฟังรู้จักอ่าน ค้นคว้าวิชาการอยู่เสมอ
4. วิริยารัมภะ การที่คนจะขยันต้องมีธาตุขยัน คือพอใจในการทำงานหรือในการปฏิบัติกิจทางศาสนา ทำงานไม่เห็นยี่ดั้นตัวอยู่เสมอ
5. ปัญญา ความรอบรู้จะเกิดขึ้นได้จากการที่คนเรารู้จักคิดรู้จักฟังและรู้จักฝึกอบรม การคิดอย่างมีระบบจะช่วยให้คนตอบปัญหาสิ่งต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน

สมเด็จพระธีรญาณมุนี ปุณณกมหาเถร (2526 : 75) กล่าวว่า ในพระพุทธศาสนา สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงแสดงธรรมอันทำให้เป็นผู้กล้ากล้า งามอาจ ไว้ 5 ประการ มีอาคตสถานที่มาในปัญจกนิบาตอังคตตรนิกายโดยพุทธาภิปราศ ไวยากรณ์ภาษิต ดังลิขิตเป็น อุทเทสไว้เบื้องต้นว่า ปญฺจิเม ภิกขุเว เสขเวสารชฺชกรณา ธมฺมา เป็นอาทิ แปลความว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรมทำความกล้าหาญอันเป็นของแห่งพระเสขเหล่านี้ 5 ประการ คือ ศรัทธา ศีล นาคหลังจะ วิริยารัมภะ ปัญญา

ศรัทธานั้น มีประเภทที่ท้าววิภาคไว้เป็นหลายสถานคือ กัมมสัทธา เชื่อกรรม
วิปากสัทธา เชื่อผลของกรรม กัมมสุสกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของๆ ตน
ตถาคตโฬิสสัทธา เชื่อความตรัสรู้ของพระตถาคต

ศีลนั้น เมื่อบุคคลมาประพฤติกให้เสมอ เนื่องนิตยจนเป็นมรรยาทได้แล้วย่อมนำผู้ประพฤติก
ได้งามสง่ายิ่งกว่าสรรพภรณ์อันมีค่าที่โลกนิยม ดังภาษิตสรรเสริญว่า

สีล ยาวชรา สาธุ ศีลยังประโยชน์ให้สำเร็จตราบเท่าชรา

สุข ยาวชรา สีล ศีลนำสุขมาให้ตราบเท่าชรา

สีล โลเก อนตฺตฺร ศีลเป็นเยี่ยมในโลก

มหาสุจจะ บุคคลนั้นจะเข้ามาสู่สมาคมใดๆ ก็ไม่เป็นผู้ครั้นคร้ามขามขาศดยอมมองอาจ
กล้าหาญในการเจรจา ในการโต้ตอบแก้ไขบรรณปัญหาและอาจทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จตาม
สามารถ

วิริยารัมภะ การปรารถนาคือเป็นคุณเครื่องอุดหนุนของใจอย่างสำคัญ
ดุจยาบำรุงกำลังที่มีสรรพคุณศักดิ์สิทธิ์เมื่อบังเกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลย่อมทำให้บุคคลกล้าหาญ
อดทน ไม่ย่อท้อต่อหน้าที่และกิจการงาน ไม่กลัวเกรงต่อความลำบากยากแค้นอันเกิดขึ้น
ในกิจการ ย่อมคิดบากบั่นฝ่าฟันความยากและอุปสรรคที่มาขัดขวางกางกั้น มันหมายแต่ผลสำเร็จ
เป็นจุดประสงค์

ปัญญานั้น มีหน้าที่กำจัดกิเลสอย่างละเอียด คุณข้อนี้เกิดมีแก่ผู้ใดย่อมทำให้ผู้นั้นประกอบ
เหตุชอบแก่ผล พุทธาทิบัณฑิตจึงสรรเสริญปัญญาว่าเป็นแสงสว่างอย่างประเสริฐ ดุจภาษิตว่า

ปัญญาโลกสูมิ ปชฺชโชโต ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก

นตฺถิ ปัญญาสมา อภา แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้าพรหมมุนีบรมศาสดาจึงตรัสว่าเป็น เวสาร์ชกรณธรรม อธรรมทำความ
กล้าหาญประการหนึ่ง คุณธรรมคือ ศกฺษา ความเชื่อ ศีล ความรักษากายวาจา เรียบร้อย
มหาสุจจะความเป็นผู้มีสติมาก วิริยารัมภะ ปรารถนาคือเป็น ปัญญา ความรอบรู้เหตุผล
ทั้ง 5 ประการนี้ ต่างก็เป็นคุณธรรมเครื่องของใจให้กล้าหาญ

ขำณญ นิสารัตน์ (2526 : 40) กล่าวว่า ลักษณะของคนกล้าหาญคือ เป็นคน
องอาจไม่สะทกสะท้าน มั่นใจในตนเอง กล้าพูดกล้าทำ กล้าตัดสินใจในเมื่อตนมั่นใจแล้วว่า
การกระทำนั้นเป็นการกระทำความดี ความกล้าในทางที่ดีเรียกว่า ความกล้าทางจริยธรรม
มี 4 อย่างคือ

1. กล้าทำความดี
2. กล้าสับสนุนคนดี (พิทักษ์ธรรม)
3. กล้าต่อต้านความไม่ดี (กำจัดอธรรม)
4. กล้ารับผิดชอบในการกระทำของตน

ธรรมหมวดหนึ่งชื่อว่า เวลารัชชกรณธรรม (อ่านว่า เว-ลา-รัช-ช-กะ-ระ-ณ-ธ-ร-ม) แปลว่า ธรรมทำให้เกิดความกล้าหาญ (เวลารชช = ความกล้า + กรณ = ทำ) มี 5 ประการคือ

1. ศรัทธา เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ
2. คีล ความประพฤติกุศล มีระเบียนวินัย
3. นาสัจจะ ความเป็นผู้ศึกษามาก
4. วิริยารัมภะ ปรารถนาความเพียร
5. ปัญญา รอบรู้สิ่งที่ควรรู้

พิทุร มลิวลีย์ (2526 : 149) กล่าวว่า ธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญในทางที่ชอบธรรมเรียกว่า เวลารัชชกรณธรรม ซึ่งมีความหมายตามตัวอักษรว่า หลักธรรมที่ทำให้ความกล้าหาญ คุณธรรมที่ทำให้เกิดความกล้ากล้า

คุณธรรมที่เป็นหลักความกล้าหาญในทางที่ชอบธรรมตามพระพจนนั้นมี 5 ประการ คือ

1. ศรัทธา ความเชื่อที่มีเหตุผล จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเราเห็นความดีของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. คีล จะเกิดขึ้นได้กับผู้ปฏิบัติเห็นคุณของความสะอาดทางกายวาจาและเห็นความ

จำเป็นของการมีศีล

3. นาสัจจะ ตามหลักคือ ต้องการมีการเอาใจใส่ต่อการศึกษา ด้วยการเคารพในการฟังรู้จักอ่านค้นคว้าวิชาการอยู่เสมอ ฟังดีๆ ย่อมได้ปัญญา โดยเฉพาะต้องสะสมตั้งแต่เล็กๆ รักหนังสือ เป็นหนอนหนังสือ

4. วิริยารัมภะ การที่คนจะขยันต้องมีธาตุขยันคือ พยายามในการทำงานหรือในการปฏิบัติทางศาสนา ท่านเรียกว่า กัตตกัมมยตาฉันทะ-พอใจในการทำงาน

5. ปัญญา ความรอบรู้จะเกิดได้จากการที่คนเรารู้จักคิดรู้จักฟังและรู้จักฝึกอบรม การคิดอย่างมีระบบจะช่วยให้คนตอบปัญหาสิ่งต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน

ผู้ใดที่ปฏิบัติเวลารัชชกรณธรรม ผลที่เห็นได้ในปัจจุบันคือ กล้าขึ้น ฉลาดขึ้น มีความสุขขึ้นกว่าเดิมและทำให้ชีวิตเป็นประโยชน์ในอนาคต

ลวณิ สุวรรณวัจน์ และคณะ (2531 : 75) ได้ให้ความหมายของเวลารัชชกรณธรรม ว่า หมายความว่า ผู้มีคุณธรรมนี้จะเป็นคนกล้าในสังคมในการทำความดี เพราะเชื่อความบริสุทธิ์ใจของตน มั่นใจในคุณงามความดีมีสติปัญญาไตร่ตรองรู้ดีชั่ว ทำให้เกิดความภูมิใจไม่หวาดหวั่น

เวลารัชชกรณธรรม มี 5 อย่างคือ

1. ศรัทธา เชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ เช่น เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ดังนั้นเขาจะกล้าทำความดี เพื่อเชื่อมั่นว่าผลของการทำดีแล้วต้องได้ดีแน่นอน

2. ศิล ความประพฤติสุจริต มีระเบียบวินัย รักษาภาษาจาให้เรียบร้อย ผู้มีศิลปะจะเป็นผู้มีความกล้าหาญเพราะไม่มีความผิดที่จะต้องกลัว

3. นาสัจจะ ความเป็นผู้ศึกษามากเมื่อศึกษามากก็มีความรู้มาก ความรู้ทำให้เกิดความกล้า มีความมั่นใจจะอยู่ที่ใดสังคมใดก็ไม่ประหมาไม่สะทกสะท้านเพราะมั่นใจในการศึกษาของตน

4. วิริยารัมภะ มีความเพียร ผู้มีความเพียรจะไม่ย่อท้อต่อการทำความดี แม้จะยากลำบากเพียงใดก็ไม่ท้อถอย ดังนั้นเขาจะเป็นผู้กล้าในทางที่ดี

5. ปัญญา รอบรู้สิ่งที่ควรรู้ ผู้ที่มีปัญญาคือผู้รอบรู้สิ่งที่ควรรู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการตัดสินใจ เลือกวิถีทางแก้ปัญหาที่คิดที่สดและเหมาะสมกับสถานการณ์ รู้ว่าอะไรเป็นอะไร สิ่งใดผิดสิ่งใดถูก บุคคลผู้มีปัญญาเช่นนี้ย่อมเป็นผู้กล้าในสังคมและในการทำความดีเพราะมีปัญญาเป็นเครื่องวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

เวลารัชชกรณธรรมเป็นธรรมที่จะพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้ ทั้งนี้เพราะสมาชิกในสังคมมีความกล้าหาญในทางที่ถูกต้อง คือกล้าหาญในการทำความดี ตลอดจนมีความมั่นใจในการคิด พดและทำเพื่อสิ่งที่ดีงามของสังคม

ชัยวัฒน์ อัทพจน์ (2520 : 74) ได้กล่าวถึงความกล้าหาญว่า เป็นคุณธรรม เรื่องความกล้าหาญนี้เป็นคุณธรรมที่สำคัญมากในการดำรงชีวิตของปัจเจกชน ความกล้าหาญเป็นคุณธรรมที่จำเป็นในการป้องกันชีวิตของเราให้หลุดพ้นจากสิ่งชั่ววอนกวนใจ สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ ศัตรูหมู่มโหรีได้ หากจะมีคำถามว่าเราจะรู้บุคคลนั้นมี ความกล้าหาญได้อย่างไร ต่อคำถามนั้นพระบาทเจ้าตรีสตอบว่า เราจะรู้ได้เมื่อเวลามีภัย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ความกล้าหาญจึงรวมเอาการสงวนรักษาความขยันหมั่นเพียร การตัดสินใจ ศรัทธา ความหลังและความเชื่อ ดังนั้น ความกล้าหาญจึงเป็นคุณสมบัติของสังคมที่ทุกคนยอมรับ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 189-190) ให้ความหมายเวลา
 รัชชกรณธรรมไว้ในเอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จริยศึกษา ว่า
 ในทางพุทธศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้มนุษย์มีธรรมะที่ทำให้เกิดความแก่กล้า
 อาจหาญในสังคม กล่าวคือสนใจทำความดี มีชื่อเรียกว่า เวลารัชชกรณธรรม ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ
 คือ

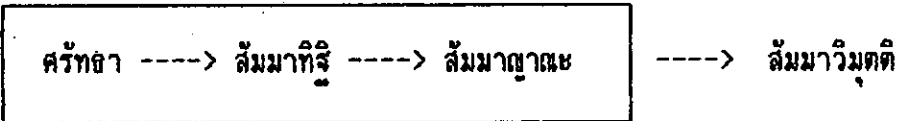
1. ศรัทธา ความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ
2. ศีล รักษาการวาจาให้เรียบร้อย
3. พาหุัจจะ ความเป็นผู้ศึกษามาก
4. วิริยารัมภะ ปรารภความเพียร
5. ปัญญา รอบรู้สิ่งที่ควรรู้

ผู้มีศรัทธา คือ มีความเชื่อที่มีเหตุผล เช่น เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ย่อมกล้าทำ
 ความดีเพราะเชื่อมั่นว่าทำดีจะต้องได้ดีอย่างแน่นอน ผู้มีศีล ย่อมเป็นผู้มีความสุจริตทั้งทาง
 กายและทางวาจา จึงเป็นผู้มีความแก่กล้าเพราะไม่มีความผิดที่จะต้องกลัว ผู้ที่ได้รับการ
 การศึกษาเล่าเรียนมากรู้เหตุการณ์มากมายย่อมเป็นคนกล้าในสังคมไม่ประหม่าไม่สะทกสะท้าน
 เพราะมีความมั่นใจในความรู้ของตน ผู้มีความเพียรก็จะมี ความแก่กล้าในการทำ ความดี เช่น
 ศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติงาน แม้จะยากเพียงใดก็ไม่ย่อท้อถอยเพราะมีความเพียรเป็นพลังใจ
 ผู้มีปัญญารอบรู้สิ่งที่ควรรู้อะไรเป็นอะไร อะไรผิด อะไรถูก ย่อมมีความแก่กล้าอาจหาญใน
 สังคมและในการทำ ความดี เพราะมีปัญญาเป็นเครื่องมือวินิจฉัยเหตุการณ์ได้ถูกต้อง ความ
 กล้าหาญทำความดีนี้ควรนับว่าเป็นกล้าหาญอย่างพระ ตรงข้ามกับกล้าหาญทำความชั่วอันควร
 นับว่าเป็นกล้าหาญอย่างมาร

การปลูกฝังเวลารัชชกรณธรรมนั้น เบื้องต้นควรปลูกฝังด้วยการศึกษา กล่าวคือ
 ศึกษาให้ทราบชัดว่า คุณธรรม 5 อย่างนี้ ช่วยให้เกิดความกล้าหาญในการทำ ความดีคนที่
 ไม่กล้าทำอะไร ไม่กล้าทำงานที่ใหญ่โตทั้งที่เป็นงานที่ดีมีประโยชน์ทั้งแก่ตนและส่วนรวมขึ้นไป
 ควรปลูกฝังด้วยการปฏิบัติกรรมฐาน เพื่อปลูกฝังสติสัมปชัญญะ เมื่อสติสัมปชัญญะ เกิดขึ้นแล้วก็จะ
 เปิดประตูให้คุณธรรม 5 อย่างนี้เกิดขึ้นตามมาด้วย

สำหรับความหมายของ ศรัทธา พระราชวรมณี (2524 : 131) อธิบายไว้ว่า
 ศรัทธานี้อาจเป็นความเชื่อเพราะพอใจในเหตุผล เบื้องต้นของคำสอนนั้นและหรือความ เชื่อใน
 ความมีเหตุผลหรือลักษณะอันสมเหตุสมผลน่าไว้วางใจของตัวผู้สอนเองจากนั้นจึงมีการรับฟัง
 คำสอน การศึกษาอบรมเกิดความเข้าใจเพิ่มพูนขึ้นมองเห็นเหตุผลที่ถูกต้องด้วยตนเอง ซึ่ง

เรียกคร่าวๆ ว่าสัมมาทิฐิ เมื่อความเห็นความเข้าใจนี้เพิ่มพูนและแจ่มแจ้งชัดเจนขึ้นตามลำดับ ด้วยการลงมือปฏิบัติหรือพิสูจน์ด้วยประสบการณ์จนกลายเป็นการรับรู้การเห็นประจักษ์ ก็นับได้ว่าปัญญาเจริญมาถึงขั้นที่เรียกว่าเป็นสัมมาญาณซึ่งเป็นขั้นที่พ้นจากความเชื่อ (ศรัทธา) และพ้นจากความเข้าใจด้วยเหตุผล (ทิสฺสี) โดๆ ทั้งสิ้น เป็นขั้นสุดทางและเข้าถึงจุดหมาย คือความหลุดพ้นเป็นอิสระ ซึ่งเรียกว่า สัมมวิมุตติ ลำดับความเจริญของปัญญานี้ อาจเขียนให้เข้าใจง่ายๆ ดังนี้

แผนกวิชาการ คณะกรรมการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2521 : 18) ได้กล่าวถึงศรัทธาไว้ว่า ศาสนาแทบทุกศาสนาสร้างขึ้นมาจากศรัทธา คุณเหมือนจะเป็นศรัทธาแบบขงมงายเสียมากกว่า สำหรับพระพุทธศาสนาทำนเน้นในเรื่องการเห็นการรับรู้การเข้าใจ และหาได้เน้นในเรื่องศรัทธาหรือความเชื่อไม่ ในคัมภีร์พุทธศาสนามีคำว่า "สัทธา" (สันสกฤต ว่าศรัทธา) ซึ่งตามปกติแปลกันว่า Faith หรือ Belief แต่ศรัทธาไม่ใช่ Faith อย่างนั้น ศรัทธานั้นได้แก่ความมั่นใจอันเกิดจากความเชื่ออย่างแน่วแน่เสียมากกว่า ในพระพุทธศาสนาแบบชาวบ้านและในการใช้ธรรมคำสอนในคัมภีร์ต่างๆ จะต้องยอมรับเหมือนกันว่า คำว่า ศรัทธาเป็นส่วนเป็น Faith อยู่เหมือนกันในความหมายที่ว่า คำว่าศรัทธานั้นแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระพุทธเจ้าต่อพระธรรม (คำสอน) และต่อพระสงฆ์ ท่านอสังคายนิกปราชญ์ฝ่ายพุทธศาสนา ผู้ยิ่งใหญ่แห่งศตวรรษที่ 4 ของคริสต์ศักราช (A.C.) ว่าศรัทธามีลักษณะ 3 ประการคือ

1. Full and firm Conviction that a thing is.

- ความเชื่อแน่วแน่อย่างเต็มเปี่ยมและมั่นคงว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอยู่เป็นอยู่จริง

2. Serene joy at good qualities.

- ความอิ่มใจ (ชื่นใจ) ในคุณสมบัติที่ดีงาม

3. Aspiration or wish to achieve an object in view.

- ความใฝ่ฝันหรือความปรารถนาที่จะทำวัตถุประสงค์ที่ตนมองเห็นนั้นสำเร็จ

นอกจากนี้ สวัสดิ์ นิธิจันทร (ม.ป.ป. : 71) กล่าวไว้ว่า ศรัทธาแปลว่าความเชื่อ มี 2 อย่างคือ เชื่อโดยใช้ปัญญานิยามไตรตรองแล้วเห็นมีเหตุผลที่ควรเชื่อจึงเชื่อเรียกว่าญาณสัมปยุตต์ เป็นความเชื่อฝ่ายดีมีผลดี เชื่อโดยไม่ใช้ปัญญานิยามให้เห็นเหตุผลที่ควร

เชื่อก่อน ได้ยินได้ฟังอย่างไรก็เชื่อตามไป เป็นเรื่องมง่ายไร้เหตุผลเรียกว่าญาณวิปัสต์หรือ
อธิโมกษ์ เป็นความเชื่อฝ่ายเสีย ไม่มีผลดี มีแต่อันตราย

ศรัทธา ในพระพุทธศาสนาชนิดข้อนี้ หมายถึง ศรัทธาที่เป็นญาณสัมผัสปัสต์ คือ เชื่อ
อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นความเชื่อฝ่ายดี มี 4 อย่างคือ

1. เชื่อกรรม ได้แก่เชื่อว่า กศลกรรมคือทำดีเป็นเหตุให้ได้รับผลดี ออกศลกรรม คือ
ความชั่วเป็นเหตุให้ได้รับผลชั่ว เชื่อกันว่าทำดีจะมีแต่ความสุขความเจริญ ทำชั่วจะมีแต่
ความทุกข์ความเสื่อม

2. เชื่อผลแห่งกรรม ได้แก่เชื่อว่าความผาสุกความเจริญเกิดขึ้นเพราะกศลกรรม
ความทุกข์ความเสื่อมเกิดขึ้นเพราะอกศลกรรม ปักใจเชื่อว่าผลดีต้องมาจากเหตุที่ดีคือทำดี
ผลชั่วต้องมาจากเหตุที่ชั่วคือทำชั่ว

3. เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตน ได้แก่เชื่อว่าทำอย่างไรได้อย่างนั้น ใครทำดี
ย่อมได้รับผลดี ใครทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนเราจะต้องเป็นไปต่างๆ กัน ประณีตบ้าง
เลวบ้างก็เพราะกรรมคือการกระทำของตนเองจะสุขหรือทุกข์ย่อมแล้วแต่การกระทำของตนเอง

4. เชื่อเพราะปัญญาตรัสรู้ของพระตถาคต ได้แก่เชื่อว่าคุณของพระรัตนตรัยมีจริง
เป็นจริง เช่น เชื่อว่าพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์จริง ตรัสรู้ธรรมที่จริงที่ขอบด้วยพระองค์
เองจริง ธรรมที่ทรงสั่งสอนสามารถนำสัตว์ให้พ้นทุกข์ได้จริง พระสงฆ์สาวกของพระพุทธองค์
เป็นผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเป็นธรรมและปฏิบัติสมควรจริง

ความหมายของศีล ตามความหมายในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์
(พระราชาวรมณี. 2527 : 292) คือความประพฤติดีทางกายและวาจา การรักษากายและ
วาจาให้เรียบร้อย ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม การรักษาปกติ
ตามระเบียบวินัย ปกติมรรยาทที่สะอาดปราศจากโทษมักใช้คำเรียกอย่างง่ายสำหรับคำว่า
อภิสีลสิกขา สวัสดิ์ นินิจจันทร์ (ม.ป.ป. 87) ให้ความหมายไว้ว่า ศีล เป็นแบบแผนแห่ง
ความประพฤติ ประพฤติชอบ เป็นหลักเบื้องต้นแห่งความปฏิบัติเป็นบรรทัดสำหรับให้คน
ประพฤติความดีได้คงที่ ศีลเป็นเครื่องจำกัดกิเลสอย่างหยาบที่จะมีขึ้นทางกายและวาจาและ
เป็นเครื่องควบคุมกายวาจาให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ผู้มีศีลย่อมเป็นคนสุภาพเรียบร้อย
ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนและคนอื่น พระพุทธทาสภิกขุ (2527 : 137) ให้ความ
หมายว่า ศีล มีขอบเขตตรงที่ปรากฏทางกาย วาจา เป็นการกระทำที่ทำให้มีประพฤตินิสัย
กายใจและทำให้โลกมีสันติภาพโดยการปฏิบัตินี้เน้นการควบคุมตนเอง เห็นได้จากการอาราธนาศีล

และศีลไม่ใช่พิธีรีตอง ศีลที่เป็นพื้นฐานมี 5 ข้อ ได้แก่ เบญจศีล พระวรคัคคิ วรธมโม (2521 : 131) ได้อธิบายว่า ศีล คือการไม่ทำความยุ่งยากเดือดร้อนให้เกิดขึ้นเป็นความปกติ ทางกาย วาจา ศีล จะปกติบริสุทธิตั้งแต่จิตก็ต้องอาศัยปัญญาความคุมเพราะพฤติกรรม ทางกาย วาจา ย่อมจะออกมาจากจิตที่เป็นความค้ำริ จิตต้องค้ำริเสียก่อน เช่น ค้ำริใน พยายาม กาย วาจา ที่ผิดก็จะต้องออกมา แต่ในอริยมรรคค้ำรินี้เป็นค้ำริชอบ

ส่วน พาส์จะ จะ เกษม ญุศรี (2507 : 211) กล่าวไว้ว่า คำว่า พาส์จะ จะ ความเป็นคนเร้นมาก หมายความว่า เร้นดี รุติ เราเรียกว่าพาส์ที่เรียกว่า เร้นดี รุติ นั้น คือ จำได้ขึ้นปาก ขึ้นใจ เข้าใจว่าเร้นอะไรก็ตามจะน้อยหรือมากก็ตาม อย่างเดียวหรือ หลายอย่างก็ตาม ต้องจำได้ ต้องขึ้นปาก ต้องขึ้นใจ และต้องเข้าใจ เมื่อเข้าลักษณะนี้เรียกว่า รุติ

วิธารัมภะ ผู้ให้ความหมายไว้เช่น พระประสิทธิ์สุตคณ (2526 : 11) วิธารัมภะ หรือวิธะ แปลว่า ความพากเพียรพยายามคือ ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อุตุน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดอ้อย เช่น การศึกษาเล่าเรียนกัตติ การทำงาน ทั้งงานเล็กและงานใหญ่กัตติถ้าหากผู้นั้นมี ความเกรียงคร้านขาดความเพียร พยายาม ทอดทิ้งไม่เอาธุระ แม้งานนั้นจะเป็นงานเล็กหรือใหญ่ก็ไม่สามารถจะทำให้สำเร็จ เสรีจลินไปได้ ดังนั้น ความเพียรพยายามจึงเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จ ดังพุทธภาษิต ว่า วิริเณ ทุกขมจเจติ บุคคลจะพ้นจากทุกข์ได้เพราะความเพียรพยายามและคนที่มีความ เพียรพยายามเท่านั้นจึงจะหาทรัพย์ได้ ดังพุทธภาษิตว่า อฏฐาตา วินทเต ชน แปลว่า ผู้หมั่นขยันเท่านั้นจึงจะหาทรัพย์ได้ ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า การศึกษาเล่าเรียนกัตติ การ ประกอบอาชีพการงานกัตติ เพียงแต่รักพอใจและสนใจเท่านั้น ถ้าหากขาดความพากเพียรพยายาม ทอดทิ้งไม่เอาธุระก็ไม่อาจพบความสำเร็จได้ดังที่ต้องการได้

ปัญญา แปลตามตัวว่ารู้ทั่ว ทำนองแสงสว่างอยู่ทั่วห้อง (วลิน อินทสระ. 2525 : 369) ปัญญาเป็นแสงสว่างของดวงจิตให้มองเห็นความดีความชั่วมองเห็นทางและมีใช้ทาง ปัญญาเป็นดวงแก้วของนรชน การครองชีวิตอยู่ด้วยปัญญาเป็นชีวิตอันประเสริฐ (ปัญญา ชีวิต วิวัฒนาหุ เสฏฐ) ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก (ปัญญา โลกสมิ ปชโชโต) โดยทั่วไปพระศาสดา ทรงแสดงปัญญาไว้ 2 ปริยาย คือ เหงฐิมปริยาย (เบื้องต่ำ) และอุปริมปริยาย (เบื้องสูง) เบื้องต่ำหมายถึง ปัญญาที่รู้การเกิดดับแห่งนามรูป เบื้องสูงหมายถึง การรู้อริสัจ 4 อย่าง แจ่มแจ้ง สุมณ อมรวิวัสน์ (2531 : 56) กล่าวว่า ปัญญาตามความหมายในพระพุทธศาสนา มีความหมายที่กว้างและลึกมากกว่าคำธรรมคาพจนานุกรมพุทธศาสนาได้อธิบายความหมายของ

ปัญญาว่าหมายถึง ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความรู้ซึ่ง และความเข้าใจในสาระสาเหตุ ปัจจัย ผลและสภาวะที่เป็นจริง ตลอดจนถึงความสามารถในการคิดอย่างแยกแยะจนเกิดความกระจ่างประจักษ์จริง นำไปสู่การทำลายความเขลาทั้งปวงผู้ที่มปัญญาจึงเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตไปตามทางที่สว่างสงบและแก้ปัญหาของชีวิตได้ถูกต้องตามคลองธรรมและพระศรีวิสุทธิกวี (2528 : 24) ได้ให้ความหมายว่า ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ ซึ่งมีทั้งปัญญาในทางโลกและปัญญาในทางธรรม ปัญญาในทางโลกนั้นคือการมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการต่างๆ และในการรักษาตนและคนอื่นให้มีความสุขเจริญก้าวหน้าและอยู่รอดปลอดภัย ส่วนปัญญาในทางธรรมคือการรู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์และสิ่งที่ไม่ใช่ประโยชน์ จนถึงปัญญาในทางทำลายกิเลสที่เรียกว่า วิปัสสนา ปัญญา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ เวสาร์ชชกรณธรรม ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า เวสาร์ชชกรณธรรม หมายถึง ธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญ ผู้ที่มีคุณธรรมนี้จะเป็นคนกล้าในสังคมในการทำความดีเพราะเชื่อความบริสุทธิ์ใจของตน มั่นใจในคุณงามความดีมีสติปัญญา ไตร่ตรองรู้ดีชั่ว ทำให้เกิดความภูมิใจไม่หวาดหวั่น ซึ่งเป็นคุณธรรมที่นักเรียนพึงได้รับการปลูกฝังและพัฒนาในระดับชั้นประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

การวัดคุณธรรมจริยธรรม

วิธีการวัดคุณธรรมจริยธรรมมีวิธีวัดเช่นเดียวกับการวัดบุคลิกภาพซึ่งเป็นเรื่องที่วัดได้ยากและซับซ้อนแต่นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้พยายามหาวิธีการและสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพพอที่จะกระตุ้นให้ตรงตามลักษณะที่ต้องการวัดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ซึ่งทวิ ท่อนแก้ว และอภรณ สีนภิบาล (2527 : 121) กล่าวว่า ถ้าจะให้ได้ผลที่มีความเที่ยงตรงสูงก็ควรจะใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน ซึ่งพอสรุปวิธีการที่ใช้วัดต่างๆ ไปได้ 5 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนงตั้งแต่ประสบการณ์อันซับซ้อน เช่น พฤติกรรมของคนที่เป็สิ่งที่จะสังเกตพิจารณาให้ได้ เรื่องราวละเอียดถี่ถ้วนได้ยาก เราต้องเลือกสังเกตเพียงปฏิกริยาอันใดอันหนึ่งเป็นคราวๆ ไป ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะต่างๆ ไป ของบุคคลที่แสดงออกมีอยู่ 2 แบบ คือ การสังเกตแบบควบคุมเป็นการสังเกตการ แสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเจเนาะอีกแบบหนึ่งคือการสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวันทีบุคคลแสดงออก ทั้งสองแบบนี้ต้องมีการบันทึกผลตรงตามที่เห็นโดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องและผู้สังเกตควรจะได้มีการฝึกฝนเป็นพิเศษจึงจะได้ผลดี

2. วิธีการรายงานของตนเองมี 2 แบบ คือ

2.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือการที่บุคคลประมาณค่าตัวเองแบบวิเคราะห์ตัวเอง จะเป็นคำถามแบบปรนัย เช่น ความสนใจในวิชาชั้นต่างๆ ทักษะคติ แล้วแปลผลเข้าสู่มาตราวัด

2.2 การสัมภาษณ์ คือการสนทนาระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดหมายโดยผู้ สัมภาษณ์เตรียมคำถามมาและจัดบันทึกประมาณค่า ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่รู้ตัวว่าถูกทดสอบคุณธรรม

3. วิธีใช้แบบทดสอบ เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากโดยมีการสร้างแบบทดสอบขึ้นประกอบด้วย คำถามหรือข้อความหลายข้อที่ผู้ทดสอบสร้างขึ้นโดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตรฐาน หัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับผู้ที่ทดสอบต้องร่วมมือกับผู้ทดสอบในการตอบแบบทดสอบจึงจะได้ผล เพื่อให้การสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

4. วิธีการศึกษาความเห็นจากคนอื่น เป็นวิธีที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อถามบุคคลอื่นว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู ผู้ปกครอง เพื่อน เป็นต้น

5. วิธีให้สร้างจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนอง เช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดูตัวอย่างได้แก่ แบบทดสอบโรชาร์ท และรูปภาพที่เกิดจากหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากคำที่กำหนดให้ ให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดภาพ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้ผู้ทดสอบที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

แมคไกวอร์ ได้สรุปไว้ว่า ความรู้สึกเป็นลักษณะทางอารมณ์ของบุคคลที่คล้อยตามความคิด ความเชื่อ ถ้าบุคคลมีความคิดในแง่ดีต่อสิ่งใดก็จะมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้นและพร้อมที่จะกระทำซึ่งออกมาในรูปของการประพฤตินิติปฏิบัติโดยการยอมรับ ซึ่งเป็นการกระทำที่สามารถสังเกตเห็นได้ (Mc Guire. 1969 : 151-156) และสอดคล้องกับกมลรัตน์ หล้าสว่างซ์ (2523 : 240) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า ความรู้สึกเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม ถ้ามีความรู้สึกที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ตรงข้ามถ้ามีความรู้สึกไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหาโดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบชนิดสถานการณ์เป็นเครื่องมือในการวัด เป็นการกำหนดสถานการณ์เรื่องสั้นขึ้นมา ให้ตอบตามความรู้สึกหรือตามพฤติกรรมที่เคยแสดงออกว่ามีความรู้สึกหรือจะปฏิบัติกับสถานการณ์นั้นอย่างไร

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักจิตวิทยาและนักวัดผลการศึกษาหลายท่าน เชื่อว่าลักษณะที่แท้จริงของบุคคลนั้นซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจ การถามโดยตรงผู้ตอบอาจจะเสแสร้ง ดังนั้นการถามลักษณะที่แท้จริงของบุคคลควรจะมีเงื่อนไขหรือสถานการณ์นำก่อนแล้วให้ผู้ตอบตอบว่าเขาอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ มีความรู้สึกเคยปฏิบัติหรือจะปฏิบัติอย่างไร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรม มีผู้ได้ศึกษาไว้หลายท่าน ดังจะกล่าวไว้ดังนี้

อัลพอร์ตและอัลพอร์ต (Allport and Allport, n.d.) ได้สร้างแบบทดสอบ The Allport's Ascendance - Submission Reaction Study ขึ้นเมื่อค.ศ. 1929 เพื่อใช้วัดการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในการวัดลักษณะเด่น (Ascendance) และลักษณะด้อย (Submission) แบบทดสอบเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง แบ่งเป็น ฉบับหญิง ฉบับชาย ในแต่ละสถานการณ์จะมีข้อความข้อเดียวบ้าง หลายข้อบ้าง แต่ละข้อก็มีตัวเลือกไม่เท่ากันส่วนใหญ่จะเป็นข้อละ 3 ตัวเลือก ฉบับชายมี 33 สถานการณ์ 41 คำถาม และ 123 ตัวเลือก ฉบับหญิงมี 35 สถานการณ์ 49 คำถามและ 140 ตัวเลือก ดังตัวอย่าง

ก. ในงานเลี้ยงรับรองหรืองานเลี้ยงน้ำชา ท่านคิดว่าท่านควรพบปะบุคคลสำคัญของงานอย่างไร

- พบบ่อยๆ.
- บางครั้งบางโอกาส
- ไม่ต้องพบเลย
- ข. ท่านคิดว่าเป็นเรื่องหนักใจมากในการที่จะหาวิธีเข้าพบบุคคลสำคัญของงาน
- ทุกครั้งที่ไปร่วมงาน
- นานๆ ครั้ง

การหาความเที่ยงตรง โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนจากแบบทดสอบกับคะแนนที่ได้จากการประเมินของตนและผู้ใกล้ชิดประเมิน แต่ไม่ได้แสดงค่าไว้ ส่วนค่าความเชื่อมั่นหา 2 วิธี คือ การสอบซ้ำระหว่างข้อสอบชุดแรกกับข้อสอบชุดที่ปรับปรุงแล้วกับกลุ่มตัวอย่างเดิมและหาแบบแบ่งครึ่งแบบทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่น .74 ขึ้นไป (เชิดศักดิ์ ไชวาลินธุ์, 2520 : 90-91 ; อ้างอิงมาจาก Allport and Allport, 1929)

ซีธ แมคโคบี และเลวิน (Sear, Maccooby and Levin, 1975 : 372) กล่าวว่า ความรักของบิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ถ้าเด็กในช่วงแรกเกิดได้รับความอบอุ่น ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอเด็กจะมีความรู้สึก

พอใจและมีความสุข มีความไว้วางใจไม่ให้การยอมรับเลี้ยงดู เกิดความรักชอบพอมันเลี้ยงดู มีความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะยังเป็นพื้นฐานให้เด็กได้มีพฤติกรรมที่ดีต่อไป

เคย์ และเบอร์ตัน (Key and Burten.n.d.) ได้เปรียบเทียบการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะต่างๆ พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะต่ำมีพัฒนาการทางด้านนี้ช้ากว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลางหรือสูง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. 2520 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Key. 1970 : 182, Burten. 1963 : 495-497) และเคย์ ยังกล่าวอีกว่าปัจจัยด้านนี้มีผลที่จะช่วยให้พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเร็วขึ้นหรือช้าลงได้ เนื่องจากครอบครัวได้ปลูกฝังลักษณะเบื้องต้นทางจริยธรรม คือ การยอมรับตนเอง การมีเอกลักษณ์ การเทียบเคียง การประสบความสำเร็จและสัมฤทธิ์ผลต่างๆ ซึ่งจะเป็นทางให้เด็กรู้สึกผิดชอบชั่วดีและจะเปิดโอกาสให้ลักษณะเชิงจริยธรรมอื่นๆ ปรากฏขึ้นได้ภายหลัง นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางการวิจัยของนักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาบางคนแสดงว่าบุคคลมีฐานะต่ำและปานกลางนี้มีค่านิยมบางอย่างแตกต่างกัน บุคคลเหล่านี้มีความเชื่อว่าสิ่งใดก็ควรทำและสิ่งใดชั่วไม่ควรทำต่างกันไปมาก นอกจากนี้จากทฤษฎีเบเนนประวัติด้านการยังแสดงว่าบุคคลฐานะยากจนเป็นผู้กระทำผิดกฎหมายมากกว่าคนฐานะอื่น

โคลเบอร์ก ฮัน และแลนเจอร์ (Kohlberg, Hann and Langer. 1976 : 1204 - 1206) ได้ทำการศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของสมาชิกในครอบครัว ผลการศึกษาพบว่าระดับจริยธรรมของบิดามารดาที่บุตรมีความสัมพันธ์ในทางบวกและค่าความสัมพันธ์จะลดลงในกลุ่มที่บุตรมีอายุมากขึ้น ซึ่งแสดงว่าเด็กได้รับการถ่ายทอดลักษณะทางสังคมมีอิทธิพลมากเมื่อเด็กยังเล็กอยู่

ลิคโคนา (Lickona. 1976 : 21) ได้ประมวลผลการวิจัยจากหลายฝ่ายซึ่งต่างก็ให้ผลสอดคล้องกันว่าสติปัญญาของบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการตัดสินใจทางจริยธรรมของบุคคล ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ พรินซ์เกิล และกอยซ์ (Lickona. 1976 : 230 ; อ้างอิงมาจาก Pringleand Gooch. 1965) ได้ทำการศึกษาติดตามระยะยาวของเด็กเมื่ออายุ 11 ปี และติดตามเด็กเหล่านี้จนอายุถึง 15 ปี ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กมีความสัมพันธ์กับการกล่าวถึงความชั่วประเภทต่าง ๆ โดยเด็กอายุ 11 ปี ผู้มีสติปัญญาในระดับต่างกันจะตอบแตกต่างกัน โดยผู้มีสติปัญญาต่ำจะให้ตัวอย่างความชั่วที่กว้างขึ้น เช่น การควักลูกนัยน์ตาคนอื่น การลอบขโมย ส่วนเด็กอายุ 11 ปี ที่มีสติปัญญาปานกลางและสูงจะเป็นตัวอย่างความชั่วที่กว้างขึ้น เช่น ฆาตกรรม ส่วนเมื่ออายุ 15 ปี พวกที่มีระดับสติปัญญาต่ำจะตอบในชั้นความชั่วที่สูงขึ้นเล็กน้อย เช่น โจรกรรม แต่พวกที่มีสติปัญญาสูงจะตอบในระดับสูง เช่น การทำให้คนอื่นผิดหวัง การรังเกียจผิวหรือก่อกองสคราม เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520 : 83-84, 222) ได้สร้างแบบทดสอบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมประกอบด้วยสถานการณ์ที่เป็นเรื่องราวต่างๆ 10 เรื่อง แต่ละเรื่องจะบรรยายถึงสถานการณ์ขัดแย้งที่เป็นเหตุการณ์ที่คุ้นเคยกับเยาวชนไทยโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เช่น การเข้าคิวซื้อตั๋วเข้าชมภาพยนตร์ การข้ามถนนที่ทางม้าลาย การคืนเงินที่พ่อค้าทอนเกิน การร่วมในการบริจาคโลหิต เป็นต้น สถานการณ์ที่สร้างขึ้นเป็นเรื่องที่ควรทำ 5 เรื่อง และเรื่องที่ไม่ควรกระทำ 5 เรื่อง เมื่อผู้อ่านสถานการณ์แล้วจะสมมติให้ผู้ตอบเป็นบุคคลในเรื่องแล้วจะเลือกปฏิบัติด้วยวิธีใดโดยจะมีตัวเลือกซึ่งแสดงเหตุผลตามขั้นต่างๆ ของโคลเบอร์ก ในการตรวจให้คะแนนจะให้ตามขั้นที่ให้เหตุผล คือ ตอบขั้นที่ 1 ก็ให้ 1 คะแนน ไปจนถึงตอบขั้นที่ 6 ก็ได้ 6 คะแนน ดังตัวอย่างแบบทดสอบ เช่น

0) ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูงเพื่อรีบนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาล แต่บังเอิญติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้นข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎหมาย เพราะ

- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะช่วยรักษากฎหมาย
- _____ ข้าพเจ้ากลัวจะถูกตำรวจจับไปลงโทษตามกฎหมาย
- _____ การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลาเบาปัญญา
- _____ ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
- _____ ชีวิตคนๆ เดียวมีค่าน้อยกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน
- _____ เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอาจชนกับรถอื่น

แบบทดสอบฉบับนี้ หากความเชื่อมั่นโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 50 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น .77

พรรณี อัครีเพ็ญ (2529 : 52-59, 102) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบบทดสอบที่สร้างเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปด ด้านศีล โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อยๆ ด้านละ 20 สถานการณ์ รวมเป็น 60 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำตอบให้ตอบ 3 คำตอบและให้น้ำหนักคะแนนเป็น 3, 2, 1 โดยยึดหลักดังนี้ ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศีลไม่บกพร่องเลย ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศีลค้างหรือยเล็กน้อยถึงปานกลาง ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีศีลค้างหรือมากจนถึงขาดศีล ดังตัวอย่างแบบทดสอบ

0) อนุวัฒน์ชอบล้อเลียนชื่อบิดาของธีระบ่อยๆ ธีระรู้สึกไม่พอใจ ถ้าท่านเป็นธีระ ท่านจะทำอย่างไร

ก. ล้อเลียนชื่อบิดาอนุวัฒน์บ้าง

ข. บอกให้อนุวัฒน์เลิกล้อถ้าไม่เลิกก็จะล้อคืนบ้าง

ค. บอกอนุวัฒน์ว่ามีค่าเป็นบุคคลที่ควรเคารพบูชาไม่ควรนำมาล้อเลียนกัน

คุณภาพของแบบทดสอบ ค่าความเชื่อมั่นซึ่งหาโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น .694, .791, .827 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .893 หากความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว ค่าความเที่ยงตรงที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชาตวิทย์ สุวรรณระอ (2530 : 49-56) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมหรือมรรคมีองค์แปด ด้านสมาธิ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบบทดสอบที่สร้างเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมหรือมรรคมีองค์แปด ด้านสมาธิ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านย่อย ด้านละ 20 สถานการณ์ รวมเป็น 60 สถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำตอบให้ตอบ 3 คำตอบและให้คะแนนเป็น 3, 2, 1 โดยยึดหลักดังนี้ ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีสมาธิสูงหรือมาก ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีสมาธิปานกลาง ให้ 1 คะแนนสำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีสมาธิต่ำหรือน้อยดังตัวอย่างแบบทดสอบ

0) รุ่งโรจน์ไปเห็นรถชนคนตายมากับตา เมื่อกลับบ้านมาตามปกติ รุ่งโรจน์เคยดูหนังสือก่อนนอนเป็นประจำ ถ้าท่านเป็นรุ่งโรจน์ท่านจะทำอย่างไร

ก. ดูหนังสือตามปกติแต่ก็อดนึกหวาดเสียวในเหตุการณ์ที่เห็นมาไม่ได้

ข. งดดูหนังสือสวดมนต์ก่อนนอน

ค. ไม่คิดอะไรดูหนังสือตามปกติทุกวัน

คุณภาพของแบบทดสอบค่าความเชื่อมั่นซึ่งหาโดยวิธีใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .838, .813, .790 และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .966 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว ค่าความเที่ยงตรงที่ได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วุฒิรินทร์ เพิ่มกว่าเก่า (2530 : 54-56) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมหรือมรรค มีองค์แปด ด้านปัญญา ในรูปของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมย่อยทั้งสองด้าน คือ ด้านสัมมาทิฐิและด้านสัมมาสังกัปปะ ด้านละ 35 สถานการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 0) ครูลัดดาเป็นครูที่นักเรียนรักและเชื่อใจมาก วันหนึ่งครูลัดดาบอกกับฉัตรว่า "เมื่อคืนเห็นผีกระสือที่ข้างบ้าน" ถ้าท่านเป็นฉัตรจะเชื่อครูลัดดาหรือไม่
- ก. เชื่อครูลัดดาบอก เพราะครูลัดดาเป็นคนที่น่าเชื่อถือ
 - ข. คำบอกของครูลัดดาไม่น่าเชื่อ เพราะไม่มีพยานหลักฐาน
 - ค. ไม่เชื่อที่ครูลัดดาบอกว่าเป็นจริง เพราะผีกระสือไม่น่าจะมีตัวตนจริง

การให้คะแนน ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีความคิดเห็นนั้นถูกต้องที่สุดให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีความคิดเห็นนั้นถูกต้องปานกลางให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีความคิดเห็นนั้นไม่ถูกต้อง คุณภาพของแบบทดสอบหาได้จากกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 552 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธี Alpha Coefficient เท่ากับ .878 และ .884 ตามลำดับหาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพปัจจุบัน โดยนำคะแนนผลการตอบแบบทดสอบไปหาค่าความสัมพันธ์กับคะแนนจากการสังเกตของครูร่วมกับนักเรียน 5 คน โดยใช้สูตร Pearson Product Moment Correlation Coefficient ปรากฏว่ามีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพปัจจุบันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปรองชน พลสวัสดิ์ (2531 : 153-164) ได้สร้างแบบทดสอบวัดเบญจศีล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อใช้ทดสอบวัดเบญจศีลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ว่ามีเบญจศีลอยู่ในระดับใด โดยสร้างแบบทดสอบในรูปแบบการผสมมติให้ผู้ตอบตอบตามความรู้สึก ความคิดเห็นหรือการกระทำ โดยแบ่งเป็น 5 ด้านข้อสอบด้านละ 20 ข้อ มีทั้งหมด 100 ข้อ ดังตัวอย่าง

- 0) เพื่อนๆ ของศักดิ์ชายชวนไปร่วมขโมยส้มโอที่อร่อยมาก ในสวนที่ไม่มีคนเฝ้าดูแล ถ้าท่านเป็นศักดิ์ชายจะทำอย่างไร
- ก. ไปด้วยคงสนุกดี
 - ข. ขอตัดต้นทางดีกว่า
 - ค. ไม่ไปดีกว่าอาจถูกจับได้

โดยนำไปหาคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่าง 810 คน มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.333 ถึง 13.846 ซึ่งสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกข้อและค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีแบ่งครึ่งและใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่า .695 ถึง .913 มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิธีเทคนิคกลุ่มรูชต์อยู่แล้ว มีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มลิวลีย์ บำรุงการ (2531 : 136-138) ได้สร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท ของรัชการที่ 9 ในรูปแบบของสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับคุณธรรมย่อย ทั้ง 4 ประการ จำนวนคำถามละ 20 สถานการณ์ รวมเป็น 80 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง

- 0) ปกติสานิตย์เป็นคนที่ย้นอกทนในการช่วยแม่ทำงานมาก วันหนึ่งคุณแม่ได้บอกให้ สานิตย์คายหญ้าหลังบ้าน สานิตย์คายหญ้าไปได้เกือบเสร็จแต่ก็ร้อนจัดขึ้นทุกที ถ้าท่านเป็นสานิตย์ท่านจะทำอย่างไร
- ก. พักก่อนเดี๋ยวจะไม่สบาย
 - ข. คายหญ้าให้เสร็จตามที่ตั้งใจไว้
 - ค. คายหญ้าให้เสร็จเพื่อแม่จะได้สบายใจ

การให้คะแนน ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีคุณธรรมในระดับสูง ให้ 2 คะแนน สำหรับการมีคุณธรรมในระดับปานกลางและให้ 1 คะแนน สำหรับการมีคุณธรรมในระดับต่ำ คุณภาพของแบบทดสอบได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 930 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ตั้งแต่ .628 ถึง .782 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว ปรากฏว่า มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละคำถามกับทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .744 ถึง .762 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมา จะเห็นได้ว่าผู้ศึกษาส่วนใหญ่สนใจสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมเป็นแบบสถานการณ์ที่จะเปรียบเทียบระดับของ จริยธรรมและความสนใจที่จะรู้ว่าบุคคลใดมีความรู้สึก มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากน้อย เพียงใด ซึ่งจริยธรรมด้านต่างๆ ที่มีผู้ศึกษากันนั้นล้วนแต่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งสิ้นหากในการศึกษานั้นได้มีเครื่องมือที่มีคุณภาพดี ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจจะสร้างแบบ ทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมขึ้นและพบว่า เวลารัชชกรณธรรม เป็นคุณธรรมที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ยังไม่มีผู้ใดสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านนี้ ผู้วิจัย จึงมีความสนใจและได้สร้างแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรมขึ้นมาเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อ วงการศึกษาของไทยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 756 โรงเรียน และมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 25,843 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) มีขั้นตอนการดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มอำเภอในจังหวัดสุรินทร์มา 50 เปอร์เซนต์ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มีอำเภอเป็นหน่วยการสุ่ม ได้จำนวนอำเภอทั้งหมด 6 อำเภอ

ขั้นที่ 2 จากขั้นที่ 1 สุ่มมาอำเภอละ 1 กลุ่มโรงเรียนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 30 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,246 คน

ขั้นที่ 3 สุ่มโรงเรียนที่ได้จากขั้นที่ 2 ออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อใช้พัฒนาแบบทดสอบ และสร้างเกณฑ์ปกติ ดังรายละเอียดในตาราง 2

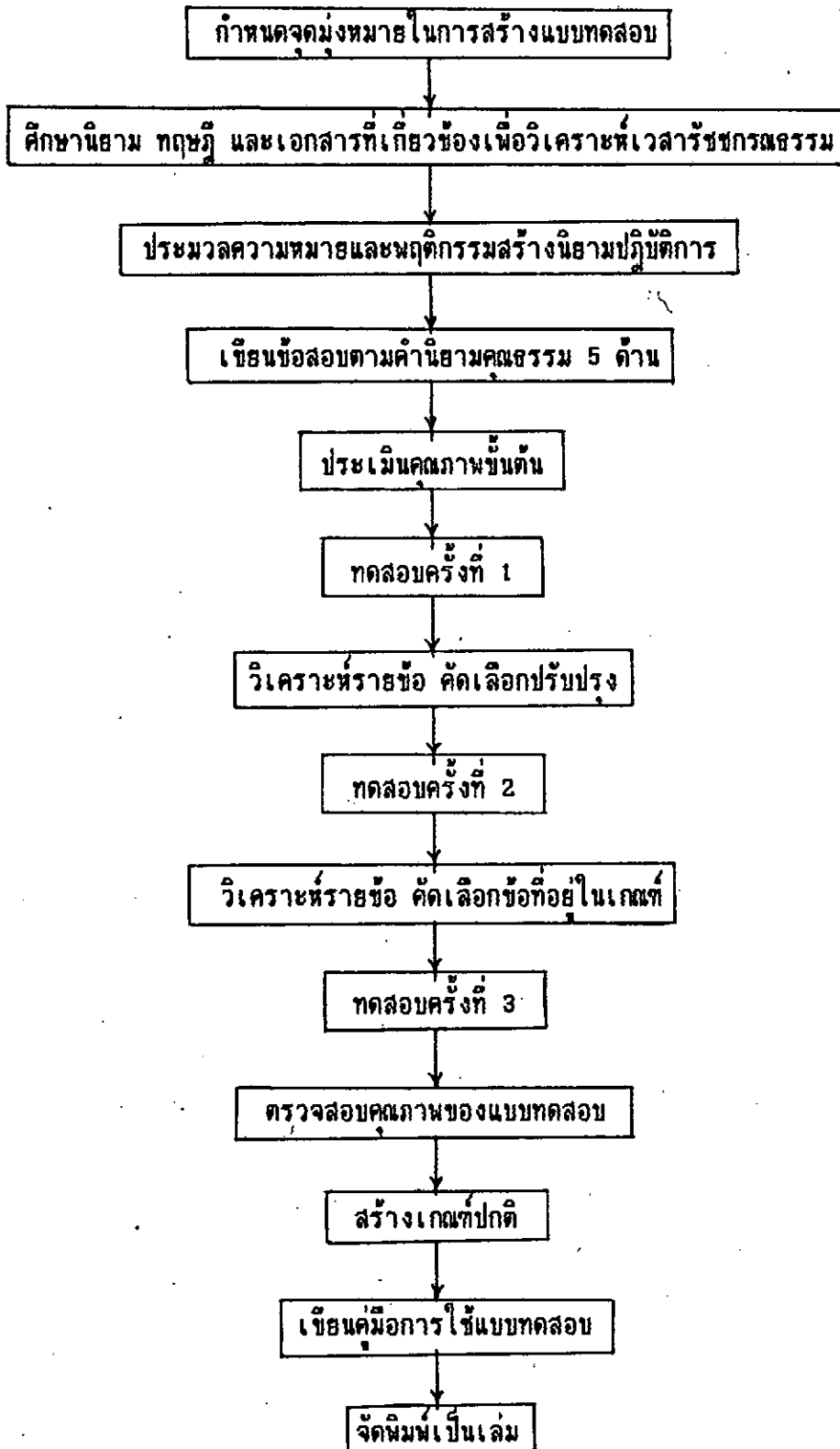
ตาราง 1 รายชื่อโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบแต่ละครั้ง

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน		
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
<u>อำเภอเมืองสุรินทร์</u>			
โรงเรียนบ้านตรนสง	51		
โรงเรียนบ้านคอโค			84
โรงเรียนบ้านโคกเพชร	21		
โรงเรียนบ้านลำชี		66	
โรงเรียนบ้านใหม่			25
โรงเรียนบ้านดงมัน		37	
โรงเรียนอนุชาลัย (พวนอุทิศ)			20
<u>อำเภอท่าตม</u>			
โรงเรียนท่าตม (สนิทรามภูรีวิทยาคม)			86
โรงเรียนบ้านปราสาท	24		
โรงเรียนบ้านลงปอง	57		
โรงเรียนบัลลังค์			34
โรงเรียนบ้านตม		40	
โรงเรียนบ้านโพนทา		11	
<u>อำเภอปราสาท</u>			
โรงเรียนบ้านหลวง			65
โรงเรียนบ้านยาง (สารกิจราษฎร์วิทยา)	22		
โรงเรียนปราสาทศึกษาคาร			142
<u>อำเภอรัตนบุรี</u>			
โรงเรียนบ้านโนนสัน-หนองใหญ่	41		
โรงเรียนบ้านหนองหลวง		32	
โรงเรียนบ้านเชียงชัน		15	

ตาราง 2 (ต่อ)

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน		
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
โรงเรียนบ้านอาฬิต	17		
โรงเรียนบ้านคำผาง			51
โรงเรียนบ้านขุมดิน			28
<u>อำเภอลำโรงทาย</u>			
โรงเรียนชุมชนบ้านกระอ่อม		19	
โรงเรียนบ้านหนองเหล็ก			35
โรงเรียนบ้านหนองอีเล็ง	18		
โรงเรียนบ้านสะโน			25
<u>อำเภอลำดวน</u>			
โรงเรียนบ้านศรีนวล	23		
โรงเรียนบ้านสังขะ		49	
โรงเรียนสังขะวิทยาคม			75
โรงเรียนบ้านโคก		32	
รวม	274	301	671

วิธีดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรรมธรรม

ภาพประกอบ 2 แสดงลำดับขั้นในการสร้างแบบทดสอบ

การสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้น
(ภาพประกอบ 2) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ

- 1.1 เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
- 1.2 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมที่สร้างขึ้น
- 1.3 เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนนจากผลการสอบ

วัดเวลาวิชชกรณธรรม

2. วางแผนสร้างแบบทดสอบ

2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ความหมาย และขอบข่ายของ
เวลาวิชชกรณธรรม

2.2 รวบรวมความหมาย ขอบข่าย และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเวลาวิชชกรณธรรมของ
นักเรียนระดับประถมศึกษา

2.3 สร้างนิยามปฏิบัติการของเวลาวิชชกรณธรรม ซึ่งสรุปจากความหมายและ
ลักษณะของผู้มีเวลาวิชชกรณธรรม จากเอกสารต่างๆ ได้ดังนี้

2.3.1 ศรัทธา หมายถึง ความมั่นใจอันเกิดจากความเชื่ออย่างแน่วแน่
เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วจนกล้าทำความดี

2.3.2 ศิล หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อควบคุมตนเองให้อยู่ในความถูกต้อง
ทางกาย วาจา เป็นการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย

2.3.3 นาคหัจฉริยะ หมายถึง ความเป็นผู้ศึกษามาก มีความรู้มาก
ความรู้ที่ทำให้เกิดความกล้า มีความมั่นใจและอยู่ในที่ใด สังคมใดก็ไม่ประมาท ไม่สะทกสะท้าน
เพราะมั่นใจในการศึกษาของตน

2.3.4 วิริยารัมภะ หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้
รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่และอดทน

2.3.5 ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ในการรักษาตนและคนอื่นให้มีความสุข
รู้จักขาน หนุ คุณ โทษ รู้จักสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เป็นการควบคุม
ความคิดเห็นให้ถูกต้อง ไม่นำชีวิตไปสู่ทางแห่งความเห็นผิด อันเป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตอยู่ใน
ชีวิตปัจจุบัน

3. สร้างแบบทดสอบ ตามนิยามของเวลาวิชชกรณธรรม

- 3.1 แบบทดสอบแบ่งออกเป็นคุณธรรม 5 ด้านย่อยๆ ด้านละ 24 ข้อ รวม 120 ข้อ

3.2 แบบทดสอบวัดเวลาวัชกรธรรมชนิดสถานการณ์จะเป็นสถานการณ์ที่มักเป็นเรื่องราวสั้นๆ เพื่อให้นักเรียนพิจารณาว่านักเรียนมีความรู้สึก เคยปฏิบัติหรือจะปฏิบัติอย่างไร เมื่อเกิดสถานการณ์นั้นขึ้นกับนักเรียน โดยมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือกตอบ 3 ตัวเลือกต่อหนึ่งสถานการณ์ย่อย (1 ข้อ) ซึ่งการใช้ตัวเลือก 3 ตัวเลือกนี้ยึดตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ โคลเบอร์ก และ เพค

3.3 ลักษณะการให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักเป็น 0.1 และ 2 โดยยึดหลักดังนี้
ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่จัดอยู่ในระดับก่อนกฎเกณฑ์ ขึ้นก่อนจริยธรรมขั้นไม่มีจริยธรรมเลยและขั้นการกระทำเพื่อตนเอง ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก เพียเจต์ และเพค ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการมีจริยธรรมในระดับต่ำหรือไม่มีเลย

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่จัดอยู่ในระดับตามกฎเกณฑ์ ขึ้นยึดคำสั่ง ขั้นการกระทำตามเพื่อนฝูงและขั้นการกระทำตามระเบียบ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก เพียเจต์ และเพค ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการมีจริยธรรมในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่จัดอยู่ในระดับเหนือกฎเกณฑ์ ขึ้นยึดหลักแห่งตน ขั้นกระทำอย่างมีเหตุผลและมีสติสัมปชัญญะ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก เพียเจต์ และเพค ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการมีจริยธรรมในระดับสูง

4. ประเมินคุณภาพขั้นต้นของแบบทดสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดผลการศึกษาและด้านจิตวิทยาตรวจสอบ (Face Validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยนักวัดผลและนักจิตวิทยา 4 ท่าน ประเมิน 1 รูป วิจารณ์ตรวจสอบว่าแบบทดสอบวัดได้ตรงตามธรรมแต่ละด้านหรือไม่ แล้วให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรง -1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรง และ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงหรือไม่ โดยคัดเลือกข้อที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมีค่าเฉลี่ย .6 ขึ้นไป ได้ 112 ข้อ

5. ทดสอบครั้งที่ 1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจำนวน 112 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 274 คน

6. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ จากการทดสอบครั้งที่ 1

6.1 หากจุดบกพร่องหรือจุดอ่อนของแบบทดสอบ เช่น การใช้ภาษาในข้อคำถาม การดำเนินการสอบ เวลาในการสอบ ความเหมาะสมของรูปแบบข้อสอบ เป็นต้น

6.2 หากค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) โดยใช้ t-test เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ดี คือมีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปตามเกณฑ์ ของเอ็ดเวิร์ด (Edwards, 1975 : 153) แล้วปรับปรุงข้อคำถามที่ไม่ดี ปรากฏว่าได้ค่า t เกินเกณฑ์ 105 ข้อ

6.3 ทาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)
ได้ค่า .9228

7. ทดสอบครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วจากการสอบครั้งที่ 1 โดยคัดเลือก
ไว้ 80 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียน จำนวน 301 คน

7.1 ทาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test แล้วคัดเลือก
ข้อที่ดี คือ ข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Edwards, 1975 : 153) ทุกข้อมีค่า t
สูงกว่าเกณฑ์

7.2 ทาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)
ได้ค่า .9104

7.3 ทาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยนำคะแนนที่ผู้ตอบทำได้จากแบบทดสอบ
วัดเวลาวิชกรณธรรมไปหาความสัมพันธ์กับคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบโดยครุร่วมกับ
นักเรียนอีก 4 คน ใช้สูตร Pearson Product Moment Correration Coefficient
มีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ .4845

7.4 ทาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว
(Known Group Technique) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีเวลาวิชกร
ณธรรมสูงกับกลุ่มนักเรียนที่มีเวลาวิชกรณธรรมต่ำ โดยใช้ t-test สำหรับกลุ่มที่รู้จัก
อยู่แล้วทั้งสองกลุ่มนี้หาได้โดยให้ครูผู้สอนร่วมกับนักเรียน 4 คน เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกโดย
ใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง 3.945

8. ทดสอบครั้งที่ 3 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกได้จากการทดสอบครั้งที่ 2 จำนวน
80 ข้อ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 671 คน

9. ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ คือ

9.1 ทาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)
ได้ค่า .9070

9.2 ทาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยนำคะแนนที่ผู้ตอบทำได้จากแบบทดสอบ
วัดเวลาวิชกรณธรรมไปหาความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบโดย
ครุร่วมกับนักเรียนอีก 4 คน ใช้สูตร Pearson Product Moment Correration
Coefficient ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพ .7751

9.3 ทาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว
(Known Group Technique) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีเวลา
วิชกรณธรรมสูงกับกลุ่มนักเรียนที่มีเวลาวิชกรณธรรมต่ำ โดยใช้ t-test สำหรับกลุ่มที่

รู้จักอยู่แล้วทั้งสองกลุ่มนี้หาได้โดยให้ครูผู้สอนร่วมกับนักเรียน 4 คน เป็นผู้พิจารณาคัดเลือก
ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง 7.291

10. เมื่อได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพตามข้อ 9 แล้ว จึงนำคะแนนจากการทดสอบ
กับกลุ่มตัวอย่างในครั้งที่ 3 ไปคำนวณหาเกณฑ์ปกติ โดยคำนวณหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์
(Percentile Rank) แล้วเทียบหาค่า ที-ปกติ (T-score) โดยทำเป็นคะแนนที่ปกติ
ของธรรม แต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิง และรวมทั้งสองเพศ

11. เขียนคู่มือการใช้แบบทดสอบและจัดทำเป็นรูปเล่ม ซึ่งประกอบด้วย

- 11.1 โครงสร้างของแบบทดสอบ
- 11.2 วัตถุประสงค์ในการใช้แบบทดสอบ
- 11.3 วิธีดำเนินการวัด
- 11.4 ค่าสถิติและคุณภาพเครื่องมือ
- 11.5 เกณฑ์ปกติ

๒

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดเวลาวิชาชีพกรรมธรรมในรูปแบบ
ของสถานการณ์สมมติที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมย่อยทั้ง 5 ด้านได้แก่

- ศรัทธา
- คีล
- นาสัจจะ
- วิริยารัมภะ
- ปัญญา

ในแต่ละสถานการณ์จะมีข้อย่อยให้นักเรียนตอบ 2-5 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกให้นักเรียนเลือก
ตอบ 3 ตัวเลือก ซึ่งการกำหนดตัวเลือกและเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละตัวเลือกยึดทฤษฎี
พัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจต์ ไคลเบอร์ก์ และเนค

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความรู้สึกหรือการกระทำของ
นักเรียนถ้าเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับตัวนักเรียน คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบ
ในแต่ละข้อนั้นไม่มีถูกหรือผิดอย่างแท้จริงและไม่กระทบกระเทือนผลการเรียน
ของนักเรียน จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. การตอบคำถามแต่ละข้อขอให้ทำอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดย
เมื่ออ่านข้อความแต่ละข้อจบแล้วให้เลือกตอบทันที
3. วิธีตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง □ ใต้ตัวอักษร ก, ข
หรือ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อคำถามในกระดาษ
คำตอบ

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม

สถานการณ์ที่ 0

สาโรช ผจญ และเอ็นจิตร เป็นเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นซึ่งรักใคร่กันมาก เมื่อครู
ให้ทำงานครั้งใดทั้งสามมักปรึกษากันหรือกันเสมอ สาโรชเป็นคนที่ทำงานว่องไวแต่ไม่ชอบศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเองรอให้เพื่อนๆ ไปค้นคว้ามาแล้วตนเองนำมาเรียบเรียงใหม่ แต่สำหรับ
ผจญทำงานช้าเพราะใช้เวลาส่วนมากไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเอ็นจิตรก็ทราบนิสัยการ
ทำงานของเพื่อนๆ ดี

ในช่วงโมวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูสอนเกี่ยวกับเรื่องอาชีพในชุมชนและมอบ
หมายงานให้นักเรียนแต่ละคนไปสัมภาษณ์บุคคลในชุมชนที่มีอาชีพต่างๆ แล้วทำรายงานส่ง ผจญ
และเอ็นจิตร ได้ไปสัมภาษณ์บุคคลในชุมชนซึ่งมีอาชีพต่างๆ กัน ส่วนสาโรชไม่ยอมไปสัมภาษณ์
ตามที่ครูมอบหมายแต่ได้มาสอบถามและขอดัดลอกจากเพื่อนทั้งสองแล้วนำไปส่งครูก่อนคนอื่นได้รับ
คำชมเชยจากครูว่าทำงานได้รวดเร็ว แต่ผจญและเอ็นจิตรก็ไม่ได้ต่อว่าอะไรสาโรช

1. ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยจะมีความรู้สึกต่อสาโรช ผจญ อย่างไร
 - ก. เห็นด้วยกับสาโรช เพราะจะได้ส่งงานทันเวลา
 - ข. เห็นด้วยกับผจญ เพราะจะได้เพื่อนให้เพื่อนๆ ลอก
 - ค. เห็นด้วยกับผจญ เพราะค้นคว้าด้วยความสามารถของตนเอง
(วัตถุประสงค์กรม 1.1.3 สอดคล้องกับความสำเร็จของบุคคลอื่น)
2. ครูถามถึงการทำงานของ สาโรช ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยจะตอบครูว่าอย่างไร
 - ก. สาโรช ลอกงานของผจญและเอ็นจิตร
 - ข. สาโรช มาปรึกษางานกับเพื่อนๆ
 - ค. สาโรช ขยันทำงานว่องไว
(วัตถุประสงค์กรม 1.2.1 ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้า)

3. นักเรียนคิดว่างานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนไปทำมีประโยชน์หรือไม่
- มีประโยชน์ เพราะได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่
 - มีประโยชน์ เพราะเป็นกิจกรรมหนึ่งของเนื้อหาที่เรียน
 - ไม่มีประโยชน์ เพราะความรู้อันครุสอนให้ก็เพียงพอแล้ว
(วัตถุประสงค์กรม 1.3.1 เอาใจใส่ต่อการศึกษา)
4. ครูมอบหมายงานชิ้นใหม่ให้นักเรียนทำ ถ้านักเรียนเป็นผลจะคิดจะทำอย่างไร
- ทำงานตามที่ครูสั่งเพราะเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ
 - คัดลอกเพื่อนและส่งไวๆ เหมือนลาโรช
 - ทำงานอย่างมุ่งมั่นเพื่อได้ผลงานที่ดีที่สุด
(วัตถุประสงค์กรม 1.4.3 รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย)
5. ถ้าให้เลือกทำงานกลุ่ม นักเรียนจะร่วมงานกับผู้ใด
- ร่วมกับลาโรช เพราะส่งงานก่อนคนอื่น
 - ร่วมกับผลจะ เพราะจะได้ค้นคว้าได้ความรู้เพิ่ม
 - ร่วมกับเอ็นจิตร เพราะจะได้ปรึกษาเมื่อมีปัญหา
(วัตถุประสงค์กรม 1.5.1 ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ)

การให้คะแนน

ให้คะแนนเป็นระดับ คือ	มีเวสารัชชกรณธรรมสูง	ให้ 2 คะแนน
	มีเวสารัชชกรณธรรมปานกลาง	ให้ 1 คะแนน
	มีเวสารัชชกรณธรรมต่ำหรือไม่มีเลย	ให้ 0 คะแนน

จากตัวอย่างสถานการณ์ที่ 0

ข้อ 1	ตัวเลือก ก, ข, ค	ให้คะแนน 0, 1, 2
ข้อ 2	ตัวเลือก ก, ข, ค	ให้คะแนน 2, 1, 0
ข้อ 3	ตัวเลือก ก, ข, ค	ให้คะแนน 2, 1, 0
ข้อ 4	ตัวเลือก ก, ข, ค	ให้คะแนน 1, 0, 2
ข้อ 5	ตัวเลือก ก, ข, ค	ให้คะแนน 0, 2, 1

เครื่องมือประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

ในการหาความเที่ยงตรงเชิงสภาพและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบนี้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตราส่วนประเมินค่า เพื่อนำคะแนนที่ได้จากการประเมินนี้ ไปหาความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ

วัดเวลาวิชชกรรมธรรมของนักเรียน และเพื่อใช้จำแนกนักเรียนเป็นกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว โดยการประเมินนั้น ให้ครูผู้สอนที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและนักเรียนที่เพื่อน ๆ รู้จักเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 4 คน เป็นผู้ประเมิน

ตัวอย่างแบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้เป็นการประเมินลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกบ่อยๆ จนเคยชิน

2. ให้ท่านประเมินค่า เท่าที่ท่านรู้จักกับผู้ถูกประเมินนั้น เขามีลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมต่างๆ ดังรายการที่ให้ไว้มากน้อยเพียงใด โดยใส่ตัวเลขลงในช่องว่างที่ตรงกับพฤติกรรมนั้นๆ ดังนี้

- 2 หมายถึง เขามีลักษณะนิสัยนั้นมากหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะนิสัยอย่างนั้นบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง เขามีลักษณะนิสัยนั้นปานกลางหรือมีพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะนิสัยนั้นนานๆ ครั้งหรือค่อนข้างน้อย
- 0 หมายถึง เขามีลักษณะนิสัยน้อยมากหรือมีพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะนิสัยนั้นน้อยมากหรือไม่มีเลย

ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรม ของนักเรียน	ชื่อนักเรียนที่ถูกประเมิน			
	ค.ช. เสนอ	ค.ช. ปัด	ค.ญ. ลีลิต	
<u>ด้านศรัทธา</u>				
มีความเชื่อที่มีเหตุผล
ยกย่องผู้ทำดี
ฯลฯ				
<u>ด้านศีล</u>				
มีระเบียบวินัย
พูดจาสุภาพ
ฯลฯ				

ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรม ของนักเรียน	ชื่อนักเรียนที่ถกประเมิน			
	ค.ช. เสนอ	ค.ช. ปิด	ค.ญ. สีสด	
<u>ด้านนาหุ้ลัจจะ</u>				
ค้นคว้าวิชาการอยู่เสมอ
เอาใจใส่ต่อการศึกษา
ฯลฯ				
<u>ด้านวิริยารัมภะ</u>				
มีความพยายามไม่ทอดอຍ
ทำอะไรทำจริง
ฯลฯ				
<u>ด้านปัญญา</u>				
มีความคิดไตร่ตรองรอบคอบ
การแสดงความคิดเห็น
ฯลฯ				

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน เพื่อกำหนดวันและเวลาในการทดสอบ
2. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบและผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง
3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบ
4. อธิบายให้นักเรียนที่เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรม และวิธีการตอบเสียก่อนที่จะให้ทุกคนเริ่มต้นทำ
5. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

5.1 นำแบบทดสอบไปสอบครั้งที่ 1 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน เพื่อปรับปรุงข้อสอบและคัดเลือกข้อสอบ

5.2 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่ดี

5.3 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วจากการสอบครั้งที่ 2 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 3 จำนวน 571 คน เพื่อหาคุณภาพและเกณฑ์ปกติ

วิธีจัดทำข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

2. ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย (Coefficient of Variation) ซึ่งเป็นค่าส่วนความเบี่ยงเบนมาตรฐานคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของเฉลี่ย โดยใช้สูตร (จรรยา จันทลักษณ์ 2523:23)

$$CV = \frac{S}{\bar{X}} \times 100 \%$$

เมื่อ CV แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย
S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

3. วิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524:187 อ้างอิงมาจาก Edwards. 1957 : 152-154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ
 \bar{X}_H แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
 \bar{X}_L แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
 S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
 S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
n แทน จำนวนผู้ตอบแบบทดสอบในแต่ละกลุ่ม

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (ลิวน์ สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของรายข้อ
 S^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

5. ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หาโดยวิธี Known - Group Technique ในการเปรียบเทียบใช้ t-test (ชศรี วงศ์รัตน. 2525:119)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน Distribution ของ t
 S_1^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
 S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
 \bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
 \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
 n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
 n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

6. หาค่าคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) โดยนำค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที่ปกติ (Garrett. 1967 : 67)

7. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อหาสหสัมพันธ์ภายในในแต่ละคุณธรรมย่อยของแบบทดสอบ และหาความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยใช้สูตร (บึงอร ภูภิรมณ. 2523 : 115)

$$r_{xy} = \frac{N\Sigma XY - \Sigma X\Sigma Y}{\sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2] \cdot [N\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y
	ΣX	แทน	ผลรวมจากผลการวัดตัวแปร X
	ΣY	แทน	ผลรวมจากผลการวัดตัวแปร Y
	ΣXY	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	ΣX^2	แทน	ผลรวมกำลังสองของ X
	ΣY^2	แทน	ผลรวมกำลังสองของ Y
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

8. ทดสอบนัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์ภายในและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2525 : 325)

$$t = \frac{r \sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้
	N	แทน	จำนวนข้อมูลหรือจำนวนคน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อสะดวกในการนำเสนอและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
SE_{meas}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
r_{xx}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
r_{xy}	แทน	ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-Distribution
X_1	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรมด้านศรัทธา
X_2	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรมด้านศีล
X_3	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรมด้านพหุสัจจะ
X_4	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรมด้านวิริยารัมภะ
X_5	แทน	คะแนนจากแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรมด้านปัญญา
X_6	แทน	คะแนนรวมจากแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

1.1 รายละเอียดเบื้องต้นของแบบทดสอบ

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

- 2.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ
- 2.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ
- 2.3 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดลองครั้งที่ 2

ตอนที่ 3 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 2

- 3.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ
- 3.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ
- 3.3 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบทดสอบ
- 3.4 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบทดสอบ
- 3.5 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดลองครั้งที่ 3

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

- 4.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ
- 4.3 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบทดสอบ
- 4.4 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบทดสอบ
- 4.5 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน
- 4.6 คະណະເພດທີ່ປຸກຕີ (Norms) ของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้น

1.1 รายละเอียดเบื้องต้นของแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรมที่มีผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ

- 1.1.1 แบบทดสอบด้านศรัทธา
- 1.1.2 แบบทดสอบด้านศีล
- 1.1.3 แบบทดสอบด้านนาฬัจจะ

1.1.4 แบบทดสอบด้านวิทยารัมภ

1.1.5 แบบทดสอบด้านปัญญา

1.2 ความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity)

ในการประเมินคุณภาพของแบบทดสอบขั้นต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวัดเวลา
รัชกรธรรม ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา จิตวิทยาและพระภิกษุจำนวน 5 ท่าน
เป็นผู้พิจารณาเป็นรายชื่อ แบบทดสอบที่ตรวจสอบในเบื้องต้น มีจำนวน 120 ข้อ พร้อมทั้งปรับ
ปรุงแก้ไขข้อสอบทางด้านภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผลการ
พิจารณาแบบทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีความเห็นสอดคล้องกันเป็นรายชื่อตั้งแต่ 60
เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ได้ข้อสอบที่ผ่านการพิจารณาขั้นต้น จำนวน 112 ข้อ

ตอนที่ 2 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 1

2.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อของ
แบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์
ของการกระจาย และค่าความเชื่อมั่น ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐาน และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากการทดสอบครั้งที่ 1

แบบทดสอบ	N	จำนวน ข้อ	เวลา (นาที)	\bar{X}	S	CV(%)	r_{tt}
X_1	274	20	20	29.48	4.25	14.42	.4805**
X_2	274	21	20	34.50	5.76	16.68	.7599**
X_3	274	23	20	35.01	6.56	18.74	.7661**
X_4	274	24	20	35.71	6.16	17.24	.7423**
X_5	274	24	20	35.95	6.35	17.66	.7635**
X_6	274	112	100	170.68	25.10	14.71	.9228**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 112 ข้อ มีคะแนนเต็มทั้งหมด 224 คะแนน ใช้เวลาสอบ 100 นาที มีค่าเฉลี่ยรวม 170.68 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 25.10 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย 14.71 และค่าความเชื่อมั่น .9228 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละด้านปรากฏว่า สัมประสิทธิ์ของการกระจายมีค่าตั้งแต่ 14.42 ถึง 18.74 แบบทดสอบด้านพหุสัจจะมีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายสูงสุด แสดงว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีธรรมด้านพหุสัจจะแตกต่างกันมากกว่าด้านอื่น และแบบทดสอบศรัทธามีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายต่ำสุด แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีธรรมด้านศรัทธาแตกต่างกันน้อยกว่าด้านอื่น สำหรับความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านนั้น มีค่าตั้งแต่ .4805 ถึง .7661 คือ ด้านศรัทธามีค่าความเชื่อมั่นต่ำสุด และด้านพหุสัจจะมีความเชื่อมั่นสูงสุด ซึ่งทุกด้านมีค่าความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 69 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ T-Test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 4, 5, 6, 7 และ 8

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศรัทธา
จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1	1.853	.243	1.676	.366	1.870	คัดเลือกไว้
10	1.691	.243	1.559	.394	1.364	ตัดออก
18	1.721	.260	1.176	.528	5.063	คัดเลือกไว้
23	1.456	.366	1.309	.537	1.276	ตัดออก
28	1.912	.080	1.603	.475	3.420	คัดเลือกไว้
33	1.794	.163	1.074	.686	6.444	คัดเลือกไว้
38	1.853	.184	1.176	.704	5.924	คัดเลือกไว้
43	1.838	.224	1.147	.714	5.883	คัดเลือกไว้
51	1.868	.144	1.353	.611	4.888	คัดเลือกไว้
55	1.824	.145	1.294	.531	5.316	คัดเลือกไว้
64	1.824	.204	1.176	.704	5.608	คัดเลือกไว้
69	1.588	.595	1.162	.724	3.059	คัดเลือกไว้
74	1.676	.248	1.191	.478	4.694	คัดเลือกไว้
79	1.824	.145	1.206	.693	5.567	คัดเลือกไว้
84	1.451	.247	1.278	.407	1.764	คัดเลือกไว้
89	1.353	.817	1.088	.728	1.758	ตัดออก
93	1.971	.029	1.309	.684	6.465	คัดเลือกไว้
98	1.574	.274	1.221	.466	3.384	คัดเลือกไว้
103	0.235	.356	0.765	.739	-4.178	ตัดออก
108	1.794	.222	1.279	.731	4.350	คัดเลือกไว้

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านศรัทธามีทั้งหมด 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเป็นลบ 1 ข้อ นอกนั้นมีค่าเป็นบวกมีค่า t ตั้งแต่ 1.276 ถึง 6.465

โดยมีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์คือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Edwards, 1975 : 153) จำนวน 17 ข้อ ในการทดสอบครั้งที่ 2 นั้นจะคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ 16 ข้อ ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศีลจากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
2	1.824	.322	1.147	.890	5.071	คัดเลือกไว้
6	2.000	0	1.882	.192	2.221	ตัดออก
11	1.809	.155	1.426	.568	3.714	ตัดออก
19	1.706	.266	1.191	.566	4.656	ตัดออก
24	1.809	.302	1.132	.850	5.201	ตัดออก
29	2.000	0	1.500	.691	4.960	คัดเลือกไว้
34	2.000	0	1.382	.677	6.194	คัดเลือกไว้
39	2.000	0	1.324	.542	7.572	คัดเลือกไว้
44	2.000	0	1.397	.592	6.463	คัดเลือกไว้
52	2.000	0	1.397	.592	6.463	คัดเลือกไว้
56	1.956	.042	1.250	.688	6.814	คัดเลือกไว้
60	2.000	0	1.426	.627	5.978	คัดเลือกไว้
65	1.765	.386	1.074	.803	5.226	คัดเลือกไว้
70	1.824	.145	1.103	.681	6.542	คัดเลือกไว้
75	1.971	.058	1.074	.568	9.349	คัดเลือกไว้
80	1.985	.014	1.132	.615	8.869	คัดเลือกไว้
85	1.824	.234	1.074	.803	6.073	คัดเลือกไว้
94	1.897	.122	1.206	.634	6.553	คัดเลือกไว้
99	1.971	.029	1.206	.781	7.009	คัดเลือกไว้
104	1.971	.058	1.221	.790	6.716	คัดเลือกไว้
109	1.250	.217	1.044	.513	1.988	ตัดออก

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านศีล มีทั้งหมด 21 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.988 ถึง 9.349 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$

(Edwards, 1975 : 153) ในการทดสอบครั้งที่ 2 นั้นจะคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง
ไว้ 16 ข้อ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกแบบทดสอบด้านพหุปัจจัย
จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
3	1.632	.262	1.132	.585	4.408	ตัดออก
7	1.971	.029	1.485	.514	5.439	คัดเลือกไว้
12	1.912	.080	1.500	.544	4.301	ตัดออก
15	1.780	.290	1.132	.791	5.139	คัดเลือกไว้
20	1.941	.055	1.221	.554	7.608	คัดเลือกไว้
25	1.735	.401	1.309	.684	3.372	ตัดออก
30	1.985	.014	1.603	.357	5.172	คัดเลือกไว้
35	1.941	.055	1.353	.522	6.383	คัดเลือกไว้
40	1.618	.266	1.118	.486	4.755	คัดเลือกไว้
45	1.779	.319	1.044	.689	6.037	คัดเลือกไว้
48	1.941	.055	1.368	.615	5.773	คัดเลือกไว้
57	1.956	.072	1.044	.542	9.598	คัดเลือกไว้
61	1.838	.194	1.147	.743	4.427	ตัดออก
66	1.338	.253	1.118	.604	1.960	ตัดออก
71	1.721	.319	0.882	.486	7.711	คัดเลือกไว้
76	1.750	.276	1.279	.495	4.423	ตัดออก
81	1.456	.248	1.162	.577	2.669	ตัดออก
86	1.882	.163	0.956	.748	8.000	คัดเลือกไว้
90	1.853	.184	0.985	.661	7.787	คัดเลือกไว้
95	1.706	.237	1.044	.601	5.963	คัดเลือกไว้
100	1.853	.272	1.147	.772	5.698	คัดเลือกไว้
105	1.824	.145	1.250	.599	5.488	คัดเลือกไว้
110	1.706	.208	1.206	.575	4.660	คัดเลือกไว้

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านพหุสัจจะมีทั้งหมด 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.669 ถึง 9.598 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153) ในการทดสอบครั้งที่ 2 นั้นจะคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ 16 ข้อ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านวชิรารัมภะจากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
4	1.632	.321	1.221	.554	3.623	ตัดออก
8	2.000	0	1.544	.601	4.850	คัดเลือกไว้
13	1.721	.231	1.074	.627	5.760	คัดเลือกไว้
16	1.926	.068	1.515	.573	4.233	คัดเลือกไว้
21	1.824	.204	0.985	.632	7.567	คัดเลือกไว้
26	1.544	.601	1.176	.616	2.751	ตัดออก
31	1.956	.072	1.441	.511	5.562	คัดเลือกไว้
36	1.706	.208	1.294	.472	4.120	ตัดออก
41	1.618	.236	1.162	.577	4.170	ตัดออก
46	1.618	.114	1.206	.663	6.876	คัดเลือกไว้
49	1.809	.155	1.235	.562	5.590	คัดเลือกไว้
53	1.309	.390	1.206	.458	0.922	ตัดออก
58	1.882	.104	1.191	.713	6.304	คัดเลือกไว้
62	1.809	.272	1.176	.704	5.284	คัดเลือกไว้
67	1.456	.572	1.059	.585	3.044	ตัดออก
72	1.956	.042	0.962	.806	8.901	คัดเลือกไว้
77	1.853	.214	0.970	.646	7.852	คัดเลือกไว้
82	1.985	.014	1.015	.603	10.183	คัดเลือกไว้
87	1.471	.484	0.956	.542	4.193	คัดเลือกไว้
91	1.926	.127	1.044	.866	7.299	คัดเลือกไว้

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
96	1.868	.114	1.324	.601	5.305	คัดเลือกไว้
101	1.132	.703	0.824	.528	2.289	ตัดออก
106	2.000	0	1.235	.592	8.199	คัดเลือกไว้
111	1.397	.386	1.132	.644	2.153	ตัดออก

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ มีทั้งหมด 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.922 ถึง 10.183 โดยมีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์คือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Edwards, 1975:153) จำนวน 23 ข้อ ในการทดสอบครั้งที่ 2 นั้นจะคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ 16 ข้อ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านปัญญา
จากการทดสอบครั้งที่ 1

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
5	1.794	.193	1.176	.645	5.567	คัดเลือกไว้
9	1.544	.248	0.971	.470	5.576	คัดเลือกไว้
14	1.971	.058	1.351	.670	5.992	คัดเลือกไว้
17	1.956	.042	1.456	.513	5.534	คัดเลือกไว้
22	1.647	.375	1.294	.678	2.837	ตัดออก
27	1.279	.231	1.162	.400	1.215	ตัดออก
32	1.971	.029	1.485	.514	5.439	คัดเลือกไว้
37	1.971	.058	1.029	.823	8.276	คัดเลือกไว้
42	2.000	0	1.235	.562	8.415	คัดเลือกไว้
47	1.779	.319	1.118	.633	5.586	คัดเลือกไว้
50	1.309	.272	1.191	.625	1.027	ตัดออก
54	1.779	.319	1.029	.705	6.112	คัดเลือกไว้
59	1.941	.055	1.132	.527	8.745	คัดเลือกไว้
63	1.941	.055	1.147	.684	7.616	คัดเลือกไว้
68	1.912	.110	1.074	.598	8.213	คัดเลือกไว้
73	1.985	.014	1.235	.562	8.149	คัดเลือกไว้
78	1.515	.367	0.985	.720	4.192	คัดเลือกไว้
83	1.691	.213	1.132	.615	5.066	ตัดออก
88	1.897	.092	1.176	.675	6.789	คัดเลือกไว้
92	1.735	.371	1.147	.684	4.721	ตัดออก
97	1.338	.283	1.088	.728	2.050	ตัดออก
102	1.897	.092	1.250	.746	5.828	คัดเลือกไว้
107	1.206	.899	0.941	.732	1.711	ตัดออก
112	1.662	.283	1.162	.694	4.171	ตัดออก

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านปัญญา มีทั้งหมด 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.027 ถึง 8.745 โดยมีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์คือ ค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป (Edwards.1975 : 153) จำนวน 21 ข้อ ในการทดสอบครั้งที่ 2 นั้นจะต้องเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ 16 ข้อ

2.3 การปรับปรุงและคัดเลือกเพื่อนำไปทดลองสอบครั้งที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองสอบครั้งที่ 1 พบว่าบางข้อยังมีค่าอำนาจจำแนก (t) ไม่ถึงเกณฑ์ ดังนั้นจึงต้องคัดเลือกและปรับปรุงข้อสอบเพื่อรวบรวมเป็นฉบับใหม่ เพื่อนำไปทดลองสอบในครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกไม่ถึงเกณฑ์และข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำออก เหลือข้อสอบที่ใช้ได้จำนวน 80 ข้อ โดยแยกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้

แบบทดสอบด้านศรัทธา	16	ข้อ
แบบทดสอบด้านศีล	16	ข้อ
แบบทดสอบด้านนาหฺลัจจะ	16	ข้อ
แบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ	16	ข้อ
แบบทดสอบด้านปัญญา	16	ข้อ

ตอนที่ 3 การทดลองสอบครั้งที่ 2

3.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบจำนวนข้อของแบบทดสอบ เวลาที่ใช้ในการสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากการทดสอบครั้งที่ 2

แบบทดสอบ	N	จำนวน ข้อ	เวลา (นาที)	\bar{X}	S	CV(%)	r_{tt}
X_1	301	16	15	24.92	4.33	17.36	.6468**
X_2	301	16	15	26.46	4.68	17.67	.7052**
X_3	301	16	15	25.43	4.46	17.53	.6919**
X_4	301	16	15	25.59	5.26	20.54	.7475**
X_5	301	16	15	26.69	3.89	14.56	.6428**
X_6	301	80	75	128.75	18.88	14.66	.9104**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม จำนวน 80 ข้อ ใช้เวลาสอบ 75 นาที มีค่าเฉลี่ย 128.75 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 18.88 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย 14.66 และค่าความเชื่อมั่น .9104 เมื่อพิจารณาแยกแต่ละด้านปรากฏว่า สัมประสิทธิ์ของการกระจายมีค่าตั้งแต่ 14.56 ถึง 20.54 แบบทดสอบด้านวิริยะร่วมมามีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายสูงสุดแสดงว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีธรรมด้านวิริยาร่วมมแตกต่างกันมากกว่าด้านอื่น และแบบทดสอบด้านปัญญาหมีค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายต่ำสุด แสดงว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีธรรมด้านปัญญาแตกต่างกันน้อยกว่าด้านอื่น สำหรับความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านนั้นมีค่าตั้งแต่ .6428 ถึง .7475 คือด้านปัญญาหมีความเชื่อมั่นต่ำสุด และด้านวิริยาร่วมมมีความเชื่อมั่นสูงสุด ซึ่งทุกด้านมีค่าความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำกลุ่มละ 75 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 10, 11, 12, 13 และ 14

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศรัทธา
จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1.	1.81	.29	1.59	.54	2.09	คัดเลือกไว้
12	1.85	.18	1.43	.52	2.09	คัดเลือกไว้
15	1.96	.04	1.71	.40	3.26	คัดเลือกไว้
20	1.87	.12	1.36	.56	5.36	คัดเลือกไว้
24	1.92	.07	1.43	.68	4.90	คัดเลือกไว้
28	2.00	0	1.44	.67	5.93	คัดเลือกไว้
35	1.85	.21	1.65	.45	2.13	คัดเลือกไว้
38	1.87	.14	1.59	.43	3.21	คัดเลือกไว้
46	1.81	.18	1.27	.63	5.20	คัดเลือกไว้
49	1.61	.48	1.20	.73	3.23	คัดเลือกไว้
54	1.80	.16	0.91	.63	8.67	คัดเลือกไว้
58	1.83	.17	0.99	.77	7.50	คัดเลือกไว้
65	1.36	.88	0.76	.64	4.21	คัดเลือกไว้
68	1.99	.01	1.15	.69	8.70	คัดเลือกไว้
72	1.71	.24	1.03	.73	5.98	คัดเลือกไว้
79	1.81	.21	1.32	.63	4.63	คัดเลือกไว้

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านศรัทธา จำนวน
16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.09 ถึง 8.70 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์
ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศีล จาก การทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
2.	1.92	.16	1.63	.56	2.96	คัดเลือกไว้
16	1.96	.07	1.63	.51	3.75	คัดเลือกไว้
21	1.93	.06	1.45	.58	5.20	คัดเลือกไว้
25	2.00	0	1.44	.55	6.54	คัดเลือกไว้
29	2.00	0	1.60	.57	4.59	คัดเลือกไว้
36	1.95	.05	1.57	.52	4.36	คัดเลือกไว้
39	1.83	.25	1.23	.77	5.15	คัดเลือกไว้
43	2.00	0	1.43	.60	6.37	คัดเลือกไว้
47	1.76	.43	1.04	.88	5.45	คัดเลือกไว้
50	1.89	.10	1.20	.78	6.37	คัดเลือกไว้
55	1.97	.03	1.07	.77	8.71	คัดเลือกไว้
59	1.97	.05	1.15	.67	8.37	คัดเลือกไว้
61	1.83	.31	1.11	.75	6.06	คัดเลือกไว้
69	1.89	.15	0.93	.60	9.60	คัดเลือกไว้
73	1.95	.05	1.25	.60	7.52	คัดเลือกไว้
76	1.95	.11	1.13	.77	7.57	คัดเลือกไว้

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านศีลจำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.96 ถึง 9.60 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ คือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านพหุสัจจะ
จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
4	1.97	.05	1.84	.19	2.30	คัดเลือกไว้
9	1.79	.28	1.21	.71	5.05	คัดเลือกไว้
13	1.95	.05	1.57	.44	4.70	คัดเลือกไว้
17	1.95	.05	1.64	.37	4.14	คัดเลือกไว้
22	1.89	.15	1.45	.58	4.46	คัดเลือกไว้
26	1.67	.23	1.27	.58	3.85	คัดเลือกไว้
30	1.83	.28	1.11	.61	6.61	คัดเลือกไว้
33	1.87	.14	1.41	.60	4.63	คัดเลือกไว้
40	1.95	.08	1.33	.66	6.24	คัดเลือกไว้
51	1.93	.12	1.15	.64	7.75	คัดเลือกไว้
62	1.95	.05	1.11	.80	7.89	คัดเลือกไว้
66	1.93	.09	1.03	.78	8.36	คัดเลือกไว้
70	1.83	.17	1.15	.78	6.04	คัดเลือกไว้
74	1.80	.35	1.05	.70	6.34	คัดเลือกไว้
77	1.81	.23	1.12	.65	6.37	คัดเลือกไว้
80	1.64	.29	1.27	.58	3.46	คัดเลือกไว้

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านพหุสัจจะ
จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.30 ถึง 8.36 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูง
กว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านวชิรารัมภะ
จากการทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
5	2.00	0	1.71	.48	3.63	คัดเลือกไว้
7	1.81	.15	1.47	.52	3.60	คัดเลือกไว้
10	1.89	.12	1.65	.47	2.71	คัดเลือกไว้
14	1.89	.10	1.36	.50	5.93	คัดเลือกไว้
18	1.96	.07	1.48	.60	5.08	คัดเลือกไว้
31	2.00	0	1.33	.71	6.89	คัดเลือกไว้
34	1.85	.13	1.33	.63	5.17	คัดเลือกไว้
41	1.92	.07	1.15	.75	7.36	คัดเลือกไว้
44	1.92	.16	1.16	.78	6.79	คัดเลือกไว้
52	1.96	.07	1.20	.78	7.14	คัดเลือกไว้
56	1.81	.34	1.09	.71	6.09	คัดเลือกไว้
60	1.99	.01	0.95	.70	10.69	คัดเลือกไว้
63	1.60	.35	1.07	.60	4.71	คัดเลือกไว้
67	1.96	.07	0.85	.75	10.62	คัดเลือกไว้
71	1.93	.12	1.07	.74	8.03	คัดเลือกไว้
78	1.91	.14	1.09	.76	7.49	คัดเลือกไว้

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านวชิรารัมภะ
จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.71 ถึง 10.69 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนก
สูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านปัญญา จากตารางทดสอบครั้งที่ 2

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
3	1.75	.25	1.48	.39	2.92	คัดเลือกไว้
6	1.75	.19	1.48	.42	2.99	คัดเลือกไว้
8	1.97	.03	1.80	.30	2.56	คัดเลือกไว้
11	1.95	.11	1.56	.44	4.55	คัดเลือกไว้
19	2.00	0	1.77	.34	3.42	คัดเลือกไว้
23	1.97	.05	1.40	.78	5.42	คัดเลือกไว้
27	2.00	0	1.49	.55	5.96	คัดเลือกไว้
32	1.91	.14	1.39	.67	5.00	คัดเลือกไว้
37	1.80	.30	1.37	.56	4.02	คัดเลือกไว้
42	1.99	.01	1.33	.71	6.74	คัดเลือกไว้
45	1.99	.01	1.37	.64	6.66	คัดเลือกไว้
48	1.96	.07	1.29	.62	6.99	คัดเลือกไว้
53	1.84	.14	1.21	.71	5.92	คัดเลือกไว้
57	1.52	.31	0.80	.62	6.47	คัดเลือกไว้
64	1.76	.29	0.88	.76	7.44	คัดเลือกไว้
75	1.87	.14	1.17	.82	6.19	คัดเลือกไว้

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านปัญญา จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.56 ถึง 7.44 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153)

3.3 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบทดสอบ
ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการสอบมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสภาพ โดยนำคะแนน
ที่ได้จากการสอบของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
กับคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินของครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนจำนวน 5 คน โดย
ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment
Correlation Coefficient) ได้ผลดังตาราง 15

ตาราง 15 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม จากการ
ทดสอบครั้งที่ 2

แบบทดสอบ	N	คะแนนจากการสอบ (X)		คะแนนจากการประเมิน (Y)		r_{xy}
		\bar{X}	S	\bar{Y}	S	
X ₁	45	26.89	3.08	5.38	2.20	.3929**
X ₂	45	29.24	3.11	10.57	2.51	.3942**
X ₃	45	27.51	4.04	5.87	1.52	.5013**
X ₄	45	29.13	3.03	5.44	1.20	.4397**
X ₅	45	28.33	3.05	7.42	0.87	.4615**
X ₆	45	141.09	14.40	34.49	7.98	.4845**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม มีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .3929 ถึง .5013 ด้านศรัทธามีค่า .3929 ด้านศีลมีค่า .3942 ด้านพหุสัจจะมีค่า .5013 ด้านวิริยารัมภะมีค่า .4398 ด้านปัญญา มีค่า .4615 ธรรมด้านพหุสัจจะมีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพสูงสุดธรรมด้านศรัทธามีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพต่ำสุด และรวมทั้งฉบับ แบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .4845

3.4 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของ

แบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการสอบมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดย
วิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่าง
ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่มีเวลาวัชกรณธรรมมากกับกลุ่มที่มีเวลาวัชกรณธรรมน้อยในแต่ละด้านคือ

นักเรียนที่รู้จักว่าเป็นผู้มีเวลาวัชกรณธรรมมากหรือน้อยในแต่ละด้านนั้นได้จากการประเมิน
ของครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากครูว่ามีความซื่อสัตย์ โดยให้แบบประเมิน
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วจัดกลุ่มแยกเป็นผู้ที่มีเวลาวัชกรณธรรมมากหรือน้อยในแต่ละด้านโดยพิจารณา
ที่ผลด้านแล้วจึงใช้ t -test ตรวจสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบจากแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณ
ธรรมของกลุ่มผู้มีเวลาวัชกรณธรรมสูงและต่ำในแต่ละด้านได้ผลดังแสดงไว้ในตาราง 16
ตาราง 16 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรม จากการ
ทดสอบครั้งที่ 2

แบบทดสอบ	กลุ่มที่รู้จัก ว่ามีธรรมะ	N	\bar{X}	S^2	t
X_1	มาก	25	27.96	6.21	2.724**
	น้อย	20	25.55	10.79	
X_2	มาก	25	30.68	1.06	3.641**
	น้อย	20	27.45	14.89	
X_3	มาก	25	29.56	2.09	4.178**
	น้อย	20	24.95	22.68	
X_4	มาก	25	30.56	2.59	3.823**
	น้อย	20	27.35	12.03	
X_5	มาก	25	29.44	2.51	2.717**
	น้อย	20	26.95	14.79	
X_6	มาก	25	148.16	15.39	3.945**
	น้อย	20	132.25	313.04	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรม แต่ละด้านมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า t ตั้งแต่ 2.717 ถึง 4.178 ด้านศรัทธามีค่า 2.724 ด้านศีลมีค่า 3.641 ด้านพาหุสัจจะมีค่า 4.178 ด้านวิริยารัมภะมีค่า 3.823 ด้านปัญญา มีค่า 2.717 และรวมทั้งฉบับแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรมมีค่า 3.945

3.5 การปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบเพื่อนำไปทดลองครั้งที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบครั้งที่ 2 ข้อสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อสอบทั้งหมดด้านละ 16 ข้อ รวมทั้งฉบับ 80 ข้อไปทดลองสอบครั้งที่ 3 ต่อไป

ตอนที่ 4 การทดลองแบบทดสอบครั้งที่ 3

4.1 รายละเอียดของแบบทดสอบ

รายละเอียดของแบบทดสอบประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สอบ จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบและค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ จากการทดสอบครั้งที่ 3

แบบทดสอบ	N	จำนวนข้อ	\bar{X}	S	CV (%)	r_{tt}	SE_{meas}
X_1	671	16	25.072	4.707	18.774	.6489**	$\pm .182$
X_2	671	16	26.677	5.370	20.129	.7581**	$\pm .207$
X_3	671	16	25.079	5.259	20.969	.7238**	$\pm .203$
X_4	671	16	24.925	6.896	27.667	.8181**	$\pm .256$
X_5	671	16	25.401	7.037	27.703	.8388**	$\pm .272$
X_6	671	80	127.154	20.483	16.108	.9070**	$\pm .791$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อพิจารณาทั้งฉบับจำนวน 80 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 127.154 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 20.483 ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย 16.108 ค่าความเชื่อมั่น .907 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด $\pm .791$ เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นแต่ละด้านปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 24.925 ถึง 26.677 โดยที่ด้านวิริยารัมภะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และด้านศีลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 4.707 ถึง 7.037 ด้านศรัทธามีค่าต่ำสุด และด้านปัญญามีค่าสูงสุด ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายมีค่าตั้งแต่ 18.774 ถึง 27.703 ด้านศรัทธามีค่าต่ำสุด และด้านปัญญามีค่าสูงสุด ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าตั้งแต่ .6489 ถึง .8388 ด้านศรัทธามีค่าต่ำสุด และด้านปัญญามีค่าสูงสุด ซึ่งทุกด้านมีความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดมีค่าตั้งแต่ $\pm .182$ ถึง $\pm .272$

4.2 การวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ผู้วิจัยได้นำผลการทดสอบครั้งที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซนต์ ซึ่งมีกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำกลุ่มละ 168 คน และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ได้ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 18, 19, 20, 21 และ 22

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศรัทธา
จากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
1	1.93	.12	1.60	.53	5.42	
12	1.75	.27	1.47	.53	3.94	
15	1.95	.04	1.69	.38	5.17	
20	1.75	.21	1.36	.64	5.56	
24	1.93	.07	1.31	.76	8.82	
28	1.90	.16	1.39	.67	5.90	
35	1.82	.22	1.39	.67	5.90	
38	1.75	.27	1.47	.53	3.94	
46	1.95	.04	1.69	.38	5.17	
49	1.70	.45	1.26	.72	5.26	
54	1.85	.16	1.18	.64	9.82	
58	1.88	.16	1.23	.74	8.81	
65	1.46	.72	0.87	.69	6.54	
68	1.92	.16	1.18	.77	10.02	
72	1.70	.29	1.08	.67	8.30	
79	1.81	.20	1.34	.67	6.61	

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านศรัทธามีทั้งหมด 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.94 ถึง 10.02 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edward, 1975 : 153) ข้อ 12 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุดและข้อ 68 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านศีล
จากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
2	1.96	.08	1.58	.62	5.94	
16	1.98	.02	1.70	.47	5.18	
21	1.96	.05	1.53	.53	7.34	
25	1.95	.06	1.54	.58	6.64	
29	1.99	.01	1.55	.58	7.53	
36	1.94	.09	1.45	.62	7.60	
39	1.98	.04	1.14	.76	12.20	
43	1.99	.02	1.41	.55	9.87	
47	1.83	.31	1.09	.79	9.15	
50	1.86	.14	1.14	.76	9.86	
55	1.98	.03	1.23	.69	11.52	
59	1.98	.05	1.30	.69	10.17	
61	1.84	.27	1.15	.81	8.68	
69	1.82	.25	0.97	.77	10.95	
73	1.89	.17	1.17	.76	9.72	
76	1.86	.24	1.13	.83	9.26	

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านศีล มีทั้งหมด 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 5.18 ถึง 12.20 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่คือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153) ข้อ 16 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุดและข้อ 39 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านพหุปัจจัย
จากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
4	1.99	.01	1.55	.58	7.53	
9	1.94	.09	1.45	.62	7.60	
13	1.95	.04	1.51	.53	7.54	
17	1.89	.16	1.53	.52	5.68	
22	1.92	.10	1.50	.59	6.73	
26	1.71	.21	1.11	.62	8.44	
30	1.83	.23	1.13	.72	9.33	
33	1.85	.18	1.27	.71	7.93	
40	1.89	.14	1.19	.76	9.62	
51	1.76	.36	1.17	.67	7.71	
62	1.89	.15	1.28	.71	8.61	
66	1.88	.17	1.09	.76	10.75	
70	1.87	.15	1.06	.72	11.32	
74	1.82	.31	1.22	.71	7.68	
77	1.66	.26	1.22	.59	6.24	
80	1.64	.30	1.20	.66	5.86	

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านพหุปัจจัย มีทั้งหมด 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 4.28 ถึง 11.32 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153) ข้อ 9 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุด และข้อ 70 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ
จากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
5	1.98	.04	1.41	.76	8.30	
7	1.89	.14	1.25	.71	9.03	
10	1.94	.07	1.34	.77	8.52	
14	1.86	.17	1.11	.74	10.31	
18	1.97	.04	1.28	.83	9.60	
31	1.93	.11	1.16	.85	10.38	
34	1.90	.13	1.12	.72	10.99	
41	1.88	.15	1.13	.85	9.82	
44	1.85	.25	1.10	.79	9.69	
52	1.99	.02	1.03	.85	13.37	
56	1.79	.35	0.96	.76	10.31	
60	1.91	.18	1.11	.79	10.56	
63	1.50	.49	0.91	.67	7.17	
67	1.85	.29	0.85	.79	12.72	
71	1.83	.25	0.94	.81	11.32	
78	1.91	.14	1.05	.77	11.65	

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านวิริยารัมภะ มีทั้งหมด 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 8.30 ถึง 13.37 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153) ข้อ 5 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุด และข้อ 52 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบด้านปัญญา
จากการทดสอบครั้งที่ 3

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	หมายเหตุ
	\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2		
3	1.82	.17	1.34	.62	7.05	
6	1.81	.15	1.34	.62	7.14	
8	1.98	.03	1.47	.69	7.80	
11	1.95	.07	1.26	.76	9.87	
19	1.97	.04	1.33	.79	9.24	
23	1.91	.18	1.24	.85	8.59	
27	1.98	.03	1.25	.77	10.70	
32	1.89	.18	1.11	.86	9.96	
37	1.59	.51	0.95	.81	7.23	
42	2.00	0	0.98	.88	14.09	
45	1.95	.05	1.13	.77	11.86	
48	1.98	.02	1.02	.76	14.17	
53	1.91	.14	1.13	.71	11.15	
57	1.72	.26	0.98	.67	9.90	
64	1.83	.18	0.95	.77	11.79	
75	1.82	.22	0.98	.77	11.03	

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบด้านปัญญา มีทั้งหมด 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 7.05 ถึง 14.17 แต่ละข้อมีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่าเกณฑ์ที่ถือ $t > 1.75$ (Edwards, 1975 : 153) ข้อ 3 มีค่าอำนาจจำแนกต่ำสุด และข้อ 48 มีค่าอำนาจจำแนกสูงสุด

4.3 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของแบบทดสอบ
ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการทดสอบมาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ โดยนำ
คะแนนที่ได้จากการสอบของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน ไปหาค่าสัมประสิทธิ์สห
สัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินของครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนจำนวน 5 คน
โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-moment
correlation coefficient) ได้ผลดังตาราง 23

ตาราง 23 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรม จากการทดสอบ
ครั้งที่ 3

แบบทดสอบ	N	คะแนนจากการสอบ (X)		คะแนนจากการประเมิน (Y)		r_{xy}
		\bar{X}	S	\bar{Y}	S	
X ₁	54	25.74	3.99	6.09	1.61	.6678**
X ₂	54	26.98	5.35	10.76	2.38	.6287**
X ₃	54	25.80	4.37	5.76	1.60	.5751**
X ₄	54	26.09	5.01	5.30	1.60	.7343**
X ₅	54	27.72	3.64	6.94	1.56	.5289**
X ₆	54	132.35	19.28	34.83	7.70	.7751**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรม
มีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ตั้งแต่ .5289 ถึง .7343 ด้านศรัทธามีค่า .6678 ด้านศีลมีค่า .6287 ด้านพาทัสัจจะมีความ
.5751 ด้านวิริยารัมภะมีค่า .7343 ด้านปัญญาามีค่า .5289 ธรรมด้านวิริยารัมภะมีความ
เที่ยงตรงเชิงสภาพสูงสุด ธรรมด้านปัญญาามีความเที่ยงตรงตามสภาพต่ำสุด และรวมทั้งฉบับ
แบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .7751

4.4 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบทดสอบ
ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการสอบมาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยวิธี
เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Know Group Technique) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างค่า
เฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่มีเวลาวิชชกรณธรรมมากกับกลุ่มที่มีเวลาวิชชกรณธรรมน้อยในแต่ละด้านคือ
นักเรียนที่รู้จักว่าเป็นผู้มีเวลาวิชชกรณธรรมมากหรือน้อยในแต่ละด้านนั้น ได้จากการ
ประเมินของครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากรูว่ามีคุณสมบัติธรรมโดยใช้
แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วจัดกลุ่มแยกเป็นกลุ่มผู้มีเวลาวิชชกรณธรรมมากหรือน้อย ในแต่ละด้าน
โดยพิจารณาทีละด้าน แล้วจึงใช้ t-test ตรวจสอบค่าเฉลี่ยของคะแนนการสอบจากแบบทดสอบ
วัดเวลาวิชชกรณธรรมของกลุ่มผู้มีเวลาวิชชกรณธรรมสูงและต่ำในแต่ละด้าน ได้ผลดังแสดงไว้ใน
ตาราง 24

ตาราง 24 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม
จากการทดสอบครั้งที่ 3

แบบทดสอบ	กลุ่มที่รู้จัก ว่ามีธรรมะ	N	\bar{X}	S^2	t
X_1	มาก	30	27.00	5.31	3.790**
	น้อย	30	23.20	24.86	
X_2	มาก	30	29.97	4.10	6.200**
	น้อย	30	23.23	31.29	
X_3	มาก	30	28.63	3.41	6.078**
	น้อย	30	22.97	22.65	
X_4	มาก	30	29.07	3.72	6.484**
	น้อย	30	22.10	30.92	
X_5	มาก	30	28.93	4.41	4.685**
	น้อย	30	25.03	16.38	
X_6	มาก	30	143.67	63.13	7.291**
	น้อย	30	115.2	394.17	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรม แต่ละด้านมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า t ตั้งแต่ 3.790 ถึง 6.484 ด้านศรัทธามีค่า 3.790 ด้านศีลมีค่า 6.200 ด้านพาหุสัจจะมีค่า 6.078 ด้านวินยารัมภะมีค่า 6.484 ด้านปัญญามีค่า 4.685 ธรรมด้านศรัทธามีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างต่ำสุด ธรรมด้านวินยารัมภะมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงสุด และรวมทั้งฉบับแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรมมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง 7.291

4.5 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรมแต่ละด้าน คำนวณจากแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรมจากการสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 525 คน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในแต่ละด้าน ดังแสดงในตาราง 25
ตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรมแต่ละด้าน

แบบทดสอบ	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6
X_1	1.000	.573**	.567**	.351**	.294**	.733**
X_2		1.000	.535**	.635**	.426**	.870**
X_3			1.000	.489**	.556**	.818**
X_4				1.000	.478**	.799**
X_5					1.000	.750**
X_6						1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า แบบทดสอบวัดเวลารัชชกรณธรรม แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกเชื่อมั่นได้ทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .294 ถึง .635 ความแปรปรวนซ้อนทับกันตั้งแต่ 8.67% ถึง 40.37% แบบทดสอบด้านศรัทธากับแบบทดสอบด้านปัญญาที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด? แบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .733 ถึง .870 ความแปรปรวนซ้อนทับกันตั้งแต่ 53.729 % ถึง 75.690 % แบบทดสอบด้านศรัทธากับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันต่ำสุด ส่วนแบบทดสอบด้านศีลกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีความสัมพันธ์กันสูงสุด

4.6 คชเนนเกณฑปฏท (Norms) ของแบบทลอบวัตเวลารัชชกรณธรรม ต้ละ
 ด้านและรวมท้ลบั โดยแยกเพชชายและหญิง ช้เงจรณตามเกณฑตั้งน้ (ชวล นพฐทล.2520
 :54) เม้อสามารถวัดได้ว่านกระเรียนคนใดได้คชเนนที่ปฏทเท่าใดแล้วให้ตัดลีนตามเกณฑตั้งน้

ตั้งแต่ T 65 และสูงกว่า แปลว่ามีเวลารัชชกรณธรรมด้านน้สูงมาก

ตั้งแต่ T 55 - T 65 แปลว่ามีเวลารัชชกรณธรรมด้านน้สูง

ตั้งแต่ T 45 - T 55 แปลว่ามีเวลารัชชกรณธรรมด้านน้ปานกลาง

ตรงค่า T50 แปลว่ามีเวลารัชชกรณธรรมด้านน้ปานกลางของกลุ่มพอติ

ตั้งแต่ T 35 - T 45 แปลว่ามีเวลารัชชกรณธรรมด้านน้ต่ำ

ตั้งแต่ T 35 และต่ำกว่า แปลว่ามีเวลารัชชกรณธรรมด้านน้ต่ำมาก

ถ้าผู้ลอบได้คชเนนตรงจุดแบ่งพอติคือ T35, T45, T55 และ T65 แล้วให้
 เลือ่นผู้ลอบน้ไปอยู่ในกลุ่มสูงถ้ไปเสมอ

ผู้วิจัยได้นำคชเนนจากแบบทลอบวัตเวลารัชชกรณธรรมมาสร้างเกณฑปฏทช้เป็น
 เกณฑท้องถิ่น (Local Norms) โดยสร้างเป็นเกณฑปฏทในรูปของคชเนนที่ปฏท (Normalized
 T-Score) แยกเป็นเพชชาย เพชหญิง และรวมท้ลสองเพช ตั้งแสดงในตาราง 26, 27, 28
 และ 29

ตาราง 26 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม แยกแต่ละด้าน สำหรับนักเรียนชาย

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
32	65	57	64	57	57	15	31	33	31	37	36
31	63	56	62	55	55	14	29	32	30	36	34
30	61	54	60	54	54	13	27	30	28	35	33
29	59	53	58	53	53	12	25	29	26	33	32
28	57	51	57	52	52	11	23	27	24	32	31
27	55	50	55	51	50	10	21	26	22	31	30
26	53	49	53	50	49	9	19	24	20	30	28
25	51	47	51	48	48	8	17	23	18	29	27
24	49	46	49	47	47	7	15	22	16	28	26
23	47	44	47	46	45	6	13	20	14	26	25
22	45	43	45	45	44	5	11	19	12	25	24
21	43	41	43	44	43	4	10	18	11	24	22
20	41	40	41	43	42	3		16	9	23	21
19	39	38	39	41	41	2		15	2	22	20
18	37	37	37	40	39	1			5	21	19
17	35	36	35	39	38	0			3	20	17
16	33	34	33	38	37						
						\bar{X}	24.172	25.574	24.161	24.008	24.642
						S	4.779	5.727	5.501	6.907	6.957
						N	366	366	366	366	366

จากตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศชาย ด้านศรัทธามีค่าตั้งแต่

T10 ถึง T65 ด้านศีลมีค่าตั้งแต่ T15 ถึง T57 ด้านพาสังจะมีค่าตั้งแต่ T3 ถึง T64
ด้านวิริยารัมภะมีค่าตั้งแต่ T20 ถึง T57 ด้านปัญญามีค่าตั้งแต่ T17 ถึง T57

ตาราง 27 เกณฑ์ปกติสำหรับแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมแยกแต่ละด้านสำหรับนักเรียนหญิง

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
32	56	53	60	48	58	15	30	25	25	35	24
31	55	52	58	47	56	14	28	23	23	35	22
30	53	50	56	46	54	13	27	21	21	34	20
29	52	48	54	46	52	12	26	20	19	33	18
28	50	47	52	45	50	11	24	18	17	32	16
27	49	45	50	44	48	10	22	16	15	32	14
26	47	43	48	43	46	9	21	15	13	31	12
25	45	42	46	43	44	8	19	13	11	30	10
24	44	40	44	42	42	7	18	11	9	30	8
23	42	38	42	41	40	6	16	10	7	29	6
22	41	37	40	41	38	5		8	5	28	4
21	39	35	38	40	36	4		6	4	27	4
20	38	33	36	39	34	3		5	3	27	3
19	36	32	34	38	32	2		3	2	26	2
18	35	30	32	38	30	1		1	1	25	1
17	33	28	30	37	28	0			0	24	0
16	32	27	28	36	26						
						\bar{X}	26.151	28.000	26.180	26.026	26.311
						S	4.389	4.576	4.731	6.731	7.036
						N	305	305	305	305	305

จากตาราง 27 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัด
เวลาวิชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศหญิง ด้านศรัทธามีค่าตั้งแต่
T16 ถึง T15 ด้านศีลมีค่าตั้งแต่ T1 ถึง T53 ด้านพาสัจจะมิต่างตั้งแต่ T0 ถึง T60 ด้าน
วิธีารัมภมิต่างตั้งแต่ T24 ถึง T48 ด้านปัญญามีค่าตั้งแต่ T0 ถึง T58

ตาราง 28 เกณฑ์ปกติสำหรับแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรมแยกแต่ละด้าน รวมทั้งสองเพศ

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
32	56	54	61	54	54	15	33	32	31	35	37
31	54	53	59	53	53	14	32	31	30	34	36
30	53	52	57	52	52	13	31	30	28	33	36
29	52	50	55	50	50	12	29	28	26	32	35
28	50	49	53	49	49	11	28	27	25	31	34
27	49	48	52	48	48	10	27	26	23	30	33
26	48	46	50	47	47	9	25	24	21	29	32
25	46	45	48	46	46	8	24	23	19	28	32
24	45	44	47	45	45	7	23	22	18	27	31
23	44	43	45	44	44	6	21	20	16	26	30
22	42	41	43	43	43	5	20	19	14	25	29
21	41	40	42	42	42	4	19	18	13	23	29
20	40	38	40	41	41	3		17	11	22	28
19	38	37	38	40	40	2		15	10	21	27
18	37	36	37	38	39	1		14	8	20	26
17	36	35	35	37	39	0			6	19	25
16	34	33	33	36	38						
						\bar{X}	25.072	26.677	25.079	24.925	25.401
						S	4.707	5.370	5.259	6.896	7.037
						N	671	671	671	671	671

จากตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัด
เวลาวิชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งสองเพศ ด้านศรัทธามีค่าตั้ง
แต่ T19 ถึง T56 ด้านศีลมีค่าตั้งแต่ T14 ถึง T54 ด้านพหาลัจจะจะมีค่าตั้งแต่ T6 ถึง T61
ด้านวิริยารัมภะมีค่าตั้งแต่ T19 ถึง T54 ด้านปัญญาามีค่าตั้งแต่ T25 ถึง T50

ตาราง 29 เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรมรวมทั้งฉบับ แยกเป็นเพศชาย
เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ			คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม
160	64	60	62	142	57	52	55
159	64	59	62	141	57	52	55
158	63	59	61	140	56	52	54
157	63	58	61	139	56	51	54
156	63	58	60	138	55	51	53
155	62	58	60	137	55	50	53
154	62	57	60	136	55	50	53
153	61	57	59	135	54	49	52
152	61	56	59	134	54	49	52
151	61	56	58	133	53	49	51
150	60	56	58	132	53	48	51
149	60	55	58	131	53	48	51
148	59	55	57	130	52	47	50
147	59	54	57	129	52	47	50
146	59	54	56	128	51	47	49
145	58	54	56	127	51	46	49
144	58	53	56	126	51	46	49
143	57	53	55	125	50	45	48

ตาราง 29 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ			คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม
124	50	45	48	99	40	35	38
123	49	45	47	98	39	34	37
122	49	44	47	96	39	34	37
121	49	44	47	95	38	33	36
120	48	43	46	94	38	33	36
119	48	43	46	93	38	33	36
118	47	42	45	92	37	32	35
117	47	42	45	91	37	32	35
116	47	42	45	90	36	31	34
115	46	41	44	89	36	31	34
114	46	41	44	88	36	30	33
113	45	40	43	87	35	30	33
112	45	40	43	86	35	29	32
111	45	40	43	85	34	29	32
110	44	39	42	84	34	29	31
109	44	39	42	83	34	28	31
108	43	39	41	82	33	28	31
107	43	38	41	81	33	27	30
106	43	38	41	80	32	27	30
105	42	37	40	79	32	27	29
104	42	37	40	78	32		29
103	41	36	39	77	31		28
102	41	36	39	76	31		28
101	41	36	39	75	30		27
100	40	35	38	74	30		27

ตาราง 29 (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ			คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม
73	30		27	62	25		23
72	29		26	61	25		23
71	29		26	60	24		22
70	28		26	59	24		22
69	28		26	58	23		21
68	28		25	57	23		21
67	27		25	56	23		21
66	27		25	55	22		20
65	26		24	54	22		20
64	26		24	53	22		19
63	26		23	52	21		19
				\bar{X}	122.557	132.669	127.154
				S	21.352	17.927	20.483
				N	366	366	366

จากตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัด
 เวลาวิชชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งฉบับ เพศชายมีค่าตั้งแต่
 T21 ถึง 64 เพศหญิงมีค่าตั้งแต่ T27 ถึง T60 รวมทั้งสองเพศมีค่าตั้งแต่ T19 ถึง T62

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมที่สร้างขึ้น
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับตีความหมายของคะแนนจากผลการสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,246 คน ซึ่งสุ่มมาโดยวิธี Multistage Random Sampling กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือครั้งที่ 1 จำนวน 274 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 301 คน และใช้ในการทดลองครั้งที่ 3 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบและสร้างเกณฑ์ปกติจำนวน 671 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบสถานการณ์ ในแต่ละสถานการณ์จะมีข้ออ้อยให้นักเรียนตอบ 2-5 ข้อ แต่ละข้อจะวัดด้านต่างๆ ของเวลาวิชชกรณธรรม มี 5 ด้าน ด้านละ 16 ข้อ รวมทั้งฉบับ 80 ข้อ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้
1. ทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขออนุญาตนำแบบทดสอบไปสอบและนัดหมายเวลาที่จะทำการสอบ
 2. เตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบและผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบเอง
 3. อธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจในวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบทดสอบทุกครั้งก่อนทำการทดสอบ

4. อธิบายให้นักเรียนผู้เข้าสอบทุกคนเข้าใจวิธีทำแบบทดสอบและวิธีตอบแบบทดสอบก่อนลงมือทำทุกครั้ง

5. นำผลการสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อและทั้งฉบับดังนี้

5.1 การทดสอบครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ ปรับปรุงและคัดเลือกข้อสอบ

5.2 การทดสอบครั้งที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ คัดเลือกข้อสอบและทดสอบคุณภาพของแบบทดสอบในด้านความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

5.3 การทดสอบครั้งที่ 3 เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบในด้านอำนาจจำแนกความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบทั้ง 3 ครั้ง สรุปได้ดังนี้

1.1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบจากการทดสอบครั้งที่ 1 พบว่าข้อสอบทั้งฉบับจำนวน 112 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -4.178 ถึง 10.183 ไม่ผ่านเกณฑ์ 7 ข้อ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านศรัทธามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -4.178 ถึง 6.465 ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ ด้านศีลมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.988 ถึง 9.349 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ด้านพหุสัจจะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.669 ถึง 9.598 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ด้านวิริยารัมภะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.922 ถึง 10.183 ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ ด้านปัญญามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.027 ถึง 8.745 ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 ข้อ ในการทดสอบครั้งที่ 2 จะคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้ ด้านละ 16 ข้อ รวมทั้งฉบับจำนวน 80 ข้อ

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากการทดสอบครั้งที่ 2 เมื่อพิจารณาทั้งฉบับข้อสอบจำนวน 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.09 ถึง 10.69 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ เมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านศรัทธามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.09 ถึง 8.70 ด้านศีลมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.96 ถึง 9.60 ด้านพหุสัจจะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.30 ถึง 8.36 ด้านวิริยารัมภะมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.71 ถึง 10.69 ด้านปัญญามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.56 ถึง 7.44 เนื่องจากข้อสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกถึงเกณฑ์จึงคัดเลือกข้อสอบทุกข้อได้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่ 3 ต่อไป

1.3 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากการทดสอบครั้งที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อสอบทั้งฉบับจำนวน 80 ข้อ ทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ มีค่าตั้งแต่ 3.94 ถึง 14.17 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านศรัทธามีค่า

อำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.94 ถึง 10.02 ด้านศีลมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 5.18 ถึง 12.20 ด้านนาหฺลัจจะมิตฺตํอำนาจจำแนกตั้งแต่ 4.28 ถึง 11.32 ด้านวิริยารัมภะมิตฺตํอำนาจจำแนกตั้งแต่ 8.30 ถึง 13.37 ด้านปัญญาหฺมิตฺตํอำนาจจำแนกตั้งแต่ 7.05 ถึง 14.17

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดสอบครั้งที่ 3 ได้คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเป็นรายด้าน และรวมทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้ ด้านศรัทธามีค่าเท่ากับ .6489 ด้านศีลมีค่าเท่ากับ .7581 ด้านนาหฺลัจจะมิตฺตํเท่ากับ .7238 ด้านวิริยารัมภะมิตฺตํเท่ากับ .8181 ด้านปัญญาหฺมิตฺตํเท่ากับ .8388 และรวมทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .9070 ซึ่งทุกด้านและรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาความเที่ยงตรงเชิงสภาพและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบได้ผลดังนี้

3.1 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ หาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากการประเมินโดยครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียน กับคะแนนจากการสอบด้วยแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมในแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - moment correlation coefficient) ผลปรากฏว่าด้านศรัทธามีค่าความเที่ยงตรง .6678 ด้านศีลมีค่า .6287 ด้านนาหฺลัจจะมิตฺตํ .5751 ด้านวิริยารัมภะมิตฺตํ .7343 ด้านปัญญาหฺมิตฺตํ .5289 และรวมทั้งฉบับมีค่า .7751 ซึ่งทุกค่ามีความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หาโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) โดยแยกแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ ผลปรากฏว่า ด้านศรัทธามีค่าความเที่ยงตรง 3.790 ด้านศีลมีค่า 6.200 ด้านนาหฺลัจจะมิตฺตํ 6.078 ด้านวิริยารัมภะมิตฺตํ 6.484 ด้านปัญญาหฺมิตฺตํ 4.685 และรวมทั้งฉบับมีค่า 7.291 ซึ่งทุกด้านและรวมทั้งฉบับมีความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน พบว่าแบบทดสอบทั้ง 5 ด้าน คือ ศรัทธา ศีล นาหฺลัจจะ วิริยารัมภะ และปัญญา มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .294 ถึง .695 แสดงว่าเวลาวิชชกรณธรรมแต่ละคัมภีร์โครงสร้างของคุณลักษณะร่วมกันอยู่ค่อนข้างสูง ส่วนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ .733 ถึง .870 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบทดสอบวัดเวลาวิรัชกรณธรรมในแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบโดยใช้คะแนนที่ปกติ โดยแยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ ผลปรากฏดังนี้ แบบทดสอบด้านศรัทธาของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T10 ถึง T65 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T16 ถึง T56 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T19 ถึง T56 แบบทดสอบด้านศีลของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T15 ถึง T57 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T1 ถึง T53 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T14 ถึง T54 แบบทดสอบด้านพหุสัจจะของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T3 ถึง T64 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T0 ถึง T60 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T6 ถึง T61 แบบทดสอบด้านวิริยารัมภะของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T20 ถึง T57 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T24 ถึง T48 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T19 ถึง T54 แบบทดสอบด้านปัญญาของนักเรียนชายมีช่วงคะแนนที่ตั้งแต่ T17 ถึง T57 ของนักเรียนหญิงตั้งแต่ T0 ถึง T58 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T25 ถึง T50 แบบทดสอบวัดเวลาวิรัชกรณธรรมรวมทั้ง 5 ด้าน มีช่วงคะแนนที่ของนักเรียนชายตั้งแต่ T21 ถึง T64 นักเรียนหญิงตั้งแต่ T27 ถึง T60 และรวมทั้งสองเพศตั้งแต่ T19 ถึง T62

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิรัชกรณธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพ ซึ่งอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

จากการทดสอบครั้งที่ 1 ข้อสอบจำนวน 112 ข้อ ปรากฏว่ามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ -4.178 ถึง 10.183 ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์จำนวน 7 ข้อ ในจำนวนนี้มีค่าติดลบ 1 ข้อ ทั้งนี้เนื่องจากการสอบครั้งแรกอาจมีข้อบกพร่องหลายประการ เช่น ความกำกวมของภาษาที่ใช้ในการเขียนสถานการณ์ สถานการณ์ยาวเกินไปกววนทำให้สับสนลักษณะตัวเลือกซึ่งบ่งในทางถูกต้องหรือไม่ถูกต้องเด่นชัดเกินไป เวลาที่ใช้ในการสอบไม่พอดี เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการสอบครั้งแรกนี้ข้อสอบส่วนใหญ่มีค่าอำนาจจำแนกสูง ดังนั้นในการคัดเลือกเพื่อจัดทำข้อสอบฉบับใหม่ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงๆ ไว้ ด้านละ 16 ข้อ รวมข้อสอบทั้งฉบับจำนวน 80 ข้อ และนำไปทดสอบครั้งที่ 2 ต่อไป

ค่าอำนาจจำแนกจากการทดสอบครั้งที่ 2 ข้อสอบจำนวน 80 ข้อ ปรากฏว่ามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.091 ถึง 10.689 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ แสดงว่าหลังจากปรับปรุงจากการทดสอบครั้งที่ 1 แล้วค่าอำนาจจำแนกเพิ่มขึ้นอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างจากการทดสอบครั้งที่ 2 นี้มีจำนวนมากขึ้น ในการคัดเลือกข้อสอบครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบไว้ทั้งหมดเพื่อ

นำไปทดสอบครั้งที่ 3 ต่อไป

ค่าอำนาจจำแนกจากการทดสอบครั้งที่ 3 ข้อสอบจำนวน 80 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.94 ถึง 14.17 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทกข้อ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ของเอ็ดเวิร์ด (Edwards, 1975 : 153) ที่กำหนดค่าอำนาจจำแนก (t) ที่ดีควรมีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป จึงแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสูงและกลุ่มต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจริงในแต่ละข้อคำถามนั้นๆ จะเห็นว่าค่าอำนาจจำแนกในการทดสอบครั้งที่ 3 สูงกว่าการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ทั้งนี้เพราะได้ผ่านการคัดเลือกสถานการณ์ที่มีคุณภาพแล้ว และกลุ่มตัวอย่างใหญ่ขึ้นด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นๆ ที่มีผู้สร้างไว้หลายท่านพบว่ามีค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน เช่น แบบทดสอบวัดวิกรมมรดก มืองค์แปดด้านศีล ซึ่งสร้างโดย นรธรณี อุนศรีเพ็ง (2529 : 102) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.017 ถึง 12.987 แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมืองค์แปดด้านปัญญา สร้างโดย วุฒิรินทร์ เพิ่มกว่าเก่า (2530 : 97) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.743 ถึง 13.779 แบบทดสอบวัดเหตุจลศีล สร้างโดยปรองชน พูนสวัสดิ์ (2531 : 137) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 3.187 ถึง 13.846 จึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ใช้ได้และมีค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรม โดยแยกเป็นด้านและรวมฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ปรากฏว่าจากการทดสอบครั้งที่ 1 ข้อสอบจำนวน 112 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านตั้งแต่ .4805 ถึง .7661 รวมทั้งฉบับเท่ากับ .9228 จากการทดสอบครั้งที่ 2 ข้อสอบจำนวน 80 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านตั้งแต่ .6428 ถึง .7475 รวมทั้งฉบับเท่ากับ .9104 และจากการทดสอบครั้งที่ 3 ข้อสอบจำนวน 80 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านตั้งแต่ .6489 ถึง .8388 รวมทั้งฉบับเท่ากับ .9070 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบทั้ง 3 ครั้ง จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกันมาก เมื่อพิจารณารวมฉบับพบว่าการทดสอบครั้งที่ 1 ได้ค่าความเชื่อมั่นสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนข้อสอบที่ใช้ในการสอบครั้งที่ 1 มีจำนวนมากทำให้คะแนนการสอบมีการกระจายสูง ดังคำกล่าวของอึเบล (Ebel, 1965 : 57-59) ที่กล่าวว่าข้อสอบใดมีนิสัยของคะแนนมากก็จะทำให้ได้ค่าความเชื่อมั่นสูง แต่ถ้านิสัยของคะแนนน้อยก็จะทำให้ได้ค่าความเชื่อมั่นต่ำ แต่ค่าความเชื่อมั่นจากการทดสอบครั้งที่ 3 ก็ยังมีค่าที่เชื่อถือได้ เมื่อเปรียบเทียบกับแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 สร้างโดยไสว ช่อมงคลอุดม (2528 : 79) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .609 ถึง .890

แบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรคมีองค์แปดด้านศีลสร้างโดยพรหม อุนศรีเพ็ง (2529 : 102) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .694 ถึง .893 แบบทดสอบวัดเหตุจศีล สร้างโดย ประองชน พูลสวัสดิ์ (2531 : 136) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .812 ถึง .949 แบบทดสอบมาตรฐานต่างประเทศ Edward's Personal Preference Schedule มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .60 ถึง .87 (Edwards. 1957) และแบบทดสอบ California Test of Personality ซึ่งสร้างโดย Thorpe มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .59 ถึง .83 (สันติ สุขทรัพย์. 2528 : 116 ; อ้างอิงมาจาก Thorpe. 1953) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบวัดคุณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ

3.1 ความเที่ยงตรงตามสภาพ หาได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากการประเมินโดยครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนกับคะแนนจากการสอบด้วยแบบทดสอบวัดคุณธรรมในแต่ละด้านและรวมทั้งโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - moment correlation coefficient) ผลปรากฏว่า ด้านศรัทธามีค่าความเที่ยงตรง .6678 ด้านศีลมีค่า .6287 ด้านพาหุสัจจะมีค่า .5751 ด้านวิริยารัมภะมีค่า .7343 ด้านปัญญามีค่า .5289 และรวมทั้งฉบับมีค่า .7751 ซึ่งทุกด้านและรวมทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือแบบทดสอบวัดคุณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถวัดนักเรียนได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ครอนบาค (Cronbach. 1960 : 103-104) ที่ว่าแบบทดสอบที่สามารถแสดงถึงสภาพความเป็นจริงของผู้เข้าสอบได้สอดคล้องกับการจัดอันดับโดยการสังเกตของผู้เชี่ยวชาญแล้ว แบบทดสอบนั้นย่อมมีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพสูง เนื่องจากข้อมูลทั้งสองได้จากการจัดกระทำในเวลาเดียวกันและเมื่อเปรียบเทียบกับค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นที่มีผู้สร้างไว้พบว่ามีความใกล้เคียงกับแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านความเมตตาการุณา สร้างโดยสนวน ลีโทชวลิต (2528 : 115) ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพตั้งแต่ .487 ถึง .709 แบบทดสอบ Heston Personality Adjustment Inventory สร้างโดย เฮสตัน (Heston. 1949 : 27) ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพตั้งแต่ .26 ถึง .59 จะเห็นได้ว่าแบบทดสอบวัดคุณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรงตามสภาพใกล้เคียงกับแบบทดสอบของบุคคลดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นนี้มีความเที่ยงตรงตามสภาพที่ใช้ได้

3.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบโดยใช้เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) ซึ่งได้จากการ

ประเพณีของครูประจำชั้นและเพื่อนนักเรียนในชั้นแล้วนำคะแนนที่ได้มาจัดกลุ่มผู้ที่มีเวลาวัชกรณธรรม แล้วนำคะแนนที่ได้มาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ *t*-test ปรากฏว่าด้านศรัทธาได้ค่า *t* เท่ากับ 3.790 ด้านศีลเท่ากับ 6.200 ด้านพาสัจจะเท่ากับ 6.078 ด้านวิริยารัมภะเท่ากับ 6.484 ด้านปัญญาเท่ากับ 4.685 และรวมทั้งฉบับเท่ากับ 7.291 ทุกด้านและรวมทั้งฉบับมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเทียบกับค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมด้านอื่นที่มีผู้สร้างไว้พบว่า มีค่าใกล้เคียงกับแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตากรรมา สร้างโดย สนวน ลีโทชวลิต (2528 : 115) ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตั้งแต่ 5.80 ถึง 7.34 แบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านปัญญา สร้างโดย วุฒิรินทร์ เพิ่มกว่าเก่า (2530 : 101) มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตั้งแต่ 4.679 ถึง 8.116 ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบในแต่ละด้านมีค่าตั้งแต่ .294 ถึง .635 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่าเป็นไปตามที่ผู้วิจัยต้องการในการสร้างแบบทดสอบครั้งนี้คือให้แบบทดสอบแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันนั้นคือด้านศรัทธา ศีล พาสัจจะ วิริยารัมภะ และปัญญา เมื่อรวมกันก็จะเกิดเป็นเวลาวัชกรณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีล สร้างโดย พรณี อ่อนศรีเพ็ญ (2529 : 84) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตั้งแต่ .381 ถึง .889 จากการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบทั้งห้าด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อสอบที่สร้างขึ้นในแต่ละด้านมีสถานการณ์ร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ยังสอดคล้องกับค่ากล่าวของ กอร์ดอน (ชมภู นิ่งธรรม. 2526 : 81 ; อ้างอิงมาจาก Gordon. 1978 : 19) ที่ว่าค่าของคะแนนแต่ละคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงก็สามารถวัดด้วยคลิสิกภาพในด้านที่ต่างกันจริงเพราะตัวแปรเหล่านั้นเป็นผลมาจากองค์ประกอบเดียวกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของเฮลตันจากแบบทดสอบมาตรฐานชื่อ Heston Personality Adjustment Inventory ที่ว่าข้อคำถามในแต่ละข้อจะวัดคุณลักษณะกันคนละด้านเพราะเป็นข้อสอบที่วัดคุณลักษณะพื้นฐานต่างกันออกไปในแต่ละด้านอย่างเชื่อมั่นได้ แม้จะพบว่าคุณลักษณะพื้นฐานบางด้านมีความสัมพันธ์กันก็ตาม แต่มิได้หมายความว่าข้อคำถามบางข้อจะวัดคุณลักษณะพื้นฐานได้มากกว่าหนึ่งด้าน (Heston. 1949) แสดงว่าแบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถวัดเวลาวัชกรณธรรมแต่ละด้านได้อย่างเชื่อมั่นได้ และนักเรียนที่มีเวลาวัชกรณธรรมด้านหนึ่งมากก็จะมีด้านอื่นมากด้วย หรือนักเรียนที่มีเวลาวัชกรณธรรมด้านหนึ่งน้อยก็จะมีเวลาวัชกรณ

ธรรมด้าอื่น ๆ น้อยไปด้วยส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบแต่ละด้านกับรวมทั้งฉบับ มีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงนั้น แสดงว่าแบบทดสอบแต่ละด้านวัดองค์ประกอบใหญ่ร่วมกัน คือ เวลาวิชกรณธรรม

5. เกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalized T - Score) เพื่อให้เปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละด้านกับรวมทุกด้านให้เป็นหน่วยเดียวกัน เนื่องจาก การกระจายของคะแนนไม่ครอบคลุมทุกข้อ ในการสร้างเกณฑ์ปกติจึงต้องขยายขอบเขตของ คะแนนดิบในบางช่วงคะแนน

การประเมินผล ถ้าต้องการทราบระดับของจริยธรรมแต่ละด้านของนักเรียนเป็น รายบุคคลว่าสูงต่ำเพียงใดให้พิจารณาเกณฑ์ดังนี้ (ชวาล พรรัตน์กุล. 2520 : 53)

ตั้งแต่ T65 และสูงกว่า แปลว่ามีเวลาวิชกรณธรรมด้านนั้นสูงมาก

ตั้งแต่ T55-T65 แปลว่ามีเวลาวิชกรณธรรมด้านนั้นสูง

ตั้งแต่ T45-T55 แปลว่ามีเวลาวิชกรณธรรมด้านนั้นปานกลาง

ตรงค่า T50 แปลว่ามีเวลาวิชกรณธรรมด้านนั้นปานกลางของกลุ่มพอดี

ตั้งแต่ T35-T45 แปลว่ามีเวลาวิชกรณธรรมด้านนั้นต่ำ

ตั้งแต่ T35 และต่ำกว่า แปลว่ามีเวลาวิชกรณธรรมด้านนั้นต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35, T45, T55 และ T65

ให้เลื่อนขึ้นไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ดังนั้น ถ้ามีผู้สอบแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม ได้คะแนนดิบรวมทั้งฉบับ 140 คะแนน เพศชายจะตรงกับคะแนนที่ปกติ T56 จัดว่ามีเวลาวิชกรณธรรมสูง เพศหญิง ตรงกับคะแนนที่ปกติ T52 จัดว่ามีเวลาวิชกรณธรรมปานกลาง ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและแนวคิดที่จะเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ในการสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรมนี้ผู้วิจัยได้สร้าง เพื่อให้สอดคล้อง กับหลักสูตรจริยศึกษาของชั้นประถมศึกษา ฉะนั้นจึงควรจะได้ นำแบบทดสอบฉบับนี้ไปใช้วัดจริยธรรม ของนักเรียน เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอนในการพัฒนาและปลูกฝังจริยธรรม เพื่อให้สอดคล้อง กับโครงสร้างของหลักสูตรและสภาพของสังคมไทย

2. จากการวิจัยครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัด

สุรินทร์เท่านั้น ดังนั้นในการนำแบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรมไปใช้กับนักเรียนกลุ่มประชากรอื่น ควรจะสร้างเกณฑ์ปกติใหม่ในการแปลผลคะแนนจากการสอบวัดและจะต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่ใช้ให้ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรนั้นด้วย

3. ควรจะสร้างหรือพัฒนาแบบวัดเวสารัชชกรณธรรมในรูปแบบอื่นเช่น แบบสอบถามแบบรายงานตนเองใช้ประกอบกับแบบทดสอบเพื่อที่จะช่วยให้สามารถวินิจฉัยเคราะห์นักเรียนได้ถูกต้องเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียน จะเป็นประโยชน์ในด้านการแนะแนว การบริหารการศึกษาและการวิจัย

4. แบบทดสอบวัดเวสารัชชกรณธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เป็นแบบสถานการณ์ค่อนข้างยาวจึงทำให้นักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นควรจะสร้างสถานการณ์ในลักษณะอื่นๆ เช่น ชนิดข้อความ ชนิดสถานการณ์รูปภาพ เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการเลือกใช้ให้เหมาะสมมากขึ้น

מדחמתרונ

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2529.
- เกษม บุญศรี. พุทธมงคล. กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา. 2507.
- การศาสนา, กรม. คู่มือการศึกษาจริยศึกษาระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา. 2525.
- เจริญ จันทลักษณ์. สถิติวิเคราะห์ และวางแผนงานวิจัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
2523.
- ชาญวิทย์ สุวรรณโร. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมจริยธรรมองค์แปด ด้านสมาธิสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ชัยวัฒน์ อัดพันธ์. จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : สหบุรุษการพิมพ์, 2525.
- เชิดศักดิ์ ไชวสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2525.
- ชำนาญ นิคารัตน์. หนังสือสังคมศึกษา รายวิชา ส 041 พุทธศาสตร์ในประเทศไทยตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ชำเลือง วุฒิจันทร์. หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
กรมการศาสนา, 2524.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. ครุภัณฑ์ปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- _____ . พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และ ใญ่ญา ประจันปัจฉนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงพิมพ์
กรมศาสนา, 2520.
- ทวี ท่อแก้ว และ อบรม สนิทบาล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2517.
- บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ. สถิติประยุกต์ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีติการพิมพ์, 2523.

- ปรองชน พูลสวัสดิ์. การสร้างแบบทดสอบวัดแนวคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.
 ปรินญาณินธ์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2513.
 อัดสำเนา.
- ปรีชา ช่างขวัญอิน. ปรัชญากรีก(แปล). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- แผนกวิชาการ คณะกรรมการนิสิต มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. พระพุทธเจ้าสอนอะไร.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสงฆ์ แห่งคณะสงฆ์ไทย, 2521.
- พระประสิทธิ์ สุตคุณ. หลักธรรมสำหรับชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.
- พระราชาวมณี. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์
 ราชวิทยาลัย, 2527.
- พระวรศักดิ์ วรสมโม. ศรัทธาศิลปกรรม. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์, 2521.
- พระศรีสุทธิโสมลี. พุทธธรรม. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2514.
- พรรณี อุ่นศรีเพ็ง. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรค มุ่งค้ำแปด ด้านศีล สำหรับ
 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินธ์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- พิฑูรย์ มลิวัลย์. พระพุทธศาสนาสำหรับประชาชน ตอน2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา
 กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.
- พุทธทาสภิกขุ. วิธีระงับทุกข์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คิ้วพร, 2505.
- มลิวัลย์ บำรุงเกษ. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท
 ของรัชกาลที่ 5 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญาณินธ์ กค.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
 2525.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 ทวีกิจการพิมพ์, 2524.
- วศิณ อินทสระ. ธรรมและชีวิต. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2525.
- วุฒิรินทร์ เพิ่มกว่าเก่า. การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมอริยมรรค มุ่งค้ำแปด ด้านปัญญา
 (สัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินธ์
 กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ. เอกสารส่งเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย จริยศึกษา. ม.ป.ป.
- สงบ ลักษณะ. "การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย." การวัดผลการศึกษา. 29-57,
กันยายน 2524 - ธันวาคม 2524.
- สนวน ลิโทชวลิต. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตาครูระดับนักศึกษา
พยาบาล. ปรินธิญาพิมพ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สวัสดิ์ นิธิจันทร์. คติธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ม.ป.ป.
- สัมพันธ์ ทองสมัคร. "แนวทางการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชน." วารสารการศึกษา
นอกโรงเรียน. 21(118) : 28-35 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.
- ลาโรช บัวศรี. "จริยธรรมในสังคมไทย." รายงานลัมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน.,
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2522.
จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- สุชีพ บุญญาภาพ. พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัยใน
พระบรมราชูปถัมภ์, 2524.
- สุมน อมรวิวัฒน์. "การสร้างศีลธรรมในสถานศึกษา." ครูศาสตร์. 11(4) : 43 - 54
เมษายน - มิถุนายน 2526.
- สุวดี สุวรรณวัฒน์, ผลดี พฤกษ์วัน, นิษฐ์สิริ โค้วตระกูล และเต็มศักดิ์ คทวนิช.
สังคมศึกษา 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม่จ๋ากัด, 2531.
- สมเด็จพระธีรญาณมุนี ปุณณกมหาเถร. พระธรรมเทศนาและนิพนธ์เรื่องต่างๆ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2516.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. โครงการการศึกษา พุทธศักราช 2504-2509.
กรุงเทพฯ : สภาการศึกษาแห่งชาติ, 2505.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษาจำกัด, ม.ป.ป.

- Edwerd, Allen L. Technique of Attitude Scale Construction.
New York : Appleton - Century - Crofts, Inc., 1957.
- Freud, Sigmund. An Outline of Psychoanalysis. New York : W.W.
Norton, Co., 1944.
- Garrett, Henry E. Statistic in Psychological and Education.
New York : David Mckay Company, Inc., 1967.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : Mc Graw Hill
Book Company, 1977.
- Gordon, Jesse E. Personality and Behaviors. New York : The Mc Millan
Company, 1963.
- Heston, Joseph C. Heston Personality Adjustment Inventory. Test
Booklet and Manual. New York ; World Book Company, 1949.
- Kohlberg, Lawrence N. Hann and J. Langer. "Family Patterns of Moral
Reading" Child Development. 47 : 1204 - 1205 ; December 1976.
- Likona, Thomas. Moral Development and Behavior. New York : Holt
Rinenart and Winston, 1976.
- Mc Guire, William J. "The Nature of Attitudes and Attitudes Change,"
The Handbook of Social Psychology 2nd. ed. Edited by Gerdner
Lindzey. Mass a Chuseth Addison - Wesley, 1969.
- Peck, R. H. and R. T. Havinghurst. The Psychology of Character
Development. New Yofk : John Wiley, 1960.
- Piagat, Jean. The Moral Judgment of Child. Illinois, The Free
Gress, 1960.
- Sear, R. R., E. E. Maccoby and H. Levin. Pattern of Child Reading.
New York ; Aterson and Company, 1975.
- Skiner, B. F. Beyond Freedom and Dignity. New York ; Alfred a
Knopt, 1971.
- Titus, Harold Happer. Ethics for Today. American Book Company,
1963.

ကဏ္ဍ

ภาคผนวก ก.
คู่มือดำเนินการสอบ
แบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรม

คู่มือดำเนินการสอบแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความหมายของเวลาวิชชกรณธรรม

เวลาวิชชกรณธรรม หมายถึง ธรรมที่ทำให้เกิดความกล้าหาญ ผู้มีคุณธรรมนี้จะเป็นคนกล้าหาญในสังคมในการทำความดีเพราะเชื่อความบริสุทธิ์ใจของตนมั่นใจในคุณงามความดี มีสติปัญญาไตร่ตรองรู้ดีชั่ว ทำให้เกิดความภูมิใจไม่หวาดหวั่น แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ

1. ศรัทธา หมายถึง ความมั่นใจอันเกิดจากความเชื่ออย่างแน่วแน่ เชื่อในสิ่งที่ดีควรเชื่อ เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว จนกล้าทำความดี

2. ศีล หมายถึง ข้อปฏิบัติเพื่อควบคุมตนเองให้อยู่ในความถูกต้องทางกาย วาจา เป็นการรักษากายวาจาให้เรียบร้อย

3. นาฬัจจะ หมายถึง ความเป็นผู้ศึกษามาก มีความรู้มาก ความรู้ทำให้เกิดความกล้า มีความมั่นใจและอยู่ในที่ใดสังคมใดก็ไม่ประมาท ไม่สะทกสะท้านเพราะมั่นใจในการศึกษาของตน

4. วิริยารัมภะ หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่และอดทน

5. ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ในการรักษาตนและคนอื่นให้มีความสุข รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ รู้จักสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นการควบคุมความคิด เห็นให้ถูกต้อง ไม่นำชีวิตไปสู่ทางแห่งความเห็นผิด อันเป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตอยู่ในชีวิตปัจจุบัน

ความมุ่งหมาย

แบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้วัดเวลาวิชชกรณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่านักเรียนมีเวลาวิชชกรณธรรมแต่ละด้านอยู่ในระดับใดและมีเวลาวิชชกรณธรรมด้านใดมากที่สุด อันเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครองและครูในอันที่จะเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการจัดประสบการณ์และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยต่อไป

โครงสร้างแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม เป็นแบบทดสอบในรูปแบบการสัมภาษณ์ให้ผู้ตอบตอบคำถามตามความรู้สึก ความคิดเห็นหรือการกระทำบางอย่างของนักเรียน โดยสมมติตัวเองอยู่ในสถานการณ์นั้น ให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจาก 3 ตัวเลือก แบบทดสอบ

เวลาวิชชกรณธรรมแต่ละสถานการณจะมีข้อคำถาม 2-5 ข้อ รวมทั้งฉบับมี 80 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 16 ข้อ ใช้เวลาสอบ 75 นาที ซึ่งแยกเป็น 5 ด้านย่อย ดังนี้ ด้านศรัทธา ด้านศีล ด้านนาฬัจจะ ด้านวิริยารัมภะ และด้านปัญญา

ตัวอย่าง

สาโรจน์ ผจญ และเฮ็นจิตร เป็นเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นที่รักใคร่กันมากเมื่อครูให้ทำงานครั้งใดทั้งสามมักปรึกษาหารือกันเสมอ สาโรจน์เป็นคนทำงานว่องไว แต่ไม่ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรอเพื่อนไปค้นหาแล้วตนเองนำมาเรียบเรียงใหม่ แต่สำหรับผจญนั้นทำงานช้าเพราะใช้เวลาส่วนมากไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนเฮ็นจิตรก็ทราบการทำงานของเพื่อนๆ ดีแต่ก็นิ่งเฉย

(0) ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยจะมีความรู้สึกต่อสาโรจน์ ผจญอย่างไร

- ก. เห็นด้วยกับสาโรจน์เพราะจะได้ส่งงานทันเวลา
- ข. เห็นด้วยกับผจญเพราะจะได้เพื่อนให้เพื่อนลอก
- ค. เห็นด้วยกับผจญเพราะค้นคว้าด้วยความสามารถของตนเอง

การพัฒนาแบบทดสอบ

ในการสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรม ได้ดำเนินการสร้างโดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2533 จำนวน 1,246 คน โดยดำเนินการทดสอบและปรับปรุงติดต่อกัน 3 ครั้ง คือ

การทดสอบครั้งที่ 1 ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน ข้อสอบจำนวน 112 ข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 1.75 ซึ่งถือว่าใช้ได้จึงคัดเลือกข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกสูงไว้จำนวน 80 ข้อ โดยแบ่งเป็นเวลาวิชชกรณธรรมด้านละ 16 ข้อ เพื่อรวบรวมเป็นข้อสอบสำหรับใช้ในการทดสอบครั้งที่ 2 ต่อไป

การทดสอบครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน พบว่าข้อสอบทุกข้อมีค่า t สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 2.09 ถึง 10.69 จึงคัดเลือกข้อสอบไว้ทุกข้อเพื่อนำไปทดสอบครั้งที่ 3 ต่อไป

การทดสอบครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 671 คน พบว่าข้อสอบทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือมีค่าตั้งแต่ 3.94 ถึง 14.17 ได้ค่าสถิติพื้นฐานและคุณภาพของแบบทดสอบดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

แบบทดสอบ	จำนวนข้อ	\bar{X}	S	CV(%)	r_{cc}
ด้านศรัทธา	16	25.072	4.707	18.774	.6489**
ด้านศีล	16	26.677	5.370	20.129	.7581**
ด้านมหาสุจจะ	16	25.079	5.259	20.969	.7238**
ด้านวิริยารัมภะ	16	24.925	6.896	27.667	.8181**
ด้านปัญญา	16	25.401	7.037	27.703	.8388**
รวมทั้งฉบับ	80	127.154	20.483	16.108	.9070**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ในการดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรม ได้หาความเที่ยงตรง 2 แบบ คือ

2.1 ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ทาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบกับคะแนนที่ได้จากการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนโดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงสภาพดังตาราง

แบบทดสอบ	N	คะแนนจากการสอบ(x)		คะแนนจากการประเมิน(y)		r_{xy}
		\bar{X}	S	\bar{Y}	S	
ด้านศรัทธา	54	25.74	3.99	6.09	1.61	.6678**
ด้านศีล	54	26.98	5.35	10.76	2.38	.6287**
ด้านมหาสุจจะ	54	25.80	4.37	5.76	1.60	.5751**
ด้านวิริยารัมภะ	54	26.09	5.01	5.30	1.60	.7343**
ด้านปัญญา	54	27.72	3.64	6.94	1.56	.5289**
รวมทั้งฉบับ	54	133.35	19.28	34.83	7.70	.7751**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) หาโดยวิธี
เทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว (Known Group Technique) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
โดยใช้ t-test พบว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างดังตาราง

แบบทดสอบ	กลุ่มที่รู้จัก	N	\bar{X}	S^2	t
ด้านศรัทธา	มาก	30	27.00	5.31	3.790**
	น้อย	30	23.20	24.86	
ด้านศีล	มาก	30	29.97	4.10	6.200**
	น้อย	30	23.23	31.29	
ด้านพหุสัจจะ	มาก	30	28.63	3.41	6.078**
	น้อย	30	22.79	22.65	
ด้านวิริยารัมภะ	มาก	30	29.07	3.72	6.484**
	น้อย	30	22.10	30.92	
ด้านปัญญา	มาก	30	28.93	4.41	4.685**
	น้อย	30	25.03	16.38	
รวมทั้งฉบับ	มาก	30	143.67	63.13	7.291**
	น้อย	30	115.20	394.17	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบวัดเวลารัชกรณธรรมแต่ละด้าน
กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 525 คน พบว่า มีค่าดังตาราง

แบบทดสอบ	ศรัทธา	ศีล	พหุสัจจะ	วิริยารัมภะ	ปัญญา	รวมฉบับ
ด้านศรัทธา	1.00	0.573**	0.576**	0.351**	0.294**	0.733**
ด้านศีล		1.00	0.535**	0.635**	0.426**	0.870**
ด้านพหุสัจจะ			1.00	0.489**	0.556**	0.818**
ด้านวิริยารัมภะ				1.00	0.478**	0.799**
ด้านปัญญา					1.00	0.750**
รวมฉบับ						1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการสอบ

เพื่อให้การดำเนินการสอบวัดเวลารัชกรณธรรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงควรดำเนินการสอบเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 กำหนดวัน เวลา สถานที่สอบล่วงหน้าโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้สอบเป็นสำคัญ

1.2 เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบ แบบทดสอบและกระดาษคำตอบให้มีจำนวน

เพียงพอกับผู้สอบ

1.3 ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาคำชี้แจง วิธีดำเนินการสอบและลักษณะของแบบทดสอบล่วงหน้าเพื่อให้ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้สอบได้ถูกต้อง

2. วิธีดำเนินการสอบ ควรปฏิบัติดังนี้

2.1 พุดินมน้ำใจของผู้สอบให้อาจทำข้อสอบด้วยความเต็มใจและตอบให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของตนเอง

2.2 ผู้ดำเนินการสอบอ่านคำชี้แจงการทำแบบทดสอบให้ผู้สอบฟัง พร้อมทั้งอธิบายวิธีทำให้ชัดเจนจนผู้สอบไม่มีความสงสัยจึงลงมือทำ

2.3 การเตือนเวลาให้เตือน 2 ครั้งเท่านั้น คือเตือนเมื่อหมดเวลาครั้งหนึ่ง และอีก 2-3 นาทีจะหมดเวลา อีกครั้งหนึ่ง

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบแล้ว ก่อนที่ผู้สอบจะออกจากห้อง ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยที่ผู้สอบตั้งใจทำข้อสอบอย่างดี เพื่อให้ผู้สอบเกิดความภาคภูมิใจ

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนของแบบทดสอบ ผู้ตรวจต้องยึดหลักการให้คะแนนดังนี้
 ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีเวลาวิचारกรรมธรรมดานั้นสูง
 ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีเวลาวิचारกรรมธรรมดานั้นปานกลาง
 ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงถึงการมีเวลาวิचारกรรมธรรมดานั้นต่ำ
 สำหรับข้อที่ใช้วัดเวลาวิचारกรรมในแต่ละคำถามดังนี้

ด้านศรัทธาได้แก่ ข้อ 1, 12, 15, 20, 24, 28, 35, 38, 46, 49, 54, 58, 65, 68, 72, 79

ด้านศีลได้แก่ ข้อ 2, 16, 21, 25, 29, 36, 39, 43, 47, 50, 55, 59, 61, 69, 73, 76

ด้านพหุสัจจะได้แก่ ข้อ 4, 9, 13, 17, 22, 26, 30, 33, 40, 51, 62, 66, 70, 74, 77, 80

ด้านวิชิารัมภะได้แก่ ข้อ 5, 7, 10, 14, 18, 31, 34, 41, 44, 52, 56, 60, 63, 67, 71, 78

ด้านปัญญาได้แก่ ข้อ 3, 6, 8, 11, 19, 23, 27, 32, 37, 42, 45, 48, 53, 57, 64, 75

สำหรับคะแนนของตัวเลือกแต่ละข้อ มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง

ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ก	ข	ค		ก	ข	ค
1	2	1	0	4	0	1	2
2	1	2	0	5	1	0	2
3	0	1	2	6	0	1	2

ตาราง (ต่อ)

ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ก	ข	ค		ก	ข	ค
7	0	2	1	33	2	1	0
8	1	0	2	34	0	1	2
9	0	2	1	35	0	2	1
10	2	1	0	36	0	1	2
11	2	0	1	37	0	2	1
12	0	1	2	38	0	2	1
13	0	2	1	39	0	1	2
14	2	0	1	40	0	1	2
15	0	1	2	41	1	0	2
16	1	0	2	42	1	0	2
17	0	2	1	43	0	1	2
18	2	1	0	44	0	2	1
19	0	1	2	45	0	1	2
20	1	0	2	46	0	1	2
21	0	1	2	47	1	0	2
22	2	0	1	48	0	1	2
23	2	0	1	49	0	2	1
24	1	0	2	50	1	2	0
25	0	2	1	51	2	1	0
26	0	1	2	52	1	2	0
27	0	1	2	53	0	1	2
28	1	2	0	54	2	1	0
29	0	1	2	55	0	1	2
30	0	2	1	56	0	1	2
31	1	0	2	57	2	1	0
32	0	1	2	58	1	0	2

ตาราง (ต่อ)

ข้อคำถาม	คำตอบ			ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ก	ข	ค		ก	ข	ค
59	0	1	2	70	1	0	2
60	2	1	0	71	0	2	1
61	0	2	1	72	0	2	1
62	1	0	2	73	0	2	1
63	0	1	2	74	1	0	2
64	1	2	0	75	1	2	0
65	2	1	0	76	1	2	0
66	1	0	2	77	0	1	2
67	2	0	1	78	0	1	2
68	0	2	1	79	0	2	1
69	2	1	0	80	1	0	2

เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ

คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนี้ เป็นเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local Norms) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 671 คน เป็นชาย 366 คน เป็นหญิง 305 คน คะแนนเกณฑ์ปกตินี้เป็นคะแนนมาตรฐานในรูปคะแนนที่ปกติ (Normalized T-Score) ซึ่งสร้างเป็นด้านๆ และทั้งฉบับ โดยแยกเป็นเพศชาย เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ ดังแสดงในตาราง

ตาราง เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิชชกรณธรรมสำหรับนักเรียนชาย

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
32	65	57	64	57	57	31	63	56	62	55	55

ตาราง (ต่อ)

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅		X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
30	61	54	60	54	54	14	29	32	30	36	34
29	59	53	58	53	53	13	27	30	28	35	33
28	57	51	57	52	52	12	25	29	26	33	32
27	55	50	55	51	50	11	23	27	24	32	31
26	53	49	53	50	49	10	21	26	22	31	30
25	51	47	51	48	48	9	19	24	20	30	28
24	49	46	49	47	47	8	17	23	18	29	27
23	47	44	47	46	45	7	15	22	16	28	26
22	45	43	45	45	44	6	13	20	14	26	25
21	43	41	43	44	43	5	11	19	12	25	24
20	41	40	41	43	42	4	10	18	11	24	22
19	39	38	39	41	41	3		16	9	23	21
18	37	37	37	40	39	2		15	2	22	20
17	35	36	35	39	38	1			5	21	19
16	33	34	33	38	37	0			3	20	17
15	31	33	31	37	36						
						\bar{X}	24.172	25.574	24.161	24.008	24.642
						S	4.779	5.727	5.501	6.907	6.957
						N	366	366	366	366	366

ตาราง เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม สำหรับนักเรียนหญิง

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
32	56	53	60	48	58	15	30	25	35	35	24
31	55	52	58	47	56	14	28	23	23	35	22
30	53	50	56	46	54	13	27	21	21	34	20
29	52	48	54	46	52	12	26	20	19	33	18
28	50	47	52	45	50	11	24	18	17	32	16
27	49	45	50	44	48	10	22	16	15	32	14
26	47	43	48	43	46	9	21	15	13	31	12
25	45	42	46	43	44	8	19	13	11	30	10
24	44	40	44	42	42	7	18	11	9	30	8
23	42	38	42	41	40	6	16	10	7	29	6
22	41	37	40	41	38	5		8	5	28	4
21	39	35	38	40	36	4		6	4	27	4
20	38	33	36	39	34	3		5	3	27	3
19	36	32	34	38	32	2		3	2	26	2
18	35	30	32	38	30	1		1	1	25	1
17	33	28	30	37	28	0			0	24	0
16	32	27	28	36	26						
						\bar{X}	26.151	28.000	26.180	26.026	26.311
						S	4.389	4.576	4.731	6.731	7.036
						N	305	305	305	305	305

ตาราง เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวสารัชกรธรรม รวมทั้งสองเพศ

คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ					คะแนน ดิบ	คะแนนที่ปกติ				
	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
32	56	54	61	54	50	15	33	32	31	35	37
31	54	53	59	53	49	14	32	31	30	34	36
30	53	52	57	52	49	13	31	30	28	33	36
29	52	50	55	50	48	12	29	28	26	32	35
28	50	49	53	49	47	11	28	27	25	31	34
27	49	48	52	48	46	10	27	26	23	30	33
26	48	46	50	47	46	9	25	24	21	29	32
25	46	45	48	46	45	8	24	23	19	28	32
24	45	44	47	45	44	7	23	22	18	27	31
23	44	43	45	44	43	6	21	20	16	26	30
22	42	41	43	43	43	5	20	19	14	25	29
21	41	40	42	42	42	4	19	18	13	23	29
20	40	38	40	41	41	3		17	11	22	28
19	38	37	38	40	40	2		15	10	21	27
18	37	36	37	38	39	1		14	8	20	26
17	36	35	35	37	39	0			6	19	25
16	34	33	33	36	38						
						\bar{X}	25.072	26.677	25.079	24.925	25.401
						S	4.707	5.370	5.259	6.896	7.037
						N	671	671	671	671	671

ตาราง เกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดเวลาวิชาชีพกรรมรวมทั้งฉบับแยกเป็น เพศชาย
เพศหญิง และรวมทั้งสองเพศ

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ			คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม
160	64	59	62	137	55	50	53
159	64	59	62	136	55	50	53
158	63	59	61	135	54	49	52
157	63	58	61	134	54	49	52
156	63	58	60	133	53	49	51
155	63	58	60	132	53	48	51
154	62	57	60	131	53	48	51
153	62	57	59	130	52	47	50
152	61	56	59	129	52	47	50
151	61	56	58	128	51	47	49
150	61	56	58	127	51	46	49
149	60	55	58	126	51	46	49
148	60	55	57	125	50	45	48
147	59	54	57	124	50	45	48
146	59	54	56	123	49	45	47
145	58	54	56	122	49	44	47
144	58	53	56	121	49	44	47
143	57	53	55	120	48	43	46
142	57	52	55	119	48	43	46
141	57	52	55	118	47	42	45
140	56	52	52	117	47	42	45
139	56	51	51	116	47	42	45
138	55	51	51	115	46	41	44

ตาราง (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ			คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม
114	46	41	44	88	36	30	33
113	45	40	43	87	35	30	33
112	45	40	43	86	35	29	32
111	45	40	43	85	34	29	32
110	44	39	42	84	34	29	31
109	44	39	42	83	34	28	31
108	43	39	41	82	33	28	31
107	43	38	41	81	33	27	30
106	43	38	41	80	32	27	30
105	42	37	40	79	32	27	29
104	42	37	40	78	32		29
103	41	36	39	77	31		28
102	41	36	39	76	31		28
101	41	36	39	75	30		27
100	40	35	38	74	30		27
99	40	35	38	73	30		27
98	39	34	37	72	29		26
97	39	34	37	71	29		26
96	39	34	37	70	28		26
95	38	33	36	69	28		26
94	38	33	36	68	28		25
93	38	32	35	67	27		25
92	37	32	35	66	27		25
91	37	32	35	65	26		24
90	36	31	34	64	26		24
89	36	31	34	63	26		23

ตาราง (ต่อ)

คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ			คะแนนดิบ	คะแนนที่ปกติ		
	ชาย	หญิง	รวม		ชาย	หญิง	รวม
62	25		23	56	23		21
61	25		23	55	22		20
60	24		22	54	22		20
59	24		22	53	22		19
58	23		21	52	21		19
57	23		21				
				\bar{X}	122.557	132.669	127.154
				S	21.352	17.927	20.483
				N	366	305	671

เกณฑ์การตัดสิน

เนื่องจากการตีความหมายของคะแนนเป็นแบบอิงกลุ่ม การแปลความหมายของคะแนน จึงต้องอาศัยเกณฑ์ปกติซึ่งใช้คะแนนมาตรฐานในรูปของคะแนนที่ปกติ การแปลความหมายของ คะแนนการสอบ มีเกณฑ์ดังนี้

1. การคิดคะแนนผลการสอบในแต่ละด้าน การที่จะตีความหมายว่าผู้สอบมีเวลาวิชช ุภณธรรมด้านใด สูง-ต่ำ เพียงใตนั้น ให้ตัดสินตามเกณฑ์ดังนี้

ตั้งแต่	T65	และสูงกว่า	แปลว่า	มีเวลาวิชชุภณธรรมด้านนั้นสูงมาก	
ตั้งแต่	T55	-	T65	แปลว่า	มีเวลาวิชชุภณธรรมด้านนั้นสูง
ตั้งแต่	T45	-	T55	แปลว่า	มีเวลาวิชชุภณธรรมด้านนั้นปานกลาง
เฉพาะ	T50		แปลว่า	มีเวลาวิชชุภณธรรมด้านนั้นปานกลางของกลุ่ม	
ตั้งแต่	T35	-	T45	แปลว่า	มีเวลาวิชชุภณธรรมด้านนั้นต่ำ
ตั้งแต่	T35	และต่ำกว่า	แปลว่า	มีเวลาวิชชุภณธรรมด้านนั้นต่ำมาก	

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35, T45, T55 และ T65 แล้วให้ เลื่อนผู้สอบนั้นไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

2. การคิดคะแนนผลการสอบรวมทุกด้าน โดยรวมคะแนนดิบทุกด้าน แล้วไปเทียบ เป็นคะแนนที่ปกติจากตารางที่ให้ไว้ ส่วนเกณฑ์การตัดสินใช้เกณฑ์เดียวกับข้อ 1.

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบวัดเวลาวัชกรณธรรม

แบบทดสอบสำหรับงานวิจัย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้ใช้ในงานวิจัย เพื่อต้องการทราบการกระทำหรือความคิดของนักเรียนถ้าเกิดเหตุการณ์ขึ้นกับตัวนักเรียน คำตอบที่นักเรียนเลือกตอบในแต่ละข้อนั้นไม่มีถูกหรือผิดอย่างแท้จริงและไม่กระทบกระเทือนผลการเรียนของนักเรียนจึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผลการวิจัยจึงจะถูกต้อง
2. แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 23 สถานการณ์ 80 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ
3. การตอบคำถามแต่ละข้อขอให้ทำอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเมื่ออ่านสถานการณ์และข้อความคำถามแต่ละข้อจบแล้วให้เลือกตอบทันที
4. วิธีตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก, ข หรือ ค ซึ่งตรงกับตัวเลือกที่นักเรียนเลือกตอบในกระดาษคำตอบและห้ามนักเรียนขีดเขียนหรือทำเครื่องหมายใดๆ ลงในแบบทดสอบ

ตัวอย่างข้อสอบ

สาโรจน์ ผจญ และเฮ็นจิต เป็นเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นซึ่งรักใคร่กันมากเมื่อครูให้ทำงานครั้งใดทั้งสามมักปรึกษาหารือกันเสมอ สาโรจน์เป็นคนทำงานว่องไวแต่ไม่ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรอเพื่อนไปค้นหาแล้วตนเองนำมาเรียบเรียงใหม่ แต่สำหรับผจญนั้นทำงานช้าเพราะใช้เวลาส่วนมากไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนเฮ็นจิตก็ทราบการทำงานของเพื่อนๆ ดีแต่ก็นิ่งเฉย

- (0) ถ้านักเรียนอยู่ในกลุ่มนี้ด้วยจะมีความรู้สึกต่อ สาโรจน์ ผจญ อย่างไร
- ก. เห็นด้วยกับสาโรจน์เพราะจะได้ส่งงานทันเวลา
 - ข. เห็นด้วยกับผจญเพราะจะได้ส่งงานทันเวลา
 - ค. เห็นด้วยกับผจญเพราะค้นคว้าด้วยความสามารถของตนเอง

กระดาษคำตอบ

0. ก ข X

เมื่อนักเรียนมีความรู้สึกตรงกับข้อ ค

แต่ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบจากข้อ ค เป็นข้อ ข ให้ทำดังนี้

0. ก X *

สถานการณ์ที่ 1

โรงเรียนโพธิ์ทอง เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงมากโรงเรียนหนึ่งของจังหวัดโรงเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมความรู้ต่างๆ มากมายเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้และประสบการณ์จากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดไว้

ชุมนุมทางวิชาการเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนที่มีความสนใจเป็นพิเศษในวิชาใดเลือกสมัครเข้าเป็นสมาชิกในชุมนุมที่ตนสนใจ ชุมนุมคณิตศาสตร์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีนักเรียนให้ความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมอย่างมากและในแต่ละเดือนทางชุมนุมคณิตศาสตร์จะจัดกิจกรรมตอบปัญหาทางวิชาการเพื่อให้นักเรียนได้ทดสอบความสามารถของตนเอง ในวันหนึ่งชุมนุมคณิตศาสตร์ได้จัดให้มีการตอบปัญหาคำขึ้นในเวลาพักกลางวัน

1. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนโพธิ์ทองควรจัดกิจกรรมชุมนุมทางวิชาการต่อไปหรือไม่
 - ก. ควรจัดเพราะจะได้ทบทวนและเสริมความรู้
 - ข. ควรจัดเพราะจะได้รวมกลุ่มสนทนากับเพื่อน
 - ค. ไม่ควรจัดเพราะเวลาพักกลางวันจะได้พักผ่อน
2. ถ้านักเรียนมีเครื่องคิดเลขจะนำมาช่วยคำนวณหาคำตอบหรือไม่
 - ก. ไม่นำมาช่วยคำนวณเพราะกลัวเพื่อน ๆ จะว่า
 - ข. ไม่นำมาช่วยคำนวณเพราะต้องการใช้ความสามารถของตนเอง
 - ค. นำมาช่วยคำนวณเพราะจะได้คำตอบที่ถูกต้องรวดเร็ว
3. ถ้าเพื่อนที่รักมากของนักเรียนชวนไปทานขนมที่บ้านโดยไม่ต้องเข้าชุมนุมนักเรียนจะไปด้วยหรือไม่
 - ก. ไปเพราะจะได้ทานขนมกับเพื่อน
 - ข. ไปเพราะไม่ต้องการให้เพื่อนเสียใจ
 - ค. ไม่ไปเพราะต้องการหาความรู้จากการเข้าชุมนุม

สถานการณ์ที่ 2

วันที่ 12 สิงหาคม ถือว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งของชาวไทยคือเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่งทางราชการกำหนดว่าเป็นวันแม่แห่งชาติเป็นประจำทุกปีโรงเรียนจะจัดกิจกรรมในวันแม่ โดยมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับพระคุณของแม่ คัดเลือกแม่ตัวอย่างและมีการแสดงละครเกี่ยวกับพระคุณของแม่โดยเด็กนักเรียน

ในปีนี้โรงเรียนได้จัดงานวันแม่ให้พิเศษกว่าทุกปีที่ผ่านมา โดยให้นักเรียนทุกคนพามาในงานนี้ด้วย ได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความกตัญญูต่อกับแม่ ยุกาเป็นเด็กนักเรียนที่กำพร้าแม่ส่วนหนึ่งก็ไม่มีภรรยาใหม่ ยุกาได้อาศัยอยู่กับลุงและป้าทำให้มีความคิดถึงและอยากมีแม่มากจึงเกิดความคิดสับสนไม่ทราบจะตัดสินใจอย่างไรดีในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้

4. ครูให้นักเรียนเขียนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดงานวันแม่แห่งชาติส่ง ถ้านักเรียนเป็นพยาบาลเขียนอย่างไร

- ก. ไม่ต้องเขียนส่งเพราะปัจจุบันก็จัดดีแล้ว
 - ข. คิดว่าเพื่อนแต่ละคนเขียนอย่างไรก็ได้เขียนคล้ายเพื่อน
 - ค. คิดว่าจุดบทร่องของงานมีสิ่งใดบ้างแล้วเขียนตามความเป็นจริง
5. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้กล่าวสดุดีพระคุณแม่ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. อยากปฏิเสธแต่กลัวครูและเพื่อนๆ ผิดหวัง
 - ข. ขอให้ครูเปลี่ยนหน้าที่ให้คนอื่นทำแทน
 - ค. ยินดีรับและพยายามทำให้ดีที่สุด
6. ถ้านักเรียนเป็นพยาบาลตัดสินใจอย่างไรกับการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
- ก. ไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพราะตนเองไม่มีแม่
 - ข. เข้าร่วมกิจกรรมโดยให้เข้ามาแทนแม่จะได้ไม่อายเพื่อน
 - ค. เข้าร่วมกิจกรรมทั้งที่ไม่มีแม่แต่เพื่อระลึกถึงพระคุณแม่

สถานการณ์ที่ 3

บ้านป่าสน เป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลตัวอำเภอมาก การคมนาคมก็ไม่สะดวก มีรถโดยสารวิ่งประจำทางเพียงคันเดียวเท่านั้น แต่ในฤดูฝนถนนที่เชื่อมกับอำเภอจะกลายเป็นดินโคลนทันทีที่ไม่มีรถใดสามารถวิ่งได้ การติดต่อกับอำเภอในฤดูฝนจะทำได้ด้วยความลำบากทำให้หมู่บ้านขาดการพัฒนา ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพเกษตรกรรมฐานะค่อนข้างยากจน เมื่อว่างจากการทำเกษตรกรรมก็มักมีว่สมกันเล่นการพนันและดื่มสุรา

ครูโต้งเป็นครูใหม่ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้มาทำการสอนอยู่ที่โรงเรียนบ้านป่าสน ได้ทราบข้อมูลต่างๆ ของทางหมู่บ้านนี้เป็นอย่างดี มีอุดมการณ์ที่จะแก้ไขและพัฒนาหมู่บ้านป่าสน ซึ่งทำให้ขัดผลประโยชน์ของเจ้าแก้ง เจ้าของกิจการร้านค้าและเจ้ามือการพนัน แต่ครูโต้งก็มีความมั่นใจในอุดมการณ์ของตน เพราะได้กำลังใจจากจำปา ซึ่งเป็นลูกสาวของเจ้าแก้ง

7. อุดมการณ์ของครูโต้งถูกขัดขวาง ถ้านักเรียนเป็นครูโต้งจะทำอย่างไร

- ก. ขอย้ายไปอยู่ที่อื่นถ้าขืนอยู่ต่อไปอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต
- ข. พยายามต่อไปเพื่อให้ชาวบ้านเลิกเล่นการพนัน
- ค. ทำตัวให้เข้ากับชาวบ้านเพื่อความสงบสุขของชุมชน

8. นักเรียนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของหมู่บ้านครูโต้งมาชักชวนให้เลิกเล่นการพนันนักเรียนจะเลิกเล่นหรือไม่

- ก. ถ้าทุกคนในหมู่บ้านเลิกก็เลิกด้วย
- ข. ไม่เลิกเพราะเป็นการหารายได้พิเศษอย่างหนึ่ง
- ค. เลิกเล่นเพราะเป็นสิ่งไม่ดีและผิดกฎหมาย

สถานการณ์ที่ 4

เป็นประจำทุกปีจังหวัดจะมีการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนประจำปี โดยได้มอบหมายให้แต่ละอำเภอคัดเลือกตัวแทนนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขัน ในปีนี้จังหวัดมีโครงการจัดให้ยิ่งใหญ่กว่าทุกปีที่ผ่านมา เนื่องจากปีนี้จังหวัดได้รับเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนแห่งชาติ ฉะนั้นนักกีฬาคณะใดที่ชนะเลิศในกีฬานักเรียนประจำปีจะได้เป็นตัวแทนของจังหวัดเพื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของเขต เข้าร่วมการแข่งขันกีฬานักเรียนแห่งชาติและได้รับทุนการศึกษาอีกจำนวนหนึ่ง

อึ้งยศ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งที่มีความสามารถในการเล่นกรีฑาเมื่อมีการแข่งขันครั้งใดก็จะได้เหรียญทองเสมอจึงเป็นที่รักใคร่ของครู อึ้งยศยังเป็นบุตรคนเดียวของครอบครัวไม่เคยมีผู้ใดคิดว่ากล่าว เมื่ออึ้งยศได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของเขตต้องเข้าค่ายฝึกซ้อมอย่างหนักทำตัวอยู่ในระเบียบวินัย ซึ่งขัดกับธรรมชาติของเขา

9. นักเรียนเป็นนักกีฬาคณะหนึ่ง ถ้าครูฝึกสอนในสิ่งที่ฝึกนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำตามเพราะท่านเป็นครูฝึก
- ข. คัดค้านขออนุญาตชี้แจงในสิ่งที่ถูก
- ค. ปรึกษากับเพื่อนแล้วบอกครูฝึกภายหลัง

10. วันหนึ่งครูฝึกติดธุระจึงให้นักกีฬาทุกคนฝึกซ้อมกันเอง ถ้านักเรียนเป็นนักกีฬาจะฝึกซ้อมหรือไม่

- ก. ฝึกซ้อมตามปกติ
- ข. ปรึกษากับเพื่อนแล้วทำตามมติว่าจะซ้อมหรือไม่
- ค. ไม่ฝึกซ้อมถือโอกาสเป็นเวลานักผ่อน

11. ถ้านักเรียนเป็นอึ้งยศ นักเรียนจะเข้ารับการคัดเลือกเป็นนักกีฬาตัวแทนเขตหรือไม่

- ก. เข้ารับการคัดเลือกเพื่อจะได้นำชื่อเสียงมาสู่จังหวัด
- ข. ไม่เข้ารับการคัดเลือกเพราะกลัวลำบากในการฝึกซ้อม
- ค. เข้ารับการคัดเลือกเพราะเพื่อนทุกคนก็เข้ารับการคัดเลือกเช่นกัน

สถานการณ์ที่ 5

กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนบ้านผาเหลืองให้ความสนใจและสนับสนุนเพื่อพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ดังนั้นการศึกษาโรงเรียนได้จัดให้มีการสมัครรับเลือกตั้งประธานและกรรมการสภานักเรียนเพื่อบริหารงานภายในโรงเรียนมีการหาเสียงจำลองเหตุการณ์ต่างๆ ให้เหมือนกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทงก๊อ และอำพล เป็นเพื่อนนักเรียนร่วมชั้นเดียวกันทั้งสองได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานสภานักเรียนและหาเสียงแข่งขันกัน ทงก๊อซึ่งมีฐานะทางบ้านดีได้ซื้อขนมมาแจกเพื่อนนักเรียนเพื่อให้เลือกตน อำพลเห็นดังนั้นก็โกรธแอบฉีกป้ายหาเสียงของทงก๊อทิ้ง แต่เหตุการณ์ต่างๆ หาได้รอดพ้นจากสายตาของสิตาไม่ อำพลจึงขอร้องไม่ให้สิตาบอกเรื่องนี้แก่ใคร

12. นักเรียนคิดว่าจากสถานการณ์การกระทำของใครที่เหมาะสม
 - ก. อำพลเพราะเป็นการตัดคะแนนคู่แข่ง
 - ข. สิตาเพราะทำตามคำขอร้องของอำพล
 - ค. ทงก๊อเพราะหาเสียงโดยไม่ก้าวก่ายผู้ใด

13. ถ้านักเรียนเป็นทงก๊อทราบว่าอำพลทำลายป้ายหาเสียงของตนจะทำอย่างไร
 - ก. ทำลายป้ายหาเสียงของอำพลเช่นกัน
 - ข. ตักเตือนอำพลไม่ให้ทำเช่นนั้นอีก
 - ค. บอกให้เพื่อนๆ รู้ถึงการกระทำของอำพล

14. ถ้านักเรียนลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานสภานักเรียนจะหาเสียงด้วยวิธีใด
 - ก. หากครบพวกร่องของโรงเรียนแล้วกำหนดนโยบาย
 - ข. หากครบพวกร่องของคู่แข่งแล้วนำมาแถลงการณ์โจมตี
 - ค. คว้านักเรียนส่วนมากชอบอย่างไรก็กำหนดนโยบายตามนั้น

สถานการณ์ที่ 6

เอกลิ่งเกตุว่าพ่อของตนตีมีสุราเมามายเสมอเมื่อมีเรื่องกลุ้มใจ วันหนึ่งเอกลิ่งจากโรงเรียนมาที่บ้านได้ยินพ่อบ่นถึงความแห้งแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้ข้าวในนาที่กำลังออกรวงแห้งเหี่ยวเสียหายไม่ได้ผลแล้วพ่อก็ให้เอกลงไปซื้อสุรามาดื่ม เมื่อพ่อตีมีสุราแล้วสักพักก็คุยกับลูกๆ อย่างสนุกสนานไม่หลงเหลือความกลุ้มใจอยู่เลยพ่อบอกว่าสุราช่วยคลายทุกข์ได้

เมื่อสอบปลายภาคปรากฏว่าเอกลิ่งไม่ผ่านวิชาภาษาอังกฤษ เอกลิ่งจึงกลุ้มใจมากและไม่กล้าบอกความจริงกับพ่อ แต่คิดว่าเวลาพ่อกลุ้มใจได้ตีมีสุราแล้วหายกลุ้มเอกลิ่งจึงแอบตีมีสุราของพ่อเพื่อให้หายกลุ้มใจจนเมาไม่ได้สติ

15. ถ้านักเรียนเป็นเอกลิ่งคิดว่ากรกระทำของพ่อถูกต้องหรือไม่
 - ก. ถูกต้องเพราะการตีมีสุราคลายกลุ้มได้
 - ข. ไม่ถูกต้องเพราะการตีมีสุราคลายกลุ้มได้ชั่วคราวเท่านั้น
 - ค. ไม่ถูกต้องเพราะการตีมีสุราทำให้เสียสุขภาพและทรัพย์สิน
16. ถ้านักเรียนมีเรื่องกลุ้มใจและเอกลงไปตีมีสุรา นักเรียนจะไปด้วยหรือไม่
 - ก. ไปกับเอกลิ่งแต่ไม่แน่ใจว่าจะตีมีหรือไม่
 - ข. ตอบตกลงไปตีมีสุรากับเอกลิ่งเพื่อจะได้คลายกลุ้ม
 - ค. ไม่ไปกับเอกลิ่งแต่จะเตือนเอกลิ่งถึงโทษของสุรา
17. นักเรียนเป็นเพื่อนกับเอกลิ่งว่าเอกลิ่งตีมีสุราจะทำอย่างไร
 - ก. ลองตีมีสุราด้วยเพราะอยากรู้รสชาติ
 - ข. บอกโทษของสุราและให้เอกลิ่งเลิกตีมี
 - ค. บอกเอกลิ่งว่าสุราเป็นสิ่งไม่ดีแต่จะตีมีเพื่อสังคมบ้างก็ไม่เป็นไร
18. ผลการสอบวิชาภาษาอังกฤษของเอกลิ่งไม่ผ่าน ถ้านักเรียนเป็นเอกลิ่งจะเรียนต่อหรือไม่
 - ก. เรียนต่อเพื่อจะได้รับความรู้เพิ่มเติม
 - ข. เรียนต่อถ้าหยุดเรียนก็อายเพื่อน
 - ค. ไม่เรียนต่อขึ้นเรียนไปก็ไม่รู้เรื่อง
19. นักเรียนคิดว่ากรที่เอกลิ่งตีมีสุราเพื่อคลายกลุ้มเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือไม่
 - ก. ถูกต้องเพราะสุราทำให้คลายกลุ้มจริง
 - ข. ไม่ถูกต้องเพราะอาจโดนครูและเพื่อนๆ ตำหนิ
 - ค. ไม่ถูกต้องเพราะสุราเป็นสิ่งไม่ดีไม่มีประโยชน์อะไรเลย

สถานการณ์ที่ 7

การทดสอบเป็นการวัดความสามารถของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ในกระบวนการสอบจึงต้องกระทำอย่างรัดกุมโดยเฉพาะการจัดห้องสอบและการดำเนินการสอบ ครูผู้คุมสอบต้องมีความเข้มงวดในการดำเนินการสอบ การทุจริตในการสอบไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง แต่โดยทั่วไปนักเรียนก็ยังคงกระทำกันอยู่เสมอโดยวิธีการต่างๆ

ในวันหนึ่งขณะที่นักเรียนกำลังสอบวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับคำศัพท์ต่างๆ ข้อสอบที่ออกตรงกับที่อ่อนเรียนลอกใส่เศษกระดาษมาและในขณะที่เวลานั้นครูผู้คุมสอบได้เดินออกไปนอกห้อง จึงเป็นโอกาสที่อ่อนเรียนสามารถจะนำเศษกระดาษที่จดคำศัพท์ขึ้นมาดูได้ ส่วนปลิวก็รู้ว่าอ่อนเรียนลอกคำศัพท์ใส่เศษกระดาษเข้ามาในห้องสอบด้วย

20. ในการสอบครั้งนี้นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของใคร
 - ก. ปลิว เพราะไม่เป็นการเอาเปรียบเพื่อนคนอื่น
 - ข. อ่อนเรียน เพราะจะได้คะแนนจากการสอบมาก
 - ค. ปลิว เพราะจะได้ทราบความสามารถของตนเอง
21. ถ้านักเรียนเป็นอ่อนเรียนจะนำกระดาษที่จดคำศัพท์ขึ้นมาดูหรือไม่
 - ก. นำขึ้นมาดูเพื่อจะได้คะแนนมากๆ
 - ข. ไม่นำขึ้นมาดูเพราะไม่มีเพื่อนคนใดทำเช่นนั้น
 - ค. ไม่นำขึ้นมาดูเพราะจะได้ทราบความสามารถของตนเอง
22. ถ้านักเรียนเป็นปลิวเห็นการกระทำของอ่อนเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ตักเตือนอ่อนเรียนว่าการกระทำเช่นนั้นไม่ดี
 - ข. เห็นดีด้วยเพราะถ้าเรามีโอกาสคงทำเช่นอ่อนเรียน
 - ค. บอกเพื่อนและครูถึงการกระทำของอ่อนเรียน
23. ขณะที่ครูเดินออกจากห้อง ถ้านักเรียนเป็นอ่อนเรียนจะทำสิ่งใดเป็นประการแรก
 - ก. ตั้งใจทำข้อสอบตามปกติ
 - ข. รีบนำกระดาษที่จดคำศัพท์ขึ้นมาดู
 - ค. บอกคำตอบแก่เพื่อนที่ทำข้อสอบไม่ได้

สถานการณ์ที่ 8

การเรียนปัจจุบันนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยที่ครูเป็นเพียงผู้ตอบให้คำแนะนำปรึกษาเท่านั้น ไม่เหมือนเมื่อก่อนที่ครูจะต้องเป็นผู้ให้ความรู้แต่เพียงฝ่ายเดียวนักเรียนเป็นผู้รับเอาความรู้จากครู ครูสอนอะไรนั่นคือสิ่งที่ถูกต้องนักเรียนจะต้องจดจำ

ครูปรึกษาได้แบ่งหัวข้อเรื่องวันสำคัญให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดบอร์ดนิทรรศการและรายงานหน้าชั้น กลุ่มของสมบัติได้เรื่องที่ย่ายมีเอกสารที่จะค้นคว้ามามากมายจึงทำงานได้อย่างรวดเร็วและได้เนื้อหาที่ละเอียดสมบูรณ์ ส่วนกลุ่มสมชายได้ศึกษาเรื่องที่ยากที่สุดทำความเข้าใจให้กับสมชายที่เป็นหัวหน้ากลุ่มเป็นอย่างมาก แต่การแบ่งหัวข้อเรื่องก็กระทำด้วยความยุติธรรม

24. ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับกลุ่มของสมบัติที่ได้เรื่องง่าย

- ก. สมบัติโชคดีที่ได้เรื่องง่ายจึงค้นคว้ามามากมายได้ละเอียด
- ข. คิดว่าตนเองคงทำได้ดีกว่าถ้าได้เรื่องที่ย่ายเช่น สมบัติ
- ค. เรื่องของสมบัติถึงแม้จะง่ายแต่เขาต้องศึกษาอย่างละเอียด

25. ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะอย่างไรกับบอร์ดของสมบัติที่จัดได้ดีกว่าของคุณ

- ก. ทำลายบอร์ดของสมบัติที่ทำได้ดีกว่าของคุณ
- ข. คออย่างชื่นชมแล้วศึกษาเนื้อหาจากบอร์ดที่สมบัติจัด
- ค. ใจอยากทำลายแต่ไม่กล้าเพราะกลัวคนอื่น

26. นักเรียนคิดว่าการที่ครูให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่

- ก. ไม่ดีเพราะหน้าที่ให้ความรู้เป็นของครู
- ข. ดีเพราะเราจะได้ทำงานโดยอิสระร่วมกับเพื่อน
- ค. ดีเพราะจะได้ศึกษาโดยละเอียดได้ดีกว่าครูสอนฝ่ายเดียว

27. สมชายมาชวนนักเรียนไปทำลายบอร์ดของกลุ่มสมบัติ นักเรียนคิดว่าจะไปหรือไม่

- ก. ไปด้วยเพราะไม่อยากให้กลุ่มของสมบัติได้คะแนนมากกว่าตน
- ข. ไม่ไปด้วยเพราะกลัวครูรู้ว่าแล้วถูกทำโทษ
- ค. ไม่ไปด้วยและบอกสมชายว่าการกระทำเช่นนั้นไม่ดี

สถานการณ์ที่ 9

ในภาคปฏิบัติวิชาเกษตรครูให้นักเรียนทุกคนทำแปลงเพื่อปลูกผักสวนครัว ซึ่งบริเวณแปลงผักนั้นแห้งแล้งมากดินเป็นดินเหนียวแข็งและน้ำสำหรับนำมาใช้รดผักนั้นอยู่ไกล ครูสั่งให้นักเรียนเตรียมแปลงไว้ปลูกผักโดยใช้เวลา 1 สัปดาห์ สมจิตร์เป็นลูกคนเดียวของครอบครัว ซึ่งได้รับการเลี้ยงดูอย่างเอาใจอยู่บ้านไม่ต้องทำงานหนัก เมื่อครูสั่งให้ทำแปลงเช่นนั้นสมจิตร์จึงได้บอกให้พ่อมาทำให้ในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ ซึ่งต่างจากเพื่อนๆ ที่ต้องทำแปลงเองจึงไม่รีบร้อนและสวยงามเท่าสมจิตร์ เมื่อครมাত্রวผลงานและให้คะแนนสมจิตร์จึงได้รับคำชมเชยและได้คะแนนมากกว่าเพื่อนคนอื่นจึงทำให้เพื่อนๆ เกิดความโกรธแค้นสมจิตร์เป็นอย่างมากจึงชักชวนกันกลั่นแกล้งสมจิตร์โดยทำลายแปลงผักของสมจิตร์ให้ได้รับความเสียหาย

28. นักเรียนคิดว่า การกระทำของใครควรได้รับการยกย่อง

- ก. พี่ณศรี เพราะทำตามที่ครูสั่ง
- ข. พี่ณศรี เพราะทำด้วยความสามารถของตนเอง
- ค. สมจิตร์ เพราะได้คะแนนมากและสวยงาม

29. เพื่อนๆ มาชวนพี่ณศรีไปทำลายแปลงของสมจิตร์ ถ้านักเรียนเป็นพี่ณศรีจะไปกับเพื่อนด้วยหรือไม่

- ก. ไปด้วย เพราะจะได้ระบายความแค้น
- ข. ไม่ไปด้วย เพราะกลัวสมจิตร์รู้และโกรธเอา
- ค. ไม่ไปด้วย เพราะการทำลายของผู้อื่นเป็นสิ่งไม่ดี

30. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรที่ครูให้ปลูกผักบริเวณดินเหนียว

- ก. บอกครูว่าถ้าขี้นปลูกคงไม่ได้ผลเพราะดินไม่ดี
- ข. ควรศึกษานิสานดินเพื่อให้ผักที่ปลูกสวยงาม
- ค. ปลูกผักก็คงไม่ได้ผลแต่ก็ต้องทำเพื่อคะแนน

31. ถ้าครูสั่งให้นักเรียนทำแปลงบริเวณดินเหนียว เช่นสมจิตร์นักเรียนจะทำหรือไม่

- ก. ถ้าเพื่อนคนอื่นๆ ทำก็ต้องทำ
- ข. ไม่ทำ เพราะคิดว่าตนเองคงทำไม่ได้
- ค. ถึงอย่างไรก็ต้องทำและทำให้ดีที่สุด

32. นักเรียนคิดว่า การที่พี่ณศรีชวนเพื่อนไปแกล้งสมจิตร์เป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่

- ก. เหมาะสม เพราะต่อไปสมจิตร์จะได้ทำอะไรเองเสียบ้าง
- ข. ไม่เหมาะสม เพราะถ้าเรามีโอกาสก็จะทำเช่นเดียวกับสมจิตร์
- ค. ไม่เหมาะสม เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ดีทำให้สมจิตร์เดือดร้อน

สถานการณ์ที่ 10

ส้มพันธ์และนำชัยเป็นเพื่อนนักเรียนที่รักกันมากทั้งสองอยู่บ้านใกล้กันทุกเช้าจะต้องไปโรงเรียนพร้อมกันและกลับบ้านพร้อมกับใครก็ได้ของกินอะไรก็ตามจะต้องแบ่งปันกันกิน กระทั่งเพื่อนทั้งหลายชอบล้อว่าสองคนนี้เป็นฝาแฝด แต่สิ่งที่แตกต่างของคนทั้งสองก็คืออุปนิสัยส้มพันธ์เป็นคนร่าเริงชอบเที่ยวส่วนนำชัยเป็นคนเงียบขรึมเรียนชอบอ่านตำราเสมอเมื่อมีเวลาว่าง

เมื่อใกล้สอบปลายภาค นำชัยท่องตำราอ่านหนังสืออยู่ที่บ้านอย่างขมุกขมน่เมื่อมองไปที่บ้านของส้มพันธ์เห็นส้มพันธ์กำลังแต่งตัวเพื่อจะออกไปเที่ยวแล้วยังได้มาชวนนำชัยให้ไปเที่ยวด้วยกัน แต่นำชัยไม่ไปและยังเตือนเพื่อนด้วยว่าน่าจะอ่านหนังสือดีกว่าเพราะใกล้สอบแล้ว ส้มพันธ์หัวเราะบอกว่าหนังสืออ่านมาแล้วน่าจะพักก่อนสมองข้าง

33. การที่นำชัยขยันอ่านหนังสือมาก นักเรียนคิดว่าทำถูกต้องหรือไม่

- ก. ถูกต้องเพราะเราขยันอ่านหนังสือมากก็ได้ความรู้มาก
- ข. ถูกต้องแต่ถ้าเพื่อนชวนไปเที่ยวก็น่าจะไปกับเพื่อนบ้าง
- ค. ไม่ถูกต้องเพราะความรู้เราสามารถหาได้จากห้องเรียน

34. ถ้านักเรียนอ่านหนังสือเช่นนำชัยแล้วยังไม่เข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เลิกอ่านได้แล้วถึงอ่านไปก็ไม่เข้าใจ
- ข. อ่านต่อไปเรื่อยๆ หลายเที่ยวคงเข้าใจเอง
- ค. ไปปรึกษาขอคำแนะนำจากผู้รู้เช่นเพื่อนหรือครู

สถานการณ์ที่ 11

โอกาส เป็นเด็กที่ยากจนครอบครัวมีพี่น้องหลายคนขาดเรียนบ่อยเนื่องจากต้องช่วยงานทางบ้านบางวันทั้งพ่อแม่ไม่อยู่บ้านโอกาสต้องอยู่ดูแลเลี้ยงน้อง ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน

วันหนึ่งโอกาสเดินทางมาโรงเรียนเห็นคนร้ายกระตกลสร้อยคอวิ่งผ่านไปและมีตำรวจวิ่งไล่มาเพื่อจับคนร้าย ขณะที่ตำรวจวิ่งตามคนร้ายมาติดๆ นั้น คนร้ายเห็นจวนตัวจึงขว้างสร้อยคอทิ้งข้างทางโอกาสเองก็เห็น เมื่อคนร้ายและตำรวจวิ่งผ่านไปแล้ว โอกาสเดินไปเก็บสร้อยคอนั้นขึ้นมาดูเห็นว่า เป็นสร้อยคอทองคำซึ่งมีค่ามาก

35. ถ้านักเรียนเป็นตำรวจจะวิ่งตามจับคนร้ายหรือไม่ ถ้าคนร้ายนั้นมีอาวุธปืนด้วย

- ก. ไม่ตามจับเพราะกลัวคนร้ายใช้ปืนยิงมากอดตน
- ข. ตามจับเพราะเป็นตำรวจต้องจับผู้ร้ายให้ได้
- ค. ตามจับแต่ถ้าปลอดภัยแล้วก็ไม่อยากเสี่ยงตามไปอีก

36. ถ้านักเรียนเป็นโอกาส นักเรียนจะทำอย่างไรกับสร้อยคอทองคำนั้น

- ก. เก็บเอาไปให้พ่อแม่นำไปขายเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว
- ข. เก็บเอาไปคืนแก่ตำรวจเพราะกลัวว่าจะมีคนอื่นเห็น
- ค. เก็บเอาไปคืนแก่ตำรวจเพื่อจะได้เอาไปคืนเจ้าของ

37. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับเหตุการณ์ที่คนร้ายวิ่งราวสร้อยคอ

- ก. คิดว่าคนร้ายเขาอาจทำไปเพราะความจน
- ข. เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม
- ค. การกระทำเช่นนั้นถ้าตำรวจจับได้ก็จะได้รับโทษ

สถานการณ์ที่ 12

วันเด็กแห่งชาติสถานที่ราชการและหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชนได้ จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดง นิทรรศการ แจกรางวัล เปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เข้าชมและร่วมสนุก

โรงเรียนได้จัดพานักเรียนไปทัศนศึกษา แต่นักเรียนที่ต้องการไปจะต้องมีใบอนุญาตจากผู้ปกครองเสียก่อน สมบูรณ์ดีใจมากที่ทราบข่าวนี้เพราะต้องการจะเที่ยวให้สนุกแต่ไม่แน่ใจว่าพ่อแม่ของตนจะอนุญาตให้ไปหรือไม่ เมื่อทางโรงเรียนแจกใบขออนุญาตไปให้ผู้ปกครองเซ็นอนุญาตให้ไปเที่ยวทัศนศึกษาในวันเด็กแห่งชาติสมบูรณ์จึงไม่นำไปให้พ่อแม่แต่กลับปลอมเซ็นอนุญาตตนเองแล้วนำมาส่งครู

38. ถ้านักเรียนเป็นสมบูรณ์จะปลอมลายเซ็นผู้ปกครองในใบอนุญาตไปทัศนศึกษาหรือไม่
- ต้องปลอมเพราะถ้าให้ผู้ปกครองดูอาจจะไม่อนุญาตให้ไปก็ได้
 - ไม่ควรปลอมเพราะการไปทัศนศึกษาครั้งนี้ผู้ปกครองควรจะได้รู้
 - ไม่ควรปลอมเพราะถ้าครุรู้ว่าปลอมลายเซ็นอาจจะไม่ได้ไป
39. ครูถามว่าใครมีปัญหารื่องขออนุญาตผู้ปกครองบ้าง ถ้านักเรียนเป็นสมบูรณ์จะตอบว่าอย่างไร
- ผู้ปกครองผมอนุญาตเรียบร้อยแล้วครับ
 - อยู่เฉยๆ เพราะเพื่อนๆ ก็ทำเช่นตนหลายคน
 - ขอครุตามความจริงว่าตนเองปลอมลายเซ็นผู้ปกครอง
40. พิชิตกรเรียกสมบูรณ์ไปแสดงความสามารถขเวที ถ้านักเรียนเป็นสมบูรณ์จะขึ้นไปบนเวทีหรือไม่
- ไม่ขึ้นไปเพราะเกรงว่าจะทำอะไรไม่ถูกต้อง
 - ขึ้นไปเพราะเพื่อนๆ จะได้ว่าเรามีความสามารถ
 - ขึ้นไปเพราะจะได้แสดงความสามารถของเราได้เต็มที่
41. ครูให้เขียนประโยชน์ที่ได้จากการไปทัศนศึกษา นักเรียนคิดว่าควรทำอย่างไร
- ร่วมปรึกษากับเพื่อนแล้วเขียนเหมือนกัน
 - ขอลอกจากเพื่อนเพื่อจะได้มีส่งครุ
 - ทำอย่างดินม้เสียเวลามากก็ไม่เป็นไร

42. ถ้านักเรียนเป็นสมบุรุษผู้ปกครองไม่ให้ไปทัศนศึกษา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไม่ไปตามผู้ปกครองบอกแต่ไปเที่ยวที่อื่นแทน
 - แอบไปกับเพื่อนๆ เพราะตั้งใจจะไปต้องไปให้ได้
 - ไม่ไปตามที่ผู้ปกครองบอกเพราะท่านอาจมีเหตุผลบางอย่าง

สถานการณ์ที่ 13

ชั่วโมงคณิตศาสตร์ครูประพันธ์สอนเรื่องทศนิยม โดยอธิบายและทำตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานคำแล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจจนมั่นใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจในเนื้อหาที่สอนแล้วจึงมอบหมายงานแบบฝึกหัดให้นักเรียนทำมาส่ง

กิตตินั่งเรียนแถวหน้าตั้งใจฟังครูสอน เมื่อครูถามในสิ่งที่สอนผ่านไป เขามักจะตอบคำถามไม่ได้ เขาคิดว่าถ้าเป็นวิชาอื่น เขาจะพยายามทำความเข้าใจโดยการศึกษาทบทวนเพิ่มเติมหรือให้ครูอธิบายให้เข้าใจเพื่อที่จะตอบคำถามของครูได้ถูกต้อง แต่วิชาคณิตศาสตร์เขาไม่มาทำเช่นนั้นเพราะว่าเป็นวิชาที่เขาไม่ชอบ สำหรับการบ้านที่ครูให้นักเรียนทำ กิตติไม่เคยทำด้วยตนเองอาศัยขอลอกจากสุนัขซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งของห้อง

43. ถ้านักเรียนเป็นกิตติคิดว่าตนเองจะลอกการบ้านของสุนัขหรือไม่
- ต้องลอกเพราะจะได้มีการบ้านส่งครู
 - ต้องลอกแต่ให้สิ่งตอบแทนแก่สุนัขที่ให้ลอก
 - ไม่ลอกแต่จะให้สุนัขอธิบายวิธีทำแล้วจะทำเอง
44. ครูประพันธ์ถามกิตติว่าเรื่องอย่างไรจึงจะรู้เรื่อง ถ้านักเรียนเป็นกิตติจะตอบครูว่าอย่างไร
- เรียนไปเรื่อยๆ ต่อไปคงจะรู้เรื่องเอง
 - ขอให้ครูและเพื่อนสอนเรื่องที่ตนไม่เข้าใจ
 - ตนเองจะต้องไปตามวิธีเรียนจากเพื่อน
45. ถ้านักเรียนเป็นกิตติจะสนใจเรียนคณิตศาสตร์ต่อไปหรือไม่
- ไม่จำเป็นเพราะขวกลบเลขได้ก็พอแล้ว
 - เรียนรู้พอๆ กับเพื่อนก็ดีแล้วถ้าเพื่อนถามจะได้ตอบถูก
 - ควรเรียนรู้อีกต่อไปให้มากๆ ในอนาคตจะได้นำไปใช้ประโยชน์

สถานการณ์ที่ 14

อุดมเป็นนักเรียนที่ขยันเรียนกริษามารยาทเรียบร้อย เมื่อพ่อแม่ต้องย้ายไปทำงานที่ต่างจังหวัดอุดมจึงได้มาอาศัยอยู่กับหลวงตาที่วัดคอยรับใช้ปรนนิบัติหลวงตาในขณะที่เดียวกันก็ได้สนใจศึกษาธรรมะจากหนังสือตำราต่างๆ ที่มีอยู่ในวัดด้วย ทุกเช้าอุดมจะต้องตามหลวงตาออกไปนิเทศาซึ่งถือว่าเป็นกิจวัตรประจำวันอย่างหนึ่งที่ต้องทำ

ขณะที่ใกล้จะถึงวันสอบปลายภาคของโรงเรียนที่อุดมเรียนอยู่ทางวัดได้มีงานประจำปีมีมหรสพสมโภชน์ 5 วัน 5 คืน ทำให้อุดมไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอบเพราะต้องช่วยงานของวัดและหลวงตาก็ไม่ทราบว่าอุดมจะสอบจึงมอบหมายงานให้อุดมทำหน้าที่คอยต้อนรับแขกที่มาในงาน

46. นอกจากเรียนหนังสือแล้วอุดมยังสนใจศึกษาธรรมะอีกด้วย ถ้านักเรียนเป็นอุดมจะทำเช่นนั้นหรือไม่

- ก. ไม่ทำเพราะเรียนหนังสืออย่างเดียวให้เก่งดีกว่า
- ข. ทำเพราะอยู่วัดจะต้องรู้เรื่องธรรมะ
- ค. ทำเพราะเรียนธรรมะได้เพิ่มความรู้ที่ได้จากโรงเรียน

47. หลวงตาให้อุดมทำหน้าที่คอยต้อนรับแขกขณะที่อุดมเตรียมตัวสอบ ถ้านักเรียนเป็นอุดมจะทำหน้าที่นี้หรือไม่

- ก. ต้องทำเพราะทุกคนทำ
- ข. ไม่ทำเพราะถึงตนไม่ทำก็มีคนอื่นทำแทน
- ค. ทำให้ดีที่สุดเพราะได้รับการไว้วางใจจากหลวงตา

48. ในระหว่างที่สอบปลายภาคนักเรียนคิดว่าอุดมควรตามหลวงตาไปนิเทศาหรือไม่

- ก. ไปเพราะคนจะได้อาหารรับประทานด้วย
- ข. ไปเพราะเด็กวัดคนอื่นก็ออกไปเหมือนกัน
- ค. ไปเพราะหลวงตามิθυคุณต้องช่วยแบ่งเบาภาระท่าน

สถานการณ์ที่ 15

โรงเรียนบ้านไทยเจริญเป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่ขนาดเล็กไม่มีการโรงคอยดูแล ดังนั้นงานต่างๆ ภายในโรงเรียนจึงเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ต้องช่วยกัน โดยครูมอบหมายบริเวณที่รับผิดชอบให้นักเรียนแต่ละคนดูแลทำความสะอาดเป็นสัดส่วน ปรากฏได้รับมอบหมายให้ดูแลทำความสะอาดบริเวณโรงอาหารทุกวัน ฉะนั้นหลังจากเลิกเรียนแล้วปรากฏจะต้องทำความสะอาดเป็นประจำก่อนเสมอ แต่มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งมีอาการเป็นหัวหน้ากลุ่มพยายามที่จะแกล้งปรากฏโดยทิ้งเศษอาหารรองบนพื้นให้สกปรก เมื่อเห็นปรากฏทำความสะอาดก็จะมาฮึดและหัวเราะเยาะ หลังจากนั้นต่อมาครุที่มอบหมายหน้าที่ให้ปรากฏไม่ได้มาดูแลการทำงานของปรากฏเลยจนปรากฏคิดว่าครุคงไว้วางใจในการทำงานของตน

49. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่ปรากฏต้องทำความสะอาดในขณะที่อาคมคอยกลั่นแกล้ง

ก. ไม่เห็นด้วยเพราะทำไปก็ไม่สะอาดแล้วยังถูกหัวเราะเยาะด้วย

ข. เห็นด้วยเพราะจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

ค. เห็นด้วยเพราะถ้าไม่ทำความสะอาดจะถูกครูและเพื่อนตำหนิ

50. ระหว่างปรากฏกับอาคมนักเรียนคิดว่าควรเลือกคบใครมากที่สุด

ก. ปรากฏเพราะเป็นคนที่ครุรักและไว้วางใจ

ข. ปรากฏเพราะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง

ค. อาคมเพราะเป็นคนสนุกสนานชอบหยอกล้อเพื่อน

51. ถ้านักเรียนเป็นปรากฏซึ่งถูกกลั่นแกล้งจากอาคม นักเรียนจะตัดสินใจกับปัญหาอย่างไร

ก. อธิบายบอกอาคมว่าการกระทำเช่นนั้นไม่ดี

ข. บอกให้ครุและเพื่อนคนอื่นรู้จะได้เลิกคบกับอาคม

ค. ปล่อบให้เขาแกล้งอีกไม่นานก็คงเลิกแกล้งเอง

52. ระยะเวลาหลังครุไม่มาดูแลการทำงานของปรากฏ ถ้านักเรียนเป็นปรากฏจะทำงานต่อไปหรือไม่

ก. ทำเพราะอย่างน้อยเพื่อนจะได้ไม่ว่าเอา

ข. ทำเพราะได้รับมอบหมายจะต้องรับผิดชอบ

ค. ไม่ทำเพราะถ้าเราไม่ทำครุก็ไม่รู้

53. ถ้านักเรียนเป็นอาคมนักเรียนคิดจะกลั่นแกล้งปรากฏหรือไม่

ก. คิดจะทำเพราะเป็นการหยอกล้อที่สนุกสนาน

ข. ไม่คิดจะทำเพราะถ้าครุรู้จะถูกลงโทษ

ค. ไม่คิดจะทำเพราะไม่ควรไปขัดขวางการทำความดีของคนอื่น

สถานการณ์ที่ 16

มานพมีอาชีพในการทำสวนผลไม้ ภายในสวนของมานพมีผลไม้มากมาย เช่น มะม่วง ชมพู่ ขนุน แต่ผลผลิตจากสวนของมานพให้ผลน้อยเนื่องจากมานพไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการใหม่ๆ ในการบำรุงดูแลรักษาพืชผล เมื่อเกษตรอำเภอทราบปัญหาของมานพจึงได้ให้คำแนะนำปรึกษา และเสนอแนะให้มานพทอนกิ่งผลไม้ขายเพื่อจะมีรายได้เสริมแทนที่จะขายเฉพาะผลไม้ จากนั้นมานพจึงเริ่มทำการทอนกิ่งผลไม้ขายแต่ปรากฏว่าทำการทอนไป 3-4 ครั้งก็ไม่ได้ผล กิ่งทอนไม่งอกรากเลย ในขณะที่เศษซึ่งมีสวนผลไม้อยู่ใกล้กันได้เริ่มทำการทอนกิ่งพร้อมๆ กันกับมานพได้นำกิ่งทอนมาจำหน่ายได้เงินมากมายแล้ว

54. ถ้านักเรียนเป็นมานพจะมีความรู้สึกอย่างไรกับเศษที่ประสบผลสำเร็จในการทอนกิ่งผลไม้

- ก. ยินดีด้วยความสำเร็จของเศษ
- ข. เราอาจจะทำได้เช่นกันแต่ต้องใช้เวลา
- ค. จะต้องทางแก้งไม่ยากให้เขาติงใจเรา

55. มานพซึ่งเป็นเพื่อนรักมากมาชวนนักเรียนไปทำลายกิ่งทอนของเศษนักเรียนจะไปด้วยหรือไม่

- ก. ไปด้วยเพราะต้องการหาเรื่องสนุกๆ ทำอยู่แล้ว
- ข. ไม่ไปด้วยเพราะเกรงว่าคนอื่นจะรู้ถึงการกระทำ
- ค. ไม่ไปและเตือนมานพว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

56. ถ้านักเรียนทำสวนเหมือนมานพและผลผลิตไม่ดี นักเรียนจะทอนกิ่งขายเหมือนมานพหรือไม่

- ก. ไม่ทอนเพราะทอนไปแล้วคงไม่ได้ผล
- ข. ทอนเพราะเห็นว่าสวนข้างเคียงเขาทำกัน
- ค. ทอนเพราะจะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ตน

57. คำแนะนำของเกษตรอำเภอที่เสนอแนะมานพ นักเรียนคิดว่าน่าเชื่อถือและปฏิบัติตามหรือไม่

- ก. น่าเชื่อถือเพราะเป็นความรู้ทางวิชาการนำมาปฏิบัติ
- ข. น่าเชื่อถือเพราะเห็นว่าเศษทำแล้วได้ผล
- ค. ไม่น่าเชื่อถือเพราะทำไปแล้วไม่ได้ผล

สถานการณ์ที่ 17

สาครเป็นนักเรียนคนเดียวในหมู่บ้านที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วได้เรียนต่อในระดับมัธยมทั้งที่ครอบครัวของสาครมีฐานะไม่ค่อยจะดีนัก ด้วยเหตุที่ว่าพ่อแม่เห็นว่าสาครเป็นคนขยัน เรียนดีกว่าคนอื่นครูที่โรงเรียนก็ให้การสนับสนุน เมื่อสาครเรียนต่อในระดับมัธยมพ่อแม่จึงตั้งความหวังไว้ว่าสาครต้องได้รับราชการเพื่อเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ส่วนตัวสาครเองเมื่อไปเรียนมัธยมได้คบเพื่อนฝูงมากก็สนุกสนานเออเอาไปตามเพื่อนผลการเรียนก็ตกต่ำทำให้ไม่อยากเรียนต่อไปอีกอย่างก็คิดว่าต้องเสียเวลาหลายปีกกว่าจะเรียนจบและการเข้ารับราชการในปัจจุบันนี้ต้องเก่งจริงๆ ถึงจะได้ทำให้สาครเกิดความท้อแท้

58. ถ้านักเรียนเป็นสาคร นักเรียนคิดว่าสมควรจะเรียนต่อสูงๆ หรือไม่
- ก. เรียนต่อเพราะเป็นการเอาใจพ่อแม่
 - ข. ไม่เรียนต่อเพราะจบไปก็ไม่มีการทำงาน
 - ค. เรียนต่อเพราะคนที่ทำงานดีๆ มักจะเรียนสูง
59. เพื่อนๆ ชวนสาครไปเที่ยวและให้ลองดื่มสุรา ถ้านักเรียนเป็นสาครจะดื่มหรือไม่
- ก. ดื่มเพื่อศึกษาว่าสุรามีรสชาติอย่างไร
 - ข. ไม่ดื่มเพราะกลัวพ่อแม่รู้และถูกตำหนิได้
 - ค. ไม่ดื่มและจะเตือนเพื่อนว่าสุราเป็นสิ่งเสพติดไม่ดี
60. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการเรียนของสาคร
- ก. ควรขยันและตั้งใจเล่าเรียนให้มากและสม่ำเสมอ
 - ข. ไม่ต้องเรียนมากให้ผลการเรียนเท่าๆ เพื่อนก็พอ
 - ค. ควรมีเวลานักผ่อนสนทนากับเพื่อนบ้าง

สถานการณ์ที่ 18

เริ่มต้นปีการศึกษาได้ผ่านไป 1 สัปดาห์แล้ว เด็กหญิงจำปีซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ป.6 ยังไม่ได้มาโรงเรียนเลย ถึงแม้ว่าครูดวงใจซึ่งเป็นครูประจำชั้นจะบอกถึงกับเพื่อนนักเรียนให้จำปีมาโรงเรียนแต่ก็ไม่ปรากฏว่าเด็กหญิงจำปีจะมาโรงเรียนเลย จนกระทั่งครูดวงใจต้องออกไปติดตามเองในเย็นวันหนึ่งหลังจากเลิกเรียนแล้ว บ้านของเด็กหญิงจำปีเป็นโรงเรียนเล็กเก่ามากแล้วพ่อแม่ต้องรับภาระในการเลี้ยงลูก 7 คน เด็กหญิงจำปีเป็นลูกคนโตต้องดูแลน้องๆ ถ้าวันใดที่เด็กหญิงจำปีไปโรงเรียนหน้าที่ในการค้ำจุนต้องอยู่ในความดูแลของแม่หมายความว่าวันนั้นพ่อต้องออกไปทำงานคนเดียวต้องขาดรายได้ของแม่ไป แต่ถึงอย่างไรก็ตามครูดวงใจก็แจ้งเรื่องที่เด็กหญิงจำปีขาดเรียนให้พ่อแม่ทราบว่า เป็นการผิดกฎหมายและให้เด็กหญิงจำปีมาเรียนตามปกติในวันพรุ่งนี้

61. ครูถามสาเหตุที่เด็กหญิงจำปีขาดเรียน ถ้านักเรียนเป็นพ่อแม่ของจำปีจะตอบครูว่าอย่างไร

- ก. ตนบอกให้เด็กไปโรงเรียนทุกวันแต่เด็กขออยู่ช่วยทางบ้าน
- ข. บอกตามความจริงว่าเด็กขาดเรียนเพราะต้องช่วยดูแลน้อง
- ค. บอกว่าเด็กขาดเรียนบ้างเพื่อช่วยงานบ้านเช่นเดียวกับเด็กคนอื่น

62. ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิงจำปีจะตัดสินใจอย่างไรกับเรื่องการเรียนและครอบครัวของตน

- ก. ไปเรียนทุกวันเพราะกลัวจะผิดกฎหมาย
- ข. ไม่ไปเรียนขออยู่เลี้ยงน้อง
- ค. ไปเรียนทุกวันเพื่อจะได้รับจบมาช่วยครอบครัว

63. ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิงจำปีคิดว่าตนเองจะเรียนต่อหรือไม่

- ก. ไม่ควรจะเรียนต่อออกมาช่วยงานบ้านดีกว่า
- ข. แล้วแต่พ่อแม่ถ้าให้เรียนก็เรียน
- ค. เรียนต่อสูงๆ เพื่อจะได้ทำงานที่ดีช่วยเหลือครอบครัว

64. เด็กหญิงจำปีต้องขาดเรียนช่วยงานบ้าน ถ้านักเรียนเป็นเด็กหญิงจำปีจะช่วยงานบ้านหรือไม่

- ก. ช่วยเท่าที่ทำได้หรือพ่อแม่ใช้
- ข. ช่วยเต็มที่เมื่อมีเวลาว่างหลังจากเลิกเรียน
- ค. ไม่ช่วยเพราะเราอยู่ในวัยเรียนต้องตั้งใจเรียน

สถานการณ์ที่ 19

บ่ายวันหนึ่งอากาศร้อนอบอ้าวภายในห้องเรียนชั้น ป.6 ครูอธิบายถึงเรื่องสิ่งมีชีวิต ในตอนหนึ่งครูพูดถึงจิ้งจกว่าเป็นสัตว์ที่แปลกกว่าสัตว์อื่นๆ ตรงที่จิ้งจกนี้สามารถสร้างอวัยวะ บางส่วนที่ขาดหายไป เช่น ถ้าจิ้งจกตัวใดที่หางขาดอีกไม่นานหางจิ้งจกนั้นก็จะมีงอกออกมา ยาวเหมือนเดิม

เด็กชายจกและเด็กชายเปีย เป็นนักเรียนที่ตั้งใจสนใจเรียนช่วยกันคว้าและทดลอง เมื่อครูสอนจบในแต่ละเนื้อหาวิชาเด็กทั้งสองคนนี้มักจะทบทวนและค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมเสมอ ในวันนี้ก็เช่นกันหลังจากเลิกเรียนแล้วเด็กชายจกยังติดใจเนื้อหาที่ครูสอน จึงชวนเด็กชายเปีย จับจิ้งจกมาเพื่อทดลองตัดหางและเลี้ยงไว้ดูการเจริญเติบโตของจิ้งจก แต่เด็กชายเปียไม่เห็นด้วยในเรื่องนี้เพราะถือว่าเป็นการทำบาป

65. การกระทำของเด็กชายจกและเด็กชายเปีย นักเรียนคิดว่าใครกระทำได้เหมาะสม
- เด็กชายเปียเพราะการฆ่าสัตว์เป็นการทำบาป
 - เด็กชายเปียเพราะกลัวครูรู้ว่าทำบาปจะถูกตำหนิได้
 - เด็กชายจกเพราะอยากรู้ว่าเป็นไปตามที่ครูสอนหรือไม่
66. ถ้านักเรียนเป็นเด็กชายเปียคิดว่าเมื่อเรียนจบแต่ละวิชาควรทบทวนหรือค้นคว้าเพิ่มเติมหรือไม่
- ถ้ามีเพื่อนมาชวนก็น่าจะจัดกลุ่มทบทวนและค้นคว้าเพิ่มเติม
 - ไม่ควรเพราะตั้งใจเรียนในช่วงที่ครูสอนก็พอแล้ว
 - ควรเพราะจะได้ทำความเข้าใจและเพิ่มพูนความรู้
67. ครูให้จกนำอุปกรณ์ที่บ้านมาประกอบการทดลองซึ่งแม่หวงมาก ถ้านักเรียนเป็นจกจะนำมาหรือไม่
- นำมาแต่ต้องขออนุญาตแม่ก่อน
 - ไม่นำมาเพราะเป็นของหวงของแม่
 - นำมาโดยไม่ให้แม่รู้แต่จะบอกแม่ทีหลัง

สถานการณ์ที่ 20

ยายพรเป็นคนปากร่ำชอบตำหนิทุกคนที่ทำให้ไม่พอใจโดยเฉพาะเด็กๆ ที่ชอบมาเล่นเสียงดังข้างบ้านซึ่งในกลุ่มนี้ก็มี ป้อม เอ และ แหวนรวมอยู่ด้วย วันหนึ่งป้อมกับเอได้ปรึกษากันว่าจะหาทางแก้เผ็ดยายพรโดยจะไปขโมยแตงโมที่บ้านยายพรซึ่งปลูกไว้หลังบ้านมากินกัน ทั้งสองจึงได้มาชวนแหวนเพื่อร่วมในการขโมยแตงโมในครั้งนี้ด้วย แต่แหวนกลับห้ามป้อมและเอไม่ให้ทำเช่นนั้นได้บอกว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ทั้งที่บ้านยายพรก็อยู่ห่างจากบ้านคนอื่นมากแม้จะไปขโมยก็ไม่มีใครรู้ใครเห็น และในเวลากลางวันยายพรก็ไม่อยู่บ้าน

68. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับป้อม เอ และแหวน

- ก. เห็นด้วยกับป้อมที่มีวิธีการแปลกๆ แก้เผ็ดยายพร
- ข. เห็นด้วยกับแหวนที่ห้ามเพื่อนกระทำการที่ไม่ถูกต้อง
- ค. เห็นด้วยกับเอที่ไม่ลืมนชวนเพื่อนไปแก้เผ็ดด้วย

69. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของแหวนหรือไม่

- ก. เห็นด้วยเพราะการลักขโมยเป็นสิ่งที่ไม่ดี
- ข. เห็นด้วยเพราะถ้าหากถูกจับได้จะอายคนอื่นเขา
- ค. ไม่เห็นด้วยเพราะน่าจะแก้เผ็ดยายพรที่เคยตำหนิ

70. ถ้านักเรียนเป็นแหวนจะคัดค้านการกระทำของป้อมและเอหรือไม่

- ก. คัดค้านเพราะไม่อยากให้เพื่อนทำผิด
- ข. ไม่คัดค้านเพราะเป็นการกระทำที่เหมาะสมแล้ว
- ค. คัดค้านและให้ข้อคิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องไม่ควร

71. แหวนขอร้องป้อมและเอไม่ให้ไปขโมยแตงโมแต่เพื่อนทั้งสองไม่ฟังถ้านักเรียนเป็นแหวนจะทำอย่างไร

- ก. ปล่อยเลยตามเลย
- ข. พยายามชี้แจงให้หยุดการกระทำ
- ค. บอกให้คนอื่นรู้ถึงการกระทำของคนทั้งสอง

สถานการณ์ที่ 21

พงษ์เทพนัดกับเพื่อนไว้เพื่อจะไปเที่ยงงานสวนสนุกประจำปี ซึ่งมีมหรสพมากมายแต่เนื่องจากงานที่บ้านมีมากแม่ทำอยู่คนเดียวพงษ์เทพจึงช่วยงานบ้านจนเสร็จและจนเวลาที่นัดไว้กับเพื่อนจึงรีบแต่งตัวออกจากบ้านมุ่งหน้าไปหาเพื่อนตามที่นัดหมาย ขณะที่เดินทางไปนั้นเองบังเอิญเห็นหญิงชราหิ้วของหนักเดินผ่านมาโดยบริเวณนั้นไม่มีใครอีกเลย แทนที่พงษ์เทพจะไปตามนัดเพื่อนเขากลับช่วยหญิงชราหิ้วของไปส่งยังบ้าน แล้วจึงไปพบเพื่อน

72. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของพงษ์เทพหรือไม่
- ไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการผิดนัดเพื่อน
 - เห็นด้วยเพราะได้กระทำความดีโดยช่วยหญิงชรา
 - เห็นด้วยเพราะบริเวณนั้นไม่มีใครแล้วนอกจากพงษ์เทพ
73. การที่พงษ์เทพกระทำเช่นนั้น ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนจะคบกับพงษ์เทพหรือไม่
- ไม่คบเพราะผิดนัด
 - คบเพราะเป็นคนมีเมตตาากรณา
 - คบเพราะเป็นเพื่อนกันมานานแล้ว
74. ถ้านักเรียนเป็นพงษ์เทพไปช้ากว่าเวลานัด นักเรียนจะบอกเพื่อนว่าอย่างไร
- ขอโทษเพื่อนที่ปล่อยให้เรา
 - ไม่กล้าบอกความจริงเพราะกลัวเพื่อนโกรธ
 - บอกความจริงโดยชี้แจงเหตุผลเพื่อนคงเข้าใจ
75. ถ้านักเรียนเป็นพงษ์เทพจะช่วยแม่ทำงานบ้านหรือไม่
- ทำเพราะลูกทุกคนต้องช่วยแม่อยู่แล้ว
 - ทำเพราะต้องการช่วยเหลือเพื่อแม่จะได้ไม่ลำบาก
 - ไม่ทำเพราะไม่อยากให้เพื่อนที่รออยู่ตำหนิ

สถานการณ์ที่ 22

ต้อย เป็นเด็กกำพร้าพ่อแม่เสียชีวิตตั้งแต่ต้อยยังเล็กต้องอาศัยอยู่กับยายซึ่งแก่มาแล้ว และยายก็มีฐานะยากจนมีอาชีพเป็นแม่ค้าหาบเร่ขายของไปวันๆ พอได้เงินมาซื้ออาหารรับประทาน แต่บางวันขายของไม่ได้ก็ต้องอดมื้อกินมื้อ แต่ต้อยเป็นเด็กนักเรียนที่เรียนหนังสือเก่งขยันมาเรียนทุกวันไม่เคยขาดเป็นที่รักใคร่ของครูสมศรีซึ่งเป็นครูประจำชั้นและเพื่อนๆ

วันหนึ่งต้อยไปโรงเรียนแต่เช้าตรู่เพราะเป็นเวรทำความสะอาดห้องเรียนจึงไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ระหว่างทางไปโรงเรียนต้อยเดินผ่านบ้านหลังหนึ่งที่ไม่มีผู้อาศัยอยู่ ภายในบริเวณบ้านมีต้นกล้วยอยู่มากมายออกผลสุกงอมซึ่งต้อยสังเกตเห็นมาหลายวันแล้วถ้าปล้ำยทิ้งไว้กล้วยเครือนั้นคงเน่าเสียโดยไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย

76. ครูสอนเรื่องอาหารหลัก 5 หมู่ แล้วถามนักเรียนว่าเมื่อเข้ารับประทานอะไรมาบ้าง ถ้านักเรียนเป็นต้อยจะตอบครูว่าอย่างไร

- ก. ตอบว่ารับประทานอาหารดีๆ จะได้ไม่อายุเฟื่อง
- ข. ตอบตามความจริงว่าไม่ได้รับประทานอาหารเช้า
- ค. ตอบว่ารับประทานอาหารครบทั้ง 5 หมู่ครูจะได้รู้ว่าเราเก่ง

77. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่ต้อยขยันมาโรงเรียนทุกวันโดยให้ยายซึ่งแก่มาแล้วทำงาน

- ก. ไม่เห็นด้วยเพราะเรียนไปก็ไม่เกิดประโยชน์
- ข. ไม่เห็นด้วยเพราะควรช่วยยายซึ่งแก่มาแล้วทำงาน
- ค. เห็นด้วยเพราะต้อยยังเด็กควรศึกษาหาความรู้

78. นักเรียนคิดว่าการทำความสะอาดห้องเป็นสิ่งจำเป็นหรือไม่

- ก. ไม่จำเป็นเพราะเดี๋ยวก็สกปรกเช่นเดิม
- ข. จำเป็นเพราะเพื่อนคนอื่นทำเราต้องทำด้วย
- ค. จำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่เรารับผิดชอบต้องทำให้ดีที่สุด

สถานการณ์ที่ 23

ระเบียบเป็นพนักงานเทศบาลมีหน้าที่กวาดเก็บขยะตามถนนสายต่างๆ รอบบริเวณตลาดสดซึ่งมีประชาชนสัญจรไปมาทั้งวันและประชาชนส่วนมากก็มีนิสัยมักง่ายในการทิ้งขยะ ถึงแม้ว่าเทศบาลจะจัดถังขยะไว้ตามจุดต่างๆ ก็ตามแต่ประชาชนก็ยังทิ้งไม่เป็นที่ ทำให้มีขยะเกลื่อนอยู่ตามพื้นถนนมากมายระเบียบพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะเปลี่ยนนิสัยของคนให้เป็นผู้ที่รักษาความสะอาดโดยหาถังขยะมาวางไว้เพิ่มเติมตามจุดต่างๆ หาแผ่นป้ายโฆษณาชักชวนให้รักษาความสะอาดติดไว้ให้เห็นชัด เพื่อให้ประชาชนได้อ่านและปฏิบัติตามแต่ก็ไม่ได้ผล เมื่อหัวหน้างานมาตรวจสอบระเบียบก็ชี้แจงเหตุผลให้หัวหน้าได้ทราบ

79. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการทำงานของระเบียบ

- ก. ไม่เห็นด้วยเพราะทำไปก็ไม่สะอาด
- ข. เห็นด้วยเพราะทำให้บ้านเมืองสะอาด
- ค. เห็นด้วยเพราะผู้อื่นมาเห็นจะได้รับคำชมเชย

80. นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไร เพื่อแก้ปัญหาที่ระเบียบกำลังประสบอยู่

- ก. แจ้งให้หัวหน้างานทราบ
- ข. ปล่อยเสียงตามเสียงเพราะทำเต็มที่แล้ว
- ค. ไปชี้แจงชักชวนให้รักษาความสะอาดด้วยตนเอง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายวิษุกร มาลาวิทยา

เกิดวันที่ 13 เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช 2504

สถานที่เกิด อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 182 หมู่ 9 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนบ้านเจียง ตำบลบึง อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์ (32000)

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2519 มัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนสุรวิทยาคาร จังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. 2521 มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสิรินธร จังหวัดสุรินทร์

พ.ศ. 2523 ป.กศ. สูง (วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์)
จากวิทยาลัยครูสุรินทร์

พ.ศ. 2527 กศ.บ (วิชาเอกการวัดผลการศึกษา วิชาโทการศึกษาผู้ใหญ่)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2533 กศ.ม (การวัดผลการศึกษา)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชกรณธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

บทคัดย่อ
ของ
วิชกร มาลาวิทยา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
กันยายน 2533

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดเวลาวิชาชีพกรรมที่มี
 คุณภาพเหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แบบทดสอบฉบับนี้แบ่งเป็น ๕ ด้าน คือ ด้านศรัทธา
 ด้านศีล ด้านพหุสัจจะ ด้านวิริยารัมภะ และด้านปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็น
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๓๓ ในจังหวัดสุรินทร์จำนวน ๑,๒๔๖ คน ซึ่งได้
 มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิธีการศึกษา ได้ทำการทดสอบ ๓ ครั้ง โดยการทำทดสอบครั้งที่
 ๑ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงข้อสอบ
 การทดสอบครั้งที่ ๒ เพื่อทดสอบหาค่าอำนาจจำแนกอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาคัดเลือกข้อสอบ
 หาค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรง การทดสอบครั้งที่ ๓ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
 ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเที่ยงตรง และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนนปกติ

ผลการศึกษานพบว่า ได้แบบทดสอบที่มีคุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ
 หาโดยวิธีการทดสอบค่า t พบว่ามีค่าตั้งแต่ ๓.๙๔ ถึง ๑๔.๑๗ ค่าความเชื่อมั่นของแบบ
 ทดสอบหาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่ามีค่าตั้งแต่ .๖๔๘๙ ถึง .๘๓๘๘ และรวมทั้งฉบับมีค่า .๙๐๙๑
 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบ หาโดยวิธีเทคนิคกลุ่มที่รู้จักอยู่แล้ว พบว่ามีค่า
 อยู่ระหว่าง ๓.๗๙๐ ถึง ๖.๔๘๔ และรวมทั้งฉบับมีค่า ๗.๒๙๑ ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ
 ของแบบทดสอบหาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบกับคะแนนที่ได้
 จากการประเมินโดยครูประจำชั้นและกลุ่มเพื่อน พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .๕๒๘๙ ถึง .๗๓๔๓
 และรวมทั้งฉบับมีค่า .๗๗๕๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบแต่ละด้าน พบว่า
 มีค่าอยู่ระหว่าง .๒๙๔ ถึง .๖๓๕ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบทดสอบแต่ละด้านกับรวม
 ฉบับมีค่าตั้งแต่ .๗๓๓ ถึง .๘๗๐ ซึ่งทุกค่าของความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง ค่าอำนาจจำแนก
 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของแบบทดสอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

A CONSTRUCTION OF THE WESARAJJAKARANADHAMMA TESTS
FOR PRATHOM SUKSA VI STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

WITCHUKORN MALAWITTAYA

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

September 1990

The purpose of this study was to construct a test to measure the wasarajjakarenadhamma for Prathom Suksa VI students. This test composed of five subtests, Sadta, Sil, Phahusetja, Wiriyaampa and Panya. The sample size of 1,246 Pratom Suksa VI students in Surin province during the academic year 1990 was obtained by multistage random sampling technique. The first testing was administered to review and select test items and investigate the discriminating power. The second one was to re-determine the discriminating power of the test to select the test items and estimate validity and reliability. The third one was to investigate the discriminating power, reliability, validity and normalized T-score norms.

The discriminating power through using t-test ranged from 3.94 to 14.17. The reliability calculated by Alpha Coefficient ranged from .6489 to .8388 and the whole test was .9091. The construct validity of the test determined by using known group technique ranged from 3.790 to 6.484 and the whole test was 7.291. The concurrent validity determined by the correlation coefficient between testing scores and scores evaluated by teacher and peers group ranged from .5289 to .7343 and the whole test was .7751. The intercorrelation between five subtests ranged from .294 to .635 and the correlation coefficient between each subtests with the whole test from .773 to .870. The reliability, validity, intercorrelations was significant at the .01 level. In conclusion the construction of Wasarajjakaranadamma test has good qualities.